

Helene Sinding-Larsen

Barndom på nett

En kvalitativ analyse av mammabloggeres fremstilling av egne barn på Internett

Innleveringsdato: 18.05.2015

**Masteroppgave i sosialfag, retning barnevern
Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for samfunnsfag**

Sammendrag:

Denne studien tar for seg et relativt nytt og lite utforsket tema, nemlig fremstillinger av barn i mammablogger. Mammablogger kan forstås og utforskes som en slags personlig dagbok på Internett, hvor bloggeren deler fortellinger fra seg og sine barns hverdagsliv. Jeg har, gjennom et sosialkonstruksjonistisk perspektiv og inspirert av diskursteori, rettet fokus mot hvordan et utvalg av norske mammabloggere fremstiller sine barn. De ulike fremstillingene jeg har funnet er så analysert som uttrykk for dagsaktuelle diskurser og moderne konstruksjoner av barn og barndommens betydning i Norge i dag. Gjennom en empirinær tilnærming ble tre temaer valgt for en nærmere analyse: *Fremstillinger av utviklingsbarnet, kjønnede fremstillinger av barn, og kommersielle fremstillinger av barn*. Analysen av det første temaet viste hvordan barna i bloggene forstås på bakgrunn av det jeg beskriver som en autonomidiskurs, som en gjeldende barndomsdiskurs i dagens samfunn, hvor barna fremstilles som autonome subjekter med en medbestemmende og forhandlende rolle i eget liv. I de kjønnede fremstillingene av barna fant jeg uttrykk for hvordan en kjønnsstereotyp diskurs er til stede i samfunnet og får konsekvenser for hvordan vi forstår og posisjonerer oss selv og våre barn som «riktige» gutter og jenter. Under analysen av det siste temaet argumenterer jeg for hvordan fortellingene om barna, innenfor en kommersiell bloggdiskurs, kan forstås som en posisjonering av dem som forbrukere og markedsførere. Avslutningsvis diskuterer jeg noen mulige implikasjoner av mine resultater i en større samfunnsmessig sammenheng. Her peker jeg på hvordan det er en todeling i synet på barn, dels som autonome aktører som skal få medvirke i eget liv og anerkjennes på en mer likeverdig måte i samfunnet, dels som sårbare og umodne individer. De som samhandler med barn, må derfor ta en skjønsmessig vurdering av barns rett til deltakelse versus deres behov for beskyttelse, noe jeg også fant uttrykt i bloggene. En anerkjennelse av barn som autonome aktører kan også forstås som at skillene mellom barn og voksne er i stadig «forhandling og reforhandling» i samfunnet. En forståelse av barn som forbrukere kan også sies å vise til denne forhandling samt hvordan barn innlemmes i de «voksnes verden». Den kjønnsstereotype diskurs blir så sett i forhold til en likestillingsdiskurs med konsekvenser for barns kjønnskapende muligheter.

Abstract

This research project focuses on a relatively new and unexplored topic, namely representations of children in mommyblogs. Mommyblogs can be read and explored as a sort of personal diary on the web, where bloggers share stories of themselves and their children's everyday life. I have, through a socialconstructionist perspective and inspired by discourse theory, analyzed how a variety of Norwegian mommy bloggers portray their children. The various representations I have found were analyzed as expressions of current discourses and contemporary constructions of a childhood ideology seen in Norway today. Through an empirical approach I chose three topics for further analysis; *Representations of the developing child*, *gender representations of children*, and *commercial representations of children*. The analysis of the first theme showed how children in blogs are understood on the basis of what I describe as an autonomy discourse, as a current childhood discourse in today's society, where children are primarily perceived as autonomous individuals with a participative and negotiating role in their own lives. In the gendered representations of the children, I found expressions of how a gender stereotyped discourse is present in society and has an impact on how we understand and are positioning ourselves and our children as «correct» boys and girls. During the analysis of the last topic I argue that stories about children within a commercial blog discourse can be seen as positioning them as consumers and marketers. Finally, I discuss some possible implications of my results in a larger social context. Here I point to a dichotomy in viewing children partly as autonomous actors who shall participate in their own lives and be recognized on a more equal basis in society, and partly as vulnerable and immature beings in need of care and protection. Those who interact with children must therefore take a stand on the balance between children's right to participation versus their need for protection. This I also found expressed in the blogs. Recognition of children as autonomous actors follows from a tendency in today's society where the divisions between children and adults are constantly being negotiated and renegotiated. An understanding of children as consumers may also be said to refer to this negotiation and how children are early becoming a part of the «adult world». The gender stereotyped discourse is then compared to a gender equality discourse both of which have consequences for the child's potential for establishing its gender identity.

University College of Oslo and Akershus, Faculty for Social sciences.

Oslo 2015

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært lang og spennende, men ikke uten utfordringer, oppturer og nedturer. For at jeg i dag, med et snev av stolthet, kan levere fra meg dette ferdige produkt er det en rekke personer som fortjener en stor takk. Jeg vil aller først takke samboeren min Even H. Larsen, som har støttet meg underveis i prosjektet, som har stått klar med middag etter sene kvelder på skolen, som har lyttet og trøstet i frustrerende perioder, som har bidratt i faglige diskusjoner og som har dratt meg opp fra nære sammenbrudd og tvilende øyeblikk. Jeg vil også takke min bestefar, professor Egil Kraggerud, som har bistått med korrekturlesing og som har lært meg språkets betydning, og hvordan jeg har latinen å takke for alle ord jeg bruker. En stor takk går også til de bloggerne jeg har vært i kontakt med som har latt meg benytte deres blogger til dette prosjektet.

Sist, men ikke minst må jeg rette en stor takk til min veileder under dette prosjektet; Oddbjørg Skjær Ulvik. For et godt samarbeid det siste året, for at du tidlig fattet interesse for mitt prosjekt og for god hjelp og støtte under hele prosjektet med alt fra teoretiske og metodiske innspill, til interessante diskusjoner rundt mitt tema.

Oslo, Mai 2015

Helene Sinding-Larsen

Innholdsfortegnelse

Sammendrag:.....	
Forord	
Kapittel 1: Innledning, avgrensning og disposisjon.....	1
Bakgrunn og begrunnelse for valg av tema og problemstilling.....	1
Avgrensning.....	3
Oppgavens oppbygning	3
Kapittel 2: Blogg som fenomen og bloggforskning	4
Blogg som fenomen.....	4
Blogg og marked: det kommersielle aspektet ved blogger	5
Annen bloggforskning:	7
Mammablogger.....	7
Mødrefelleskap på internett	8
Bakgrunn og relevans for mitt prosjekt.....	9
Kapittel 3: Endringer i konstruksjonen av barn og barndom- teoretiske perspektiver.....	10
Barn og barndom i et historisk perspektiv	11
Barn og barndom i dagens individualiserte samfunn:.....	12
Utviklingspsykologi som bidragsyter i forståelsen av barn som autonome subjekt.....	14
Fra lydighet til forhandling - nye samhandlingsformer	16
Barn som forbrukere	17
Det kjønnete barnet.....	18
Kapittel 4: Analytisk perspektiv og metodologisk tilnærming	20
Valg av teoretisk perspektiv og metode	20
Sosialkonstruksjonismen som teoretisk perspektiv	20
Diskursteori.....	22
Diskurspsykologi	23
Hvilke analytiske spørsmål åpner denne teoretiske tilnærmingen for?	25
Forskningsetiske refleksjoner	26
Spesielle utfordringer og refleksjoner ved forskning på Internett	27
Utvalgsstrategi - valg av blogger	28
Refleksjoner og utfordringer ved rekruttering av bloggene.....	29
Validitet og forskerens rolle	30
Tekstutvalg: hvordan gikk jeg frem i analysearbeidet?.....	30
Kapittel 5: Analytiske resultater – Det autonome barnet	31

Det autonome barnet som det «normale» barnet: Utviklingsfortellinger	32
Det aldersadekvate barnet, evalueringer av barns utvikling i tråd med aldersadekvathet:36	
Utviklingspsykologien som «fasit»:	37
Hvordan posisjoneres barna innenfor autonomidiskursen?	40
Barnet som «forhandlingspartner»	41
Fortolkninger av autonomidiskursen i bloggene	43
Forhandlingsbarnet	46
Kapittel 6: Det kjønnete barnet- fremstillinger av gutter og jenter i bloggene	46
Å posisjonere seg og å bli posisjonert «Hulken er for gutter, prinsesser er for jenter»	47
«Jente-jenta»	48
«Gutte-gutten»	51
Hvordan kan disse kjønnsposisjoneringene forstås?	54
Kjønn som essens.....	54
Kjønn som essens i et diskursivt perspektiv	54
Kapittel 7: Kommersielle fremstillinger av barna i bloggene	56
Barna som forbrukere og markedsførere: fra familiebilde til reklameplakat.....	57
Fortolkninger av «forbrukerbarnet».....	61
Kapittel 8: Avsluttende refleksjoner	62
Mammablogger – et blikk på dagens barndomsdiskurser	62
Autonomidiskursen-mot en mer ansvarsfull barndom?	62
Forbrukerbarnet – den kommersialiserte barndom:	65
Kjønnsstereotype oppdragelser i et likestillingssamfunn	65
Avslutning	69
Forslag til videre forskning	70
Litteraturliste	71
Vedlegg 1 av 3.....	79
Vedlegg 2 av 3.....	80
Vedlegg 3 av 3.....	82

Kapittel 1: Innledning, avgrensning og disposisjon

Bakgrunn og begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Den teknologiske utviklingen de siste tiår, med introduksjonen av Internett som en ny arena for både arbeid, kunnskapsformidling, underholdning og samhandling, både har og vil bidra til å forme barn og ungdoms oppvekstbetingelser i dagens samfunn. Internett er en arena barn og unge selv gjør bruk av i hverdagslivet, men også en arena hvor kunnskap og fortellinger om barn og barndom skapes og deles.

Temaet jeg har valgt for mitt masterprosjekt kan formuleres som: *Barndom på nett*. Innenfor et barnefaglig perspektiv mener jeg at det vil være interessant å rette oppmerksomheten mot hvordan barn og unge lever og fremstilles på nett generelt og gjennom blogger spesielt. De siste årene har såkalte «mammablogger» gjort sin innmarsj i bloggverdenen. Et kjennetegn ved slike blogger er hvordan mødre forteller om sitt hverdags- og familieliv i form av en slags «online» personlig dagbok. Mammablogger har den siste tiden vært gjenstand for debatt i media hvor det har vært rettet et kritisk fokus mot de ulike sidene ved å utlevere både seg selv og sine barn på internett, og hvor blant annet datatilsynet har tatt til ordet for å advare det de mener er naive foreldre med for lite nettvett (NRK 2014).¹ Det at barns personlige liv eksponeres og at familiers hverdagsliv offentliggjøres på denne måten, er altså både et aktuelt, men også et relativt nytt fenomen, som dermed representerer en ny spennende arena for forskning.

Cynthia Huff (1996, 123) beskriver hvordan personlige dagbøker bør utforskes med fokus på hvordan de er sosialt og kulturelt konstruerte og gjenspeiler idéer om hvordan vi samhandler innenfor en kultur og hvordan denne kulturen påvirker oss. Personlige blogger kan slik sies å ha et potensiale som en kilde til forståelse av hvilken kultur vi lever i og hvordan vi preger den, og denne preger oss. Å analysere tekstmateriale som fremkommer i forum som blogger, aviser, moteblader og reklameplakater kan derfor gi et viktig bidrag til forståelsen av samfunnets syn på barn og barndom til enhver tid. Vi er ofte ikke bevisste hvilken barndomsforståelse som fremstilles i slike fora. Mammablogger utgjør altså et spennende område for kunnskap om dagens forståelser av barn og barndom, og en analyse av disse kan da forstås som et blikk på barndomsforståelser i vår samtid.

¹ http://www.nrk.no/kultur/advarer-mot-mammablogging_-1.7486781 (12.03.2014)

Det er viktig for barnevernspedagoger og andre profesjoner som jobber med barn å være informert om og oppdatert på den kulturkunnskap om den alminnelige barndommen som preger vårt samfunn, og hvordan normer for *den gode barndom* både skapes og endres.

Det er også viktig å holde seg oppdatert på de fenomener som preger vårt samfunn og som er med på å danne nye oppvekstbetingelser for barn og unge. Det å rette oppmerksomheten mot mammablogger som en arena for kunnskapsformidling om barn og en kilde til utforskning av dette blir derfor spennende.

I lys av denne interessen har jeg kommet frem til følgende problemstilling: *På hvilke måter fremstilles barn i mammablogger?*

Dette er en problemstilling og et tema som innebærer en bredt utforskende studie. Jeg ønsket å gjøre en tekstanalyse av et utvalg mammablogger, i den hensikt å se nærmere på hvordan mammabloggere fremstiller sine barn, samt hvordan slike fremstillinger kan si noe om dagens forståelser om barn og barndom.

I denne analysen var det da nærliggende å velge teori og metode som gjenspeiler forståelsen av blogger som sosialt konstruerte tekster. Dette åpner for å forstå fortellinger om barn, ikke som universelle sannheter, eller objektive beskrivelser av hvordan barn er og hva barndommen innebærer, men heller som sosialt og kulturelt skapte fenomener. Med ønsket om å studere dagsaktuelle barndomsforståelser vil også diskursteori og diskurspsykologi være en inspirasjon til en metodologisk innfallsvinkel, da det kan være fruktbart å se på hvordan fremstillingene mammabloggerne gjør av sine barn, også kan sees som en studie av dagens barndomsdiskurser. Den åpne problemstillingen innebar at jeg valgte en empirinær tilnærming, noe som vil si at jeg ikke har nærmet meg materialet med noen forhåndsbestemte tema jeg så etter, men heller har vært åpen for å finne ulike tema som på best måte vil belyse min problemstilling (Widerberg 2011, 127). Etter å ha gått igjennom store mengder tekst fra et utvalg blogger, var det spesielt tre temaer som bloggene tilbød et rikt materiale på, og som jeg mener ville utgjøre en interessant drøfting av mitt forskningsspørsmål. De analytiske tema som da ble valgt er:

- Fremstillinger av utviklingsbarnet
- Kjønnede fremstillinger av barn
- Kommersielle fremstillinger av barn

Disse tema vil da strukturere analysen, og har også vært utslagsgivende i forhold til valg av teori som presenteres i kapittel 3. For å analysere disse tema vil det imidlertid, i kapittel 4, introduseres noen mer spesifiserende og tilpassete analytiske spørsmål som har vært brukt for å konkretisere problemstillingen.

Avgrensning

I forhold til min åpne problemstilling var det flere ulike tema og innfallsvinkler jeg kunne ha benyttet for å besvare denne. Som nevnt ble imidlertid de nevnte tema valgt, og disse har da også avgrenset oppgaven. Disse tema tilbød også ulike fokus for fortolkning. Blant annet kunne jeg ha valgt å se på fremstillingene av barna som en del av mødrenes selvprosjekt for å fremstille seg selv som en god mor, slik en del andre studier har gjort. Innenfor oppgavens rammer valgte jeg imidlertid å holde et eksplisitt fokus på fremstillingene av barna, et tema som heller ikke har vært utforsket i noen særlig grad tidligere.

Oppgavens oppbygning

Oppgaven starter med en teoretisk gjennomgang, hvor sentrale begreper vil defineres underveis. I kapittel 2 presenteres noe av den tidligere forskningen som utgjør kunnskapsgrunnlaget for tema, og innunder dette redegjøres det for *blogg* som begrep og fenomen. I kapittel 3 presenteres sentral teori av betydning for analysen. Her vil blant annet barndomsbegrepet diskuteres i et historisk og dagsaktuelt perspektiv. Det gis også en innføring i den kjønnsforståelsen som brukes under analyse- og diskusjonen av et av de analytiske resultatene. Både barndom og kjønn forstås imidlertid ut fra et konstruksjonistisk perspektiv og i kapittel 4 vil de overordnede teoretiske og metodologiske perspektivene presenteres. Disse er utgangspunkt for analysen, og er relevante for de konkrete analytiske spørsmålene som stilles til teksten. I kapittel 5 til 7 presenteres de analytiske resultatene. Her vil både empiriske og teoretiske drøftinger forekomme underveis, samt en avsluttende diskusjon etter hvert av temaene. I kapittel 8 vil jeg så drøfte mine resultater i en større samfunnsmessig sammenheng hvor jeg vil se på noen mulige implikasjoner av mine resultater for dagens barndomsforståelse og barndomsutforming i samfunnet. Avslutningsvis vil jeg så forsøke å samle tråden gjennom å vise til oppgavens utgangspunkt og hvordan jeg har besvart problemstillingen, samt noen refleksjoner vedrørende oppgavens validitet, og forslag til videre forskning.

Kapittel 2: Blogg som fenomen og bloggforskning

Det har i de siste årene vært en økende interesse for å forske på menneskers kommunikasjon og atferd på Internett. Hvordan kunnskapsstatusen for det tema jeg skal forske på er i dag har vært viktig å kartlegge, både med tanke på prosjektets relevans, samt for å få en mest mulig aktuell og nyskapende problemstilling.

Blogg som fenomen

Blogg som fenomen er en relativt ny form for datamediert kommunikasjon. Ordet blogg er kort for weblog og kan defineres som «hurtig oppdaterte websider hvor daterte innlegg listes opp i bakvendt kronologisk orden» (Scheidt 2006, 194). Vivian Serfaty (2004, 458) har forsket på de strukturelle sider ved slike «online dagbøker» og forteller hvordan webloger startet som lister over kommenterte lenker til andre nettsteder, og ble gradvis utvidet til å omfatte forfatterens tanker om en rekke emner. Det virkelige gjennombruddet skjedde da flere selskaper tilbød en ferdiglaget blank «ramme» hvor man kunne skrive hva man ville. Alle og enhver kunne nå publisere ting på internett uten å ha noen bestemte ferdigheter. Videre ble weblogger forkortet til blogger (Serfaty 2004, 458). Den første bloggen kom i 1997, og siden har blogger blitt en av de mest populære og raskest voksende plattformer for webkommunikasjon verden over (Eisenlauer og Hoffmann i Hoffmann (red.) 2010, 80). Blogger utgjør i dag en ny og lett tilgjengelig mulighet for å skape fortellinger (Eisenlauer og Hoffmann i Hoffmann (red) 2010, 79). Som i personlige dagbøker kan en på blogger dele personlige tanker, men også komme med mer offentlige uttalelser som appellerer til et større publikum. «Following a blog is like getting to know someone» (Rettberg 2014, 5).

Serfaty (2004, 470) tar for seg den private/offentlige utfordringen ved dette og skriver «Det er selvsagt ikke noe slikt som *privat* innhold på Internett, forestillingen om personvern er knust da hvem som helst kan få tilgang til sidene, men forfatterne føler seg likevel beskyttet av selve størrelsen på internett» (Serfaty 2004, 470 min oversettelse). Hun mener følgelig at når publiseringen foregår foran en dataskjerm så blir selve dataskjermen en skjerming av forfatteren fra omverdenen. Hun kaller skjermen et paradoks, en todelt metafor av «the veil and the looking glass». Skjermen både tilsynelatende skjuler deg mot andres blikk, samtidig som den åpner for forfatterens intime tanker (Serfaty 2004, 470).

I dag finnes et bredt spekter av blogger, hvor de fleste har en slags personlig dagbok-lignende stil (Lövheim 2011, 4). Forfatterne av blogger, kalt bloggerne, har også valgt seg ulike spesifikke temaer som de blogger om, som reiseblogger, matblogger, moteblogger og

mammablogger. Mia Løvheim (2011, 6) har forsket på svenske toppblogger og fant at selv om blogging nok for de fleste er en hobby, er det også stadig flere som har blogging som «levebrød». Mange, spesielt unge jenter som har et høyt lesertall på bloggen, får sponset klær, sminke og andre ting og har gjerne svært gunstige avtaler dersom de reklamerer for noe på bloggen sin. Hvis en ser på topplisten til en av de største bloggportalene i Norge; blogg.no, kan en i dag lese at de 20 mest populære bloggene nesten utelukkende er skrevet av unge jenter og kvinner, og omhandler temaer som mote, skjønnhet, trening og mammalivet.² Den mest populære bloggen har per i dag et lesertall på 132 000 daglig, mens de lenger ned på listen følger etter med opptil 48 000 lesere hittil i dag.³

Blogg og marked: det kommersielle aspektet ved blogger

Å benytte blogger som en kanal for markedsføring er et fenomen av nyere dato, som det stadig blir mer fokus på, og som det forskes på innenfor fagfelt som markedsføring og medievitenskap. Mitt materiale har aktualisert markedsføring i blogg som analytisk tema, og det vil derfor presenteres noe teori og forskning rundt dette fenomen. Internett har revolusjonert området markedskommunikasjon, fordi det gjør det mulig å drive forretninger på en helt ny måte, skriver Helgesen (2004, 17). Markedskommunikasjon er en del av det omfattende fagområdet markedsføring og defineres som «tiltak som iverksettes av en identifiserbar avsender, som regel en bedrift, for å informere og påvirke en gruppe av mottakere i den hensikt å øke bedriftens omsetning av varer og tjenester, på kort og lang sikt, og med lønn som basis» (Helgesen, 2004, 13). Markedsføring gjennom sosiale medier spesielt, defineres av Susan Gunelius som; «all form for direkte eller indirekte markedsføring som blir brukt til å bygge bevissthet, gjenkjenning, fremkalling og handling ovenfor en merkevare, bedrifter, produkter eller personer» (Gunelius 2011, 10 Min oversettelse). Jill Rettberg (2014, 135) beskriver hvordan markedsføring gjennom blogger er blitt mer og mer populært de siste årene. Bedrifter har fått øynene opp for hvordan de, gjennom å markedsføre sine produkter og tjenester gjennom blogger, kan etablere seg som populære aktører på internett (Rettberg 2014, 135). Mange av de mest populære bloggene i Amerika i dag er kommersielle i den forstand at de tjener penger på annonser på bloggene (Rettberg 2014, 139). Dette gjelder også i Norge. De siste år er det blitt kjent hvordan norske toppbloggere kan tjene opp mot millionbeløp i annonseinntekter (VG 2013).⁴ De ulike måtene

² Oversikt hentet fra blogg.no sin toppliste. <http://blogg.no/> (21.11.2014)

³ Tall hentet fra <http://blogglisten.no/> (21.11.2014)

⁴ <http://www.vg.no/forbruker/skatten-2013/vgskatt-saa-mye-tjener-toppbloggerne/a/23316785/> (25.03.2015).

å tjene penger på bloggen er gjennom annonser, reklamelinker eller såkalte sponsete blogginnlegg hvor bloggerne får betalt for å omtale og anbefale ulike produkt.

Slike sponsete blogginnlegg kan imidlertid påvirke bloggerens troverdighet hos leserne, og en klar utfordring er når skillet mellom «private» og sponsete innlegg blir utydelig, skriver Rettberg (2014, 139-147). Dette er et dilemma forbrukerombudet også er blitt bevisst. De beskriver hvordan populære bloggere blir omtalt som attraktive markedsføringskanaler og reklamefinansierte blogginnlegg har økt kraftig de siste årene (Forbrukerombudet 2012).⁵ Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår av 9.01.2009 (markedsføringsloven), § 3 slår fast at markedsføring skal utformes og presenteres slik at den tydelig fremstår som markedsføring. Dette gjelder også for blogger påpeker forbrukerombudet (Forbrukerombudet 2012).

Gjennom en kvantitativ undersøkelse har Jen-Ruei Fu og Jessica Chen (2012) forsket på bruk av blogg som markedsføringskanal. De ville undersøke hvilke faktorer som påvirker effekten av bloggannonsering. Blogger tilbyr unike fordeler fremfor andre typer markedsføringskanaler fordi de har en bred leserskare, og en lav kostnad. Som et resultat har bloggannonsering hatt stor suksess, skriver Fu og Chen (2012, 194). Resultatene av Fu og Chens studie viste blant annet at bruk av informasjonsrike annonser for å appellere til forbrukerne, forbedret effekten av annonsering på bloggen (Fu og Chen 2012, 200).

Det er også gjort noe forskning knyttet mer spesifikt til markedsføring i mammablogger. Stephanie Thompson (2007) kaller mammablogger for «a marketers dream». I det ligger en forståelse av at mammabloggers publikum gjerne er andre mødre, eller kvinner, og med kvinnen som hovedforbrukeren i familien tilbyr mammabloggere slik en lojal leserskare, bestående av andre mødre, ivrige etter shoppingtips og produktvalg skriver Thompson (2007).

Dilip S. Mutum og Ezlika M. Ghazali (2013, 9-12) skriver om hvordan mammablogger har gått fra å være hobbyer til, i større og større grad, å bli kommersialisert og profesjonalisert og mange har nå bloggene som levebrød. Dette mener de blant annet at har ført til en myndiggjørelse av hjemmeværende kvinner som har funnet igjen sin stemme i samfunnet gjennom bloggene.

⁵ <http://www.forbrukerombudet.no/2012/03/11042171.0> (25.03.2015)

Annen bloggforskning:

Tidligere bloggforskning har tatt for seg ulike tema som innhold, nettverksbygging gjennom kommentarfelt, samt de kommersielle sider ved blogging slik det er redegjort for over.

Kjennetegnet ved de fleste personlige blogger, kan sies å være at de i større eller mindre grad er selvutleverende. Spesielt har flere sett på hvordan bloggere skaper en bestemt identitet og selvpresentasjon gjennom bloggen (Eriksson 2009, Stern 2010, Bortree 2005, Karlsen 2013). Lovisa Erikssons (2009) studie tar for seg presentasjoner av jeg'et i svenske blogger.

Gjennom en kvalitativ studie av 14 blogger mener Eriksson at kroppen materialiseres gjennom beskrivelser på bloggen, og at det slik skapes en virtuell fysisk tilstedeværelse på bloggen, noe hun kaller den virtuelle kroppen (Eriksson 2009, 47). Susannah Stern (2008, 113-114) har gjort en kvalitativ studie av tenåringsjenters fremstillinger på egne hjemmesider. Hun mener at denne form for selvrepresentasjon og selvutfoldelse på internett er blitt et svært populært fenomen som særlig unge jenter har fått øynene opp for. De bruker sine hjemmesider for å engasjere seg i sin kultur, men også øve på måter å være i den. I de vanskelige tenårene hvor en hverken føler seg som barn eller voksen og en sliter med å finne og skape sin egen identitet, kan personlige nettsteder og blogger utgjøre en kontekst hvor de kan skape og prøve ut ulike identiteter (Stern 2008, 113-114) Denise S. Bortree (2005) gjorde en lignende studie hvor hun tok for seg 40 tenåringsjenters blogger, samt gjorde dybdeintervju med 13 av bloggerne. Bortree (2005, 38) beskriver hvordan blogging kan være et kreativt verktøy tenåringer kan benytte for å bygge og opprettholde relasjoner. Ved å opprette en «trygg» plass for selvutfoldelse, er tenåringene i stand til å lese om hverandres liv og dele sine erfaringer. Slik kan bloggerne også være i stand til å bygge og vedlikeholde et bilde av seg selv som vil gi dem mer aksept i vennegjengen, skriver Bortree (2005, 38).

I Norge har blant andre Gunhild Karlsen (2013, 95-97) skrevet en masteroppgave hvor hun har gjort en kvalitativ analyse av husmorbloggeres selvpresentasjon og identitetskonstruksjon. Hun fant at bloggerne konstruerer og opprettholder en fasade og bevisst konstruerer en bestemt identitet. I de bloggene hun analyserte var det hobbyer som matlagning og oppussing som ble trukket frem som identitetskonstruerende, mens yrkestilknytning ikke ble nevnt. Hun så også på hvordan gruppeidentitet og likhetsfølelse med andre bloggere, samt en positiv kommentarkultur var med på å bygge store og små kvinnenettverk på internett.

Mammablogger

Med begrepet *mammablogg* henvises det gjerne til blogger skrevet av mødre, som har barn og familieliv som hovedtema (Webb og Lee 2011, 244). Dette er også det hovedkriteriet jeg vil

benytte i utvalgsprosessen for å kunne kalle noe en mammablogg. Utvalget av litteratur og forskning på mammablogger var imidlertid noe begrenset, selv om det virket som det var begynt å komme stadig mer fokus på dette fenomenet⁶. Lori Kido Lopez (2009, 730) er en av dem som har analysert mammablogger. Hun diskuterer mammablogging som fenomen og argumenterer for bloggenes potensiale til å utfordre den dominerende presentasjonen av mor- og foreldreskap i vårt samfunn gjennom å vise de «stygge sider» av morsrollen og slik virke frigjørende. Hun kaller slik mammablogging for en radikal handling, da den altså kan være med på å redefinere morsrollen. Det som kan oppfattes som en mors trivielle drama eller klager om sitt hverdagsliv i andre sammenhenger, blir, når det publiseres på blogger, gitt en ny makt i det offentligheten kan lese og diskutere dette (Lopez 2009, 744). Selv om mammablogger i første omgang gjerne tiltrekker seg et publikum av andre mammabloggere, er temaene og diskusjonene åpne for andre, og samtalene om morsrollen kan med tiden ekspandere til et større publikum og andre arenaer (Lopez 2009, 744).

Clare Madge og Henrietta O'Connors (2006, 200- 213) studie med tittelen «Parenting gone wired» er også interessant. Med bakgrunn i erfaringene fra et online forskningsprosjekt kalt «Cyberparents», fant de at mødre i dag bruker internett aktivt for å få kunnskap, råd og tips, dele erfaringer og motta støtte.

Andre som også har forsket på mammablogger er Lynne M. Webb og Brittany S. Lee (2011). De beskriver hvordan innholdet i amerikanske mammablogger kan gi grunnlag for en følelse av fellesskap, noe som slik skaper et slags felles bloggsamfunn, hvor det skapes «online» relasjoner mellom mammabloggere gjennom den sosiale støtten de gir og finner i hverandres tekster (Webb og Lee 2011, 247-249).

Mødrefellesskap på internett

Lars Plantin og Kristian Daneback (2009, 2) har studert hvordan foreldre bruker Internett til å finne informasjon og støtte angående deres barn, helse og familieliv. De beskriver hvordan dagens foreldre er godt vant med å finne fellesskap og vennskap via Internett (Plantin og Daneback 2009, 3). En markedsstudie utført av Internettsselskapet «Yahoo.com» viste at 86% av vordende foreldre brukte Internett for å søke opp informasjon om graviditeten (Plantin og Daneback 2009, 4).

⁶ Søkord benyttet: blogs, mommy blogs, motherhood online, maternity in blogs, woman and blogs, children in blogs, mumblog, children and blogs. Parenting blog -og det tilsvarende på norsk.

Brandon T. Mc Daniel, Sarah M. Coyne og Erin K. Holmes (2012) gjorde en kvantitativ studie av nybakte mødres bruk av sosiale medier og blogger. Formålet med studien var å undersøke hvorvidt deltakelse i blogger og sosiale medier har sammenheng med mors følelse av velvære (Mc Daniel, Coyne og Holmes 2012, 1510). De fant at « Blogging may improve new mothers' well-being, as they feel more connected to the world outside their home through the Internet» (Mc Daniel, Coyne og Holmes 2012, 1509). Videre beskriver de hvordan dette henger sammen med at mødrene opplever støtte til å håndtere sine nye ansvarsområder gjennom de sosiale relasjoner som tilbys via nye former for media (Mc Daniel, Coyne og Holmes 2012, 1509), altså et slags mødrefellesskap på Internett. Dette henger sammen med funnene i Plantin og Danebacks (2009) studie som viste at majoriteten av dagens foreldre søker etter både informasjon og sosial støtte på Internett. Deres spørsmål dekker mange temaer, fra graviditet til fødsel, barneoppdragelse og barnesykdommer. Hovedgrunnene til denne utviklingen relateres ofte til Internett's økte tilgjengelighet for informasjon, og at nettet tjener som et kommunikasjonsmedium med andre foreldre (Plantin og Daneback 2009, 9). Studien ga uttrykk for at dagens foreldre opplever mindre støtte fra egne foreldre, familie og venner. Som en konsekvens oppsøker de Internett for informasjon og samhandling, skriver Plantin og Daneback (2009, 10).

Det er også skrevet ulike bacheloroppgaver de siste årene som har valgt mammablogging som tema. Felles for disse er imidlertid et fokus på mor som blogger, og hvordan hun fremstilles eller fremstiller seg selv (Silversten 2013; Aracic og Bergqvist Lundros 2012).

I 2012 ble det imidlertid skrevet en norsk masteroppgave som behandlet de juridiske og etiske aspekter ved foreldre som utleverer sine barn i sosiale medier. Oppgaven stilte spørsmålet om barn i Norge nyter et tilstrekkelig godt personvern i den forbindelse. Dette er en svært interessant problemstilling og forfatteren mener at dette er et tema det trengs mer oppmerksomhet rundt. Forfatteren etterlyser også mer forskning på dette fra et barnefaglig perspektiv, noe som virket å være fraværende (Grønvold 2012).

Bakgrunn og relevans for mitt prosjekt

Den tidligere bloggforskning det er redegjort for over har tatt for seg ulike tema ved blogger og mammablogger. Det er sett på hvilke faktorer som motiverer til å blogge som at bloggerne søker et fellesskap, noen å dele felles erfaringer med, samt søke støtte og råd hos hverandre. Det er også undersøkt hvordan mødre fremstiller seg selv, og hvordan morsrollen kommer til uttrykk i bloggen. Blogger kan slik forstås, ikke bare som personlige dagbøker på nettet, men

også som kunnskapsformidlere og som en del av et større foreldrenettverk. Dette fører over i rollen de kan sies å ha som markedsføringskanaler. De tidligere forskningsprosjektene kan både sies å utgjøre et kunnskapsgrunnlag for videre forskning, samt gir bakgrunn for dette prosjektets relevans. Felles for den forskning jeg har vært igjennom, er dets fokus på mor som blogger og ulike temaer knyttet til bloggeren og blogg som fenomen. Ingen har imidlertid, så vidt meg bekjent, tatt for seg de som oftest er hovedtema for disse bloggene, nemlig barna. Fremstillinger av barn i mammablogger, har det altså ikke lyktes meg å finne noe forskning på i skrivende stund. Den norske masteroppgaven jeg viste til over, var det nærmeste jeg fant om barn i mammablogger, denne oppgaven fokuserer imidlertid kun kritisk på de juridiske aspekter ved at mødre utleverer barna sine på internett. Denne studien blir slik et bidrag, først og fremst til den norske forskning hvor en slik problemstilling, så vidt meg bekjent, er uteblivende, men kan også være interessant utenfor landegrensene, da det ikke har lyktes meg å finne noe videre forskning på dette fenomenet internasjonalt heller⁷. Et prosjekt, som tar for seg hvordan mødre fremstiller egne barn på blogger, kan slik forstås som svært aktuelt.

Kapittel 3: Endringer i konstruksjonen av barn og barndom- teoretiske perspektiver

Jeg har, som jeg vil komme nærmere tilbake til, kodet materialet ut ifra noen temaer som har vist seg å være interessante og som jeg mener vil gi grunnlag for å besvare min problemstilling på best mulig måte. Teorien som presenteres i dette kapittelet, tar dermed sikte på å utgjøre et grunnlag for å kunne analysere materialet mitt teoretisk. Perspektivene er altså ikke et utgangspunkt, men er valgt ut på bakgrunn av hva som har vist seg å være interessante temaer i empirien, nemlig fremstillinger av barnet som en autonom aktør, kjønnete fremstillinger av barna og kommersielle fremstillinger av barn.

Da det i oppgaven vil rettes fokus mot fortellingene om barna som uttrykk for moderne sosiale konstruksjoner, vil det derfor først gis et kort historisk tilbakeblikk på hvordan barn og barndom har endret betydning gjennom tidene. Deretter vil det presenteres ulike teorier om barn og barndom som er relevante for den videre analysen.

⁷ (søkeord: childhood online, children in blogs, children and blogs, children web, internet and childhood. Children in social media, mummyblog children, children in mummyblogs- og tilsvarende på norsk. Søkemotorer benyttet er Google Scholar, Bibsys, ODA, samt alle relevante databaser fra Hioas læringscenter <http://www.hioa.no/LSB>).

Barn og barndom i et historisk perspektiv

I boken *Centuries of childhood* fra 1960 forteller Phillippe Ariès, om barndommens historie. Her får man et innblikk i hvordan det fantes en tid hvor barn og barndom stort sett var ikkeeksisterende som begreper i forhold til den voksne verden. Frem til og under middelalderen (500-1500 e.kr) fantes ikke ideen om barnet, det vil si det særegne ved barndommen som er et vesentlig skille mellom barn og voksen (Ariès 1960/1980, 153). Barnet ble betraktet som en del av de voksnes samfunn. Hvis en ser på malerier og bibelske bilder fra rundt 1000 og 1200 tallet ser du hvordan barna er fremstilt likt som de voksne, bare lavere i høyde. Altså barn som små voksne (Ariès 1960/1980, 56). Neil Postman (1982, 41) mener at forestillingen om *barndommen* kan spores til mellom slutten av 1400 tallet og begynnelsen av 1500 tallet, på bakgrunn av bøker utgitt i 1498 og 1544 som blant annet omhandlet barnesykdommer. Etter det sekstende århundre var det imidlertid alminnelig kjent at barndommen fantes som noe atskilt fra de voksne, skriver Postman (1982, 50). Dette kan en se på malerier fra 1600tallet, hvor det ble tydelig at barna skulle ha en annen klesdrakt enn voksne, og barn avbildes ikke lenger som voksne i miniatyr (Postman 1982, 56). I perioden fra 1500 -1600 tallet levde man et liv som var sterkt preget av kristentro og kirkeritualer. Barna deltok i mange ulike gjøremål, og det var ikke noe klart skille mellom arbeid og fritid. I oppdragelsen av barna var det streng disiplin, lydighet og underdanighet som var det grunnleggende (Thuen og Sommerschild 1997, 14). På 1700-tallet gjorde en imidlertid opprør mot de tradisjonelle autoritetene som kirke og stat, man ville heller følge fornuftens prinsipper (Thuen og Sommerschild 1997, 18). John Locke var en foregangsmann i arbeidet mot et mer barneorientert samfunn. Han ville endre oppdragelsessystemet og var blant annet i mot bruk av fysisk avstraffelse (Thuen og Sommerschild 1997, 19). Barndommen hadde i følge Locke en egenverdi i seg selv, og består ikke bare av å være en forberedelse til voksenlivet (Thuen og Sommerschild 1997, 19).

Romantikkens perspektiver slo også inn som en viktig bidragsyter til nye forståelser av barndommen. «Barndommen ble idyllisert og det ble fokus på barnas fantasi» (Thuen og Sommerschild 1997, 27). Kjersti Ericsson (2009, 10) skriver at mens Ariès peker ut 1600-tallet som perioden for «barndommens fødsel» så vil Hugh Cunningham og flere andre historikere nok heller peke på 1700- tallet som det århundre hvor det skjer en klar forandring i måten det tenkes om barn og barndom. Ut i fra synet på barn under denne perioden hadde barndommen en verdi i seg selv. «Barndommen skulle være beskyttet og sorgløs, full av lek og lykke» (Ericsson 2009, 11).

Mot slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet var det en sterk tro på at vitenskapen kunne være nøkkelen til en bedre barndom. Vitenskapen kunne blant annet avdekke hvordan barn tenkte, samt fortelle mødre hvordan de best skulle oppdra barna (Cunningham 1996, 182). En av datidens pionerer var Ellen Key. Hun kjempet for at barnet skulle få frihet til å erfare verden på egen hånd. I sin bok *Barnets århundre* fra 1900 vektlegger hun hvordan oppdragelsens «alfa omega» var å la barnet være mest mulig i fred og kun gripe inn for å fjerne det som er galt. Visjonen om barnets århundre tiltrakk forkjempere for sosiale reformer gjennom første halvdel av 1900-tallet, med et overordnet mål om å kartlegge barndommen og vokte grensene av dette som kaltes en «lykkens hage» så ingen slapp ut for tidlig (Cunningham 1996, 182).

I Norge ble det i årene mellom 1880 og 1920 innført flere viktige barnepolitiske reformer, som vernelov mot barnearbeid i 1892, folkeskolen i 1889 og Vergerådsloven i 1896 (Thuen og Sommerschild 1997, 37). Utviklingen i forståelsen av hva barn trenger og hva barndommen bør innebære førte altså til at barnas rettigheter og barndommens verdi ble sikret på en måte som aldri før. Denne utviklingen i synet på barn og barndom viser hvordan barndom er et sosialt skapt fenomen som til ulike tider vil ha ulik betydning. Barn er ikke en allmenn kategori som er bestemt biologisk, men barndom er noe historisk, kulturelt og sosialt bevegelig og barn vil derfor betraktes forskjellig til ulike tider og i ulike kulturer. Det blir da gjennom diskurser at forestillinger om barn og barndom bygges opp (Sagberg og Steinholt 2001, 23). Innenfor enhver kultur og historisk epoke eksisterer det ulike diskurser som representerer et *forståelsestilbud* om hva barn og barndom er. En diskursinspirert tilnærming åpner slik for å forstå hvordan de forståelser bloggerne gir uttrykk for i tolkningen og fortellingen om egne barn, ikke er universelle sannheter om barna, men nettopp uttrykk for en diskurs om barn og barndom i dag, og fortellingene bør derfor studeres som det.

Barn og barndom i dagens individualiserte samfunn:

FNs konvensjon om barns rettigheter av 1989,⁸ definerer *barn* som umyndige personer, som gjerne er fra de er født til de er fylt 18 år. Lars Dencik og Per Schultz Jørgensen (1999, 11 sitert i Ulvik 2007, 29) beskriver hvordan utviklingen i synet på barn har beveget seg fra å betrakte dem som underdanige objekter til i dag å forstås som egne subjekter. Diskurser som ser barn som kompetente sosiale aktører, har siden begynnelsen av 1990-tallet, fått en stadig bredere plass både innenfor forskning, barnepolitikk og barnefaglige miljøer her hjemme,

⁸ FNs konvensjon om barns rettigheter av 20.november.1989. (barnekonvensjonen-BK) Artikkel 1. Heretter omtalt som barnekonvensjonen.

skriver Anne Trine Kjørholt (2010, 12). Det kan altså sies å ha skjedd en utvikling i synet på barn og barndom, som har ført til en forståelse av barn i dag som aktører i eget liv. Når det gjelder betegnelsen «barn som aktører» krever dette imidlertid en nærmere presisering. Selve aktørbegrepet kan sies å ha to sentrale aspekt når det knyttes til barn og barndom; et normativt og et sosiologisk (Christiansen 2012, 18).

Det normative aspektet henger sammen med barnekonvensjonen som ble ratifisert i Norge den 8/1 1991. Konvensjonen har fått en sentral betydning for utøvelse av barnepolitikk og barnevernsarbeid i Norge gjennom de føringer den legger. Konvensjonen slår blant annet fast barns rett til å få medvirke i eget liv, noe som spesielt kommer til uttrykk i artikkel 12, hvor det stadfestes at et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal få uttrykke disse, og de skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet (Fritt etter barnekonvensjonen 1989, art 12). Denne retten gjenspeiler seg også i lov om barneverntjenester av 17.juli 1992 (barnevernloven) i§ 6-3. Kjørholt (2010, 12) mener at barnekonvensjonen formidler noe som kan forstås som et paradigmeskifte i synet på barn og barndom slik barn blir kompetente sosiale aktører. Dette innebærer at diskurser om barn og barndom innenfor forskning og barnepolitikk setter barns behov *her og nå* i fokus, og anerkjenner barndom som en livsfase med en egen verdi hvor barn skal gis status som aktører og deltakere med kompetanse til å bidra i utformingen av eget liv (Kjørholt 2010, 12). Synet på barn som kompetente aktører baserer seg på vestlige tradisjoner som vektlegger mennesket som selvstendig, autonomt og i stand til å forme egne ønsker og handle ut i fra disse (Kjørholt 2010, 19-20).

Denne endringen i synet på barn og barndom beskriver Oddbjørg Skjær Ulvik (2009, 3) som et resultat av det moderne samfunns individualiseringsprosess. Hun mener vi kan snakke om en *individualiseringsdiskurs* i dagens samfunn (Ulvik 2007, 25-26). Marianne Gullestad (2002 sitert i Ulvik 2007, 29) tidfester starten av individualiseringsprosessen når det gjelder barn til ca. 1950-tallet, med barnevernloven av 1953, samt barnekonvensjonen av 1989 som viktige bidragsyttere til det skiftende synet og den nye konstruksjonen av barn som selvstendige individer med individuelle rettigheter (Ulvik 2007, 29). Barnekonvensjonen er slik en del av en større historisk bevegelse der barns samfunnsmessige posisjon har endret seg fra å betraktes som en del av familieenheten til nå å betraktes som individer med egne rettigheter (Ulvik 2009, 3). Susan Harter (1999, 284) og Marianne Skytte (2010, 67-68) fremhever også hvordan et individualistisk menneske- og samfunnssyn kjennetegner de

vestlige samfunn, der selvrealisering og autonomi er i fokus både for voksne og i barneoppdragelsen.

Når det gjelder det sosiologiske aspektet ved aktørbegrepet, knytter dette seg til «den nye barndomssosiologien» som gjerne tidfestes til utgivelsen av boken «Constructing and Reconstructing Childhood» av James og Prout (1990) (Ulvik 2007, 33).

På 1980–90-tallet skjedde det en synliggjøring av barn innen sosiologisk tenkning og forskning. *Barndomssosiologene* kritiserte synet på barn som «becoming» og argumenterte for at barn skulle ses som «beings». I dette ligger en anerkjennelse av barndommens egenverdi her og nå. Barn blir sett på som samfunnsaktører som aktivt samhandler og konstruerer sitt eget liv. «Becoming» forståelsen ser imidlertid barn og barndom kun som et forstadium til voksenlivet. I «den nye barndomssosiologien» er barn anerkjent som aktører og barndommen er forstått som en kulturell og sosial konstruksjon (Jenks 1996; James, Jenks og Prout 1998). «Den nye barndomssosiologien» ga altså barndom en betydning som noe mer enn et forstadium på veien mot å bli voksen» (Christiansen 2012, 20).

Utviklingspsykologi som bidragsyter i forståelsen av barn som autonome subjekt

«Utviklingspsykologi er en av de faglige disiplinene som tilbyr kunnskap om barn»

(Gulbrandsen 2006, 13). Utviklingspsykologi kan forstås som en teoretisk hovedleverandør til dagens diskurs om barn, og gjeldende utviklingspsykologiske forståelser vil utgjøre redskaper for de som bistår barn i deres utvikling, skriver Ulvik (2007, 65). Utviklingspsykologien har spilt en viktig rolle for utviklingen i synet på barn og barndom. Med en vitenskapeliggjøring av hva barn trenger for å utvikle seg, kunnskap om skjevutvikling, og hvordan foreldre best kan støtte og oppdra sine barn, spiller utviklingspsykologien en viktig rolle i forståelsen og behandlingen av barn i dag. Mange av utviklingspsykologiens teorier utgjør en basis for arbeid med barn og unge både innenfor barnevern og psykiatri. Utviklingspsykologien er imidlertid et bredt fagfelt som rommer mange ulike retninger (Gulbrandsen 2006, 48). Uten å begi meg inn på å beskrive alle de ulike retninger, er det et felles poeng ved dagens psykoanalytiske perspektiver at barnet sees på som grunnleggende sosialt, noe som er avgjørende for dets utvikling (Gulbrandsen 2006, 41). Utviklingspsykologiske teorier har bidratt til en anerkjennelse av ideen om at barn er født med en kompetanse til interaksjon med foreldrene og omgivelsene. Innenfor denne oppgavens rammer må jeg imidlertid nøye meg med kort å trekke frem noen sentrale bidragsytere innenfor nyere utviklingspsykologi, der

ideen om barns utvikling henimot en økende grad av selvstendighet er sentral, da dette er fokus jeg fant tydelige uttrykk for under analysen.

Daniel Stern og Erik Erikson er to teoretikere som kan trekkes frem. Stern sin selvutviklingsmodell bygger blant annet opp under forståelsen av at barn er *aktører* i eget liv, med relasjonell kompetanse allerede fra fødselen av (Hansen 2006, 172-184). Eriksons psykososiale utviklingsmodell deler barndommen inn i faser. Fasen fra ett til tre år er en fase hvor barnets utvikling av, og ønsket om selvstendighet kommer for fullt. I denne fasen vil foreldre i vår kultur begynne å stille krav til barnet, samtidig som barnet vil begynne å teste grenser. Dersom barnet på dette stadium bevarer selvkontroll, gir dette grunnlag for en følelse av autonomi og stolthet (Nielsen og Binder 2006, 101). John Bowlbys tilknytningsteori kan også trekkes frem. Bowlby mente at en såkalt *trygg tilknytning* til omsorgspersonene var en forutsetning for utvikling av autonomi, samtidig som dette også ble sett som et livsprosjekt, som påvirker barnets videre utvikling (Smith 2006, 150-167).

Utviklingspsykologi relateres også til alder da det omhandler hvordan mennesker forandres gjennom livet. Alder har både et biologisk og et sosialt og kulturelt aspekt, da det er et forhold mellom alder og de sosiale og kulturelle meningssystemer (Gulbrandsen 2006, 22). Liv Mette Gulbrandsen påpeker hvordan våre forestillinger om alder fungerer normativt. En kan snakke om aldersnormer, disse omhandler både hva for eksempel en femåring skal være i stand til å klare, men de bidrar også til å skape femåringer på bestemte måter (Gulbrandsen 2006, 22). Utviklingspsykologien innebærer også et fokus på normalitet og avvik (Borberg, Almqvist og Tjus 2006, 29). Dersom en avviker fra det som forstås som den *normale* utviklingen blir det snakk om skjevutvikling eller også om ulike diagnoser. Da er en imidlertid inne på det psykopatologiske feltet, som omhandler omfattende avvik fra den normale utviklingen (Broberg, Almqvist og Tjus 2006, 30). Utviklingspsykologiske teorier gir altså rom for en vurdering av hva som oppfattes som normalitet og avvik for barn på ulike alderstrinn, og ut i fra en slik kunnskapskilde både ser og definerer vi oss selv og andre som mer eller mindre «normale». Dette var en meget forenklet og kort gjennomgang av noen tema innenfor utviklingspsykologien. Det som imidlertid har vært av interesse under analysearbeidet, er hvordan slike utviklingsteorier kan fungere som bidragsyter til ulike diskurser som skaper bestemte forståelser av barn.

Jerome Bruner (1990) introduserte begrepet folkepsykologi som han mente kunne forstås som en slags «sunn fornuft» i et samfunn og er en forståelse som på mange måter ligner den diskursanalytiske.

Et av alle kulturers mektigste konstruerende redskaper er folkepsykologien, som er et sett av mer eller mindre sammenkoblede normative beskrivelser av hvordan mennesker fungerer, hvordan våre egne og andres sinn er osv. Vi lærer vår kulturs folkepsykologi tidlig, samtidig som vi lærer å bruke språket. (...)Det er et system mennesker benytter for å organisere sine erfaringer og kunnskap om og samhandling med den sosiale verden (Bruner 1990, 35 Min oversettelse).

Bruner (1990) mener da at denne kunnskapen ikke vil gjenkjennes som kulturelle ideer, men heller tas for gitt som «naturlige». Gjeldende utviklingspsykologiske forståelser inngår i folkepsykologien slik de blir selvfølgelige og utbredte måter å forstå fenomener på, skriver Ulvik (2007, 65). Åsa Gruda Skard mente at det var viktig å popularisere psykologisk kunnskap slik at den skulle nå ut til hvermann. Tidligere hadde et slikt populariseringsarbeid falt på journalister og andre mer eller mindre faglærte talerør (Skard 1965, 44). Det en kunne vinne på dette var at foreldre kunne forstå sine barn og samhandle med dem på en bedre måte (Skard 1965, 45). Og dette var et arbeid det i aller høyeste grad var behov for i dagens samfunn. Skard skriver hvordan hun har sett at barnepsykologien kan medføre en usikkerhet hos foreldre som ikke føler de helt får tak i den, eller at en lar seg skremme av for eksempel den kunnskap den bringer om foreldres påvirkning på barnas utvikling og at deres personlighet ikke er nedarvet, men nettopp skapes i samspill med foreldrene. Noe av utfordringen mener hun imidlertid handler om at foreldre ofte søker en enkel oppskrift eller fasit i forhold til sine barn, noe det kan være utfordrende for psykologer å etterkomme når de skal sette ulike teorier ut i praksis (Skard 1965, 37-38). Psykologiske teorier blir da gjenstand for ønsketenkning og blir både forenklet og misforstått når det trekkes generaliserte slutninger for at kunnskapen skal «passe». At barndomspsykologiske teorier har funnet grobunn som en ekspertkilde hos foreldre er det liten tvil om og foreldre som er usikre søker i dag heller hjelp gjennom mer populærpsykologiske teorier, enn hos naboer, venner og familie slik en gjorde før, skriver Skard (1965, 35).

Fra lydighet til forhandling - nye samhandlingsformer

Denne moderne forståelse av barn som kompetente aktører som en kan og bør samhandle med, og som bør få være med på å bestemme i eget liv, får også konsekvenser for familien gjennom oppdragelsen og samhandlingen med barna. Sturla Sagberg og Kjetil Steinholt (2003, 82) beskriver hvordan forhandlinger i dag er en vanlig del av hverdagens samspill i

mange familier, og det ser også ut til å inngå som en del av oppdragelsen av barn langt ned i skolealder. Forventningene til barn om å delta i beslutningsprosesser avspeiler nettopp et samfunn hvor individet er i fokus og stadig står overfor valg (Sagberg og Steinsholt 2003, 83). Marianne Gullestad (1996, 226) fant i sin studie av norske selvbiografier at det har foregått en endring i oppdragelsesmetoder fra vektlegging av lydighet til vektlegging av samtale, diskusjon, overtalelse og forhandlinger. Å være til nytte ser ut til å ha blitt avløst av å skulle være seg selv (Gullestad 1996, 226). Barn blir i dag oppfordret til å uttrykke egne meninger og til å diskutere og forhandle. Den sosiale interaksjonen blir dermed basert på forhandling fremfor lydighet (Sagberg og Steinsholt 2003, 86). Forhandling er altså en måte å involvere barna på og dermed etablere samværsformer som er et nyere historisk fenomen (Sagberg og Steinsholt 2003, 87). Å forstå barnet som en medforhandler i sosiale samspill kan altså forstås som en konsekvens ved forståelsen av barn som aktivt handlende og medskapende aktører i eget liv.

Marianne Skytte (2010, 67-68) beskriver hvordan vi også i Norge ser variasjoner av både det hun kaller et individualistisk livssyn og et kollektivistisk livssyn. Innenfor det individualistiske livssynet er enkeltmennesket i fokus og oppdragelsen preges av at foreldrene støtter barnas utvikling mot selvstendighet og individualitet fra de er små. Familier med et kollektivistisk livssyn vil derimot ha familien som helhet i fokus, og oppdragelsen rettes her mot at barna skal verdsette familien (Skytte 2010, 68). Disse kontrasterende fremstillingene av oppdragelsesstiler mener imidlertid Catherine S. Tamis-Le Monda (mfl. 2008) blir en for stereotypisk forståelse av kulturer som ikke lenger er forenelig med den globaliserte verden vi lever i. De er enige i hvordan det er et skille mellom ulike verdsett i ulike land og at den utviklingsstøtten foreldre gir sine barn innenfor de ulike livssyn handler om et skille mellom autonomi og avhengighet, men påpeker så at begge disse kulturelle ideene eksisterer og samvirker hos de fleste foreldre og i de fleste kulturer i varierende grad (Tamis-Le Monda mfl. 2008, 188). I analysen vil jeg vise hvordan bloggerne skriver innenfor en diskurs der denne utviklingen i synet på barn og barndom gjør seg gjeldende og der utviklingspsykologiske teorier er sentrale.

Barn som forbrukere

Et annet analytisk tema jeg har valgt handler om en fremstilling av barna innenfor en kommersiell kontekst. Dette kan ses i sammenheng med forståelsen av barn som kompetente aktører. Ragnhild Brusdal (2004, 6) påpeker nettopp hvordan dette henger sammen med individualiseringsdiskursen og skriver «I dag snakker vi om og er opptatt av det unike barnet

med spesielle evner og lyster. I denne prosessen er også forbruksvarer viktige og gode hjelpemidler» (Brusdal 2004, 6). Brusdal mener at forbruksvarer har fått økt betydning som identitetsmarkører for barn og unge og en bærer sine preferanser med seg på skolesekken eller genserene (Brusdal 2004, 6). Videre mener hun at en kan snakke om en kommersialisert barndom: «Det moderne samfunn kjennetegnes av en kommersialiseringsprosess hvor nye områder underlegges markedet» (Brusdal 2004, 7). Dette kommer blant annet til syne i kommersialiseringen av barns fritidsaktiviteter. Hvor en tidligere lekte ute i gaten, kjøpes nå barn inn i ulike foreninger og klubber som alle har sin pris, enten det er slalåm, fotball eller karate (Brusdal 2004, 7). Barn og unge har også blitt en målgruppe i mye større grad enn tidligere og utgjør i dag et stort kommersielt marked (Brusdal 2004, 9). I analysen skal vi se hvordan bloggerne skriver frem sine barn innenfor en kommersiell kontekst.

Det kjønnede barnet

Et annet interessant analytisk tema knyttet til forståelser av barn og barndom som jeg har valgt å utdype, handler om kjønn. Barn vokser i dag opp i et samfunn der kjønn er et sentralt organiserende prinsipp (Guldbrandsen 2006, 22). Når barnet blir født plasseres det i en av to kjønns kategorier og møtes fra da av med kjønnede forventninger. Kjønn kan forstås som et av samfunnets hovedprinsipper for differensiering. De innebærer et sett med normer og forventninger vi stiller til både oss selv og hverandre (Holter 1970, 11-18).

Om kjønn og de forskjeller vi forbinder med å være jente og gutt, både som barn og i voksenlivet, er et resultat av noe biologisk medfødt, eller oppstår på bakgrunn av de sosiale og kulturelle påvirkninger vi utsettes for som samfunnsborgere, er en del av en større debatt som diskuteres både innenfor ulike forskningsmiljøer og det finnes ikke noe enkelt eller entydig svar. Ulike forståelser av kjønn aktualiserer ulike spørsmål og et av disse er hvordan *kjønnsstereotypiske* forståelser og holdninger til barn setter hindringer for yrkesvalg og likestilling (Kanestrøm 2012).⁹

På engelsk skiller en mellom «sex» og «gender». Anthony Giddens (1989, 158) definerer «sex» som biologiske og anatomiske forskjeller mellom menn eller kvinner, mens «gender» handler om de psykologiske, sosiale og kulturelle forskjeller mellom kjønnene. En kan altså skille mellom biologisk og sosialt kjønn. Innenfor et sosialkonstruksjonistisk perspektiv forstår en kjønn som en sosialt utviklet status. Hva vi forbinder med femininitet og maskulinitet varierer og er kontekstavhengig (Cameron 1997, 3).

⁹ <http://forskning.no/barn-og-ungdom-kjonn-og-samfunn-likestilling/2012/04/stereotypier-om-kjonn-blomstrer> (20.03.2015)

Ulvik (1999, 327) fremhever hvordan det finnes ulike måter å forstå kjønn på og skisserer to ulike forståelsesrammer; en essensialistisk og en konstruksjonistisk. Den essensialistiske forståelsen av kjønn mener hun er den mest vanlige. Kjønn forstås da som iboende, statiske egenskaper ved mennesker med manns- eller kvinnekropp; menn *er* slik og kvinner *er* slik, enten dette forklares med at de har blitt det på grunn av gener, sosialisering eller kjønnsspesifikke utviklingsforløp (Ulvik 1999, 327). En annen forståelsesramme er å ta utgangspunkt i at kjønn er sosialt konstruert, som kvinner og menn fortolker vi oss selv og andre i forhold til et kulturelt betydningssystem. I dette ligger en forståelse av at vi både påvirkes av, men også er medskapere av dette meningssystem som deltakere i kulturen (Ulvik 1999, 328). I stedet for å snakke om at man *er* kjønn, blir det derfor mer riktig å snakke om at man *gjør* kjønn.

Innenfor et poststrukturalistisk og diskursivt perspektiv mener Bronwyn Davies (2003, 17) at vi bør fokusere på det mangfold av subjektiviteter som er tilgjengelige innenfor samfunnets diskursive praksiser. Davies (2003, 27) påpeker hvordan maskulinitet og femininitet her ikke ses som medfødte egenskaper hos mennesket, men at de er innebygd i strukturen for vårt samfunn og er dermed både en forutsetning for tilværelsen og et resultat av hvordan livet leves. Som delaktige i samfunnet overtar vi kunnskapen om kjønn i den form den er blitt konstruert, skriver Davies (2003, 27). Når barn lærer seg samfunnets diskursive praksiser, lærer de følgelig å posisjonere seg som gutter eller jenter på «riktig» måte. Å posisjonere seg som mann eller kvinne skjer altså gjennom de diskursive praksiser og gjennom de posisjoner som er tilgjengelige innenfor rammen av disse (Davies 2003, 27). Davies (2003, 28) fremhever videre hvordan at det å posisjonere seg selv eller andre som for eksempel jente, innebærer at en tar i bruk den tilgjengelige posisjon *jente*, med de redskap denne innebærer i samfunnet. Slik er en da også med på å skape og opprettholde denne sosiale ordningen (Davies 2003, 28). Posisjonering fremhever hun også som en fysisk prosess, hvor blant annet klær benyttes som symbol på guttethet og jentethet, men også som en del av den prosessen ved hva det innebærer å være jente eller gutt (Davies 2003, 29). I analysen vil det ses nærmere på nettopp hvordan bloggerne posisjonerer sine barn som henholdsvis gutt eller jente.

Kapittel 4: Analytisk perspektiv og metodologisk tilnærming

I analysen må både noen teoretiske og metodiske innfallsvinkler ligge til grunn. Som Huff (1996, 123) fremhever kan tekstmaterialet i bloggene forstås som sosialt konstruerte innenfor ulike kulturer. Det har derfor vært nærliggende for meg å knytte meg til et teoretisk og metodisk rammeverk som åpner for et nærmere studium av dette.

Valg av teoretisk perspektiv og metode

Den problemstillingen jeg har valgt gir også føringer for hvilken metode det vil være mest hensiktsmessig å benytte. Jeg har formulert en problemstilling som innebærer en såkalt *forstående undersøkelse*. Med dette menes at en søker å forstå et bestemt fenomen som kulturelt og sosialt, og avdekke de meninger og betydninger som mennesker har nedlagt i fenomenet (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2010, 56). Det er også dette som kjennetegner kvalitativ forskning, der *meningskonstruksjon* er sentralt i motsetning til kvantitativ forskning hvor en heller er interessert i å *måle* et fenomens forekomst eller sammenheng (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2010, 31-32). De bloggene jeg vil undersøke, nemlig personlige blogger, kan forstås som «online dagbøker» hvor en forteller om og fremstiller både seg selv og andre på ulike måter. Blogger kan slik forstås som sosialt konstruert og innenfor de kulturelle rammer blogger skapes i. Det at jeg ønsker å undersøke hvordan barna fremstilles innebærer også at jeg må ta høyde for at barn og barndom ikke har en konstant og universell betydning. Med en kvalitativ studie vil det da ikke være *sannheten* om barna jeg søker, men hvordan de *fremstilles* innenfor en sosial og kulturell ramme, i et sosialkonstruksjonistisk perspektiv hvor betydningen av barn og barndom vil skifte med ulike kulturer og perioder.

Sosialkonstruksjonismen som teoretisk perspektiv

Valg av teoretisk perspektiv får betydning for hvilken synsvinkel en benytter i undersøkelsen (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2010, 48). Margaretha Jarvinen og Nanna Mik-Meyer (2010, 10) beskriver hvordan en konstruksjonistisk forståelse av sannhet som en sosial konstruksjon har utfordret de klassiske analytiske retninger som fenomenologi og hermeneutikk, hvor analyseobjektet forstås som en mer eller mindre stabil størrelse. Ut i fra en konstruksjonistisk forståelse ser en derimot analyseobjektet som et mer flytende, ustabil og flertydig fenomen som blir formet i møte med forskeren (Jarvinen og Mik-Meyer 2010, 10).

Sosialkonstruksjonismen som retning fikk sitt gjennomslag med Peter Berger og Thomas Luckmanns bok «The social construction of reality» fra 1966, der det antas at kunnskap om

den sosiale virkeligheten kontinuerlig produserer denne virkeligheten. Den sosiale virkeligheten er altså avhengig av den kunnskapen vi har om den (Nortvedt og Grimen 2004, 145). Videre beskrives sosialkonstruksjonismen som en antakelse om at verden, eller noen fenomener i verden, er et produkt av kollektive aktørers virksomheter (Nortvedt og Grimen 2004, 141).

Hvordan vi definerer begreper, bidrar altså til å produsere og reprodusere de fenomener som begrepene henviser til, og begrepers innhold varierer dermed også historisk og kulturelt (Nortvedt og Grimen 2004, 158). Gjennom språk og samhandling skapes altså *virkeligheten*. Når et fenomen forstås som en sosial konstruksjon innebærer det at fenomenet i andre perioder og kulturer kunne ha vært konstruert annerledes.

Fokuset til sosialkonstruksjonistiske forskere kan sammenlignes med arkitekter, slik de iakttar en bygning med fokus på hvordan den er konstruert og gjennom hvilke materialer. En sosialkonstruksjonistisk forsker bytter ut et beskrivende blikk, med et konstruerende, der språk er en sosial handling som konstruerer ulike versjoner av virkeligheten for bestemte formål, skriver Carla Willig (2013, 18). En slik tilnærming vil være fruktbar for denne studien da den åpner for å forstå hvordan fortellingene og beskrivelsene av barna i bloggene er konstruerte. Den beskrivelsen bloggerne gir av sine barn må slik forstås i tråd med dette.

Jeg har studert hvordan bloggerne lener seg på visse dagsaktuelle forståelser, og hvordan de da nettopp er med på å bekrefte eller rekonstruere de ulike forståelsene som er av barn og barndom i dag. For å kunne studere dette behøver jeg imidlertid en metodologisk tilgang til analysen. Med dette teoretiske fundament og med en problemstilling som innebærer å gjøre en tekstanalyse av blogginnlegg, har jeg valgt diskursteori som inspirasjon til den metodologiske innfallsvinkel. Med språket som en avgjørende del av den sosiale konstruksjonen av kunnskap vil forskere som benytter en sosialkonstruksjonistisk tilnærming, gjerne studere diskurser, da all menneskelig erfaring skapes gjennom språk som er diskursivt konstruert (Willig 2013, 17). Slik kan fortellinger forstås som uttrykk for hvor sosialt tilgjengelig ulike måter å tenke om et fenomen er, og hvilke konsekvenser dette får for de som posisjoneres gjennom disse diskursive konstruksjonene (Willig 2013, 18). Dette kan da åpne for å se hvordan noen mer eller mindre selvsagte sosiale fenomener konstrueres innenfor visse kulturelle rammer, eller diskurser, som utgjør noen sosialt tilgjengelige tenkemåter som preger vår tids kultur og samfunn.

Diskursteori

Begrepet *diskurs* kan ha ulike betydninger avhengig av teksten som studeres og forskeren som studerer disse (Jørgensen og Phillips 1999, 9). Oftest omhandler imidlertid diskursbegrepet en idé om at språket er strukturert i forskjellige mønstre som våre utsagn følger når vi handler innen forskjellige sosiale domener. Diskursanalyse er analysen av disse mønstrene eller «en bestemt måte å snakke om og forstå verden (eller et utsnitt av verden) på» (Jørgensen og Phillips 1999, 9). Diskurser er følgelig sosialt konstruerte meningssystemer (Jørgensen og Phillips 1999, 31). Diskursanalyse kan også beskrives som studier av et samfunnsfenomen der språket står i fokus (Bergstrøm og Boreus 2000, 354). Den sentrale forståelsen ligger i at språket ikke formidler verden nøytralt, men bidrar til å forme den. Diskursanalysen baserer seg på antakelsen om at vi ikke kan forstå virkeligheten uten diskurser, og det er derfor diskursen i seg selv som er gjenstand for analysen (Jørgensen og Phillips 1999, 28).

Den mening vi gjerne forbinder med diskurs og diskursanalyse har sitt grunnlag fra den franske filosofen Michel Foucault. Det er imidlertid i senere tid utviklet flere ulike retninger innenfor den diskursive «gren», men som alle deler noen nøkkelpremisser som bunner i et felles sosialkonstruksjonistisk utgangspunkt (Jørgensen og Phillips 1999, 13). Dette felles utgangspunkt som kan sies at binder de ulike diskursive tilnærmingene sammen er: en *kritisk innstilling* overfor selvfølgelig kunnskap, da kunnskap forstås som et produkt av måten vi kategoriserer verden på. Det andre premiss handler om hvordan vårt syn på kunnskap om verden alltid er *kulturelt og historisk betinget* og vil dermed forandres over tid. Diskurser er følgelig med på å konstruere den sosiale verden. Deretter at kunnskap skapes i *sosial interaksjon* hvor man både bygger opp felles sannheter og kjemper om hva som er sant. Det siste premiss handler om hvordan *forskjellige sosiale verdensbilder* fører til *forskjellige sosiale handlinger*. Den sosiale konstruksjon av kunnskap og sannhet får dermed sosiale konsekvenser (Vivien Burr 1995, 2 referert i Jørgensen og Phillips 1999, 13-14).

Sannheten er altså en diskursiv konstruksjon og forskjellige kunnskapsregimer preger hva som er sant og ikke sant (Jørgensen og Phillips 1999, 22). Foucault var opptatt av hvordan diskursene setter grenser for vår forståelse og handling i verden og at vi alltid befinner oss innenfor diskursens orden. I «*Diskursens orden*» fra 1971 beskriver Foucault diskursenes ulike *utelukkelsessystemer* hvor blant annet etablert kunnskap blir en drivkraft da det ligger mye makt i det å *ei* sannheten. Diskursen skaper et rom der en viss type kunnskap er *riktig* og kan slik definere noen mennesker eller typer atferd som avvikende, eller sykt. Diskurser virker slik både disiplinerende og ekskluderende, fordi de skaper et skille mellom hva vi

aksepterer som sant og hva som anses som falskt (Foucault 1971/1999, 9-14). Slik jeg tolker dette, handler det om hvordan diskurser får makt over oss når vi forstår en type kunnskap som sann eller selvfølgelig, og vi forsøker å tilpasse oss diskursens «regler» for «normal» eller riktig oppførsel. Diskursenes orden og makt kan følgelig forstås som at vi ikke kan eksistere utenfor dem, da det er diskursene som utgjør fundamentet for vår forståelse (Bratberg 2014, 17).

Den forståelse av diskursbegrepet som jeg er inspirert av i arbeidet med analysen er nær definisjonene presentert over. Når jeg henviser til diskursbegrepet, er det med den forståelse at det omhandler et større konstruert meningssystem i samfunnet, som kunne ha vært konstruert annerledes i andre tider og som får konsekvenser, både for hvordan vi tenker om og forstår oss selv, og verden, da vi alltid befinner oss innenfor ulike diskursive ordner.

De ulike forståelser av barn blir i lys av da å forstå som noe som i høy grad skapes gjennom vår tale innenfor tilgjengelige diskurser. For min studie vil en analyse av de diskursene som bloggeren trekker på i sin forståelse og fortolkning av barna være relevant. Dette vil vise hvorledes bloggerne bygger på noen samtidsforståelser og hvordan deres beskrivelser av barna slik blir en konstruksjon innenfor disse. De er da med på å skape en forståelse i tråd med de diskursive rammene og kan slik både bekrefte, utfordre eller reprodusere disse. Jørgensen og Phillips (1999, 147) fremhever hvordan det da er viktig å undersøke diskursens materielle og institusjonelle forankring, for diskurser svever ikke fritt i luften, men de forankres i samfunnets institusjoner.

I en Foucault-inspirert diskursanalyse vil en si at subjektet fortrinnsvis finnes som et produkt av diskursene (Willig 2013, 117). Det kan imidlertid også være interessant å ta høyde for aktørene som er involvert i konstruksjonen og rekonstruksjonen av disse diskursene. Her kan diskurspsykologi tilby en fruktbar innfallsvinkel. I diskurspsykologi ses nemlig subjektet som en som aktivt tar i bruk språket og slik italesetter ulike subjektposisjoner (Willig 2013, 117).

Diskurspsykologi

I likhet med diskursteori generelt argumenteres det også innenfor diskurspsykologien for at våre måter å forstå og kategorisere verden på ikke er universelle, men historisk og sosialt spesifikke og dermed betinget av diskursen (Jørgensen og Phillips 1999, 106). Igjen påpekes altså relevansen av å avdekke de diskurser bloggeren skriver innenfor. Analysefokuset innenfor diskurspsykologi er på hvordan individer bruker diskursive ressurser og med hvilke effekter (Willig 2013, 117). Diskurspsykologi produserer følgelig ikke kunnskap om et

fenomens natur, men en forståelse av prosessen der de «snakkes til eksistens» (Willig 2013, 125).

Subjektposisjoner og posisjonering:

Louis Althusser (1971) var den teoretikeren som la grunnlaget for subjektposisjonsbegrepet. Han mente at språket konstruerer en sosial posisjon som gjør individet til et ideologisk subjekt, uten mulighet for motstand (Jørgensen og Phillips 1999, 24-26).

Bronwyn Davies og Rom Harré (1990) tar for seg den diskursive produksjon av selvet. I artikkelen beskrives hvordan diskurser kan utvikles rundt spesifikke temaer som kjønn og klasse, de kan konkurrere med hverandre eller de kan skape egne distinktive versjoner av virkeligheten. Å vite noe er derfor å vite noe innenfor en eller flere diskurser (Davies og Harré 1990, 45). De fortellingene vi skaper om oss selv og andre er lokalisert innenfor en rekke ulike diskurser, og de varierer ut fra hvordan språket brukes og hvilke subjektposisjoner som tilbys. På denne måten forstås selvet som et produkt av diskursive praksiser (Davies og Harré 1990, 46-47). Begrepet posisjonering slik det brukes i artikkelen refererer til den diskursive prosess hvor selvet skapes gjennom språket i felles produserte fortellinger. En kan også snakke om interaktiv posisjonering der vi posisjonerer hverandre gjennom språket (Davies og Harré 1990, 48).

I dette prosjektet vil forståelsen av hvordan vi lever innenfor ulike diskurser, hvor vi også posisjonerer oss selv og andre på bestemte måter, være interessant. I analysen retter jeg blant annet fokuset mot hvordan bloggerne posisjonerer barna innenfor en kjønnsdiskurs. Davies (2003) beskriver hvordan det å posisjonere seg som mann eller kvinne skjer gjennom de diskursive praksiser og gjennom de posisjoner som er tilgjengelige innenfor rammen av disse (Davies 2003, 27). Davies (2003, 28) fremhever videre hvordan en innenfor poststrukturalistisk teori vil forstå at det å posisjonere seg selv eller andre som for eksempel jente, innebærer at en tar i bruk den tilgjengelige posisjon jente, med de redskap denne innebærer i samfunnet. Slik er en da også med på å skape og opprettholde denne sosiale ordningen (Davies 2003, 28). Hvorledes bloggerens språk kobler ulike elementer ved barna opp mot deres kjønn kan da forstås som at de benytter tilgjengelige posisjonskomponenter innenfor den bestemte diskursen. Disse tar også barn i bruk i det de innlemmes i samfunnets diskursive praksiser, og de lærer seg da å posisjonere seg som gutter eller jenter på «riktig» måte (Davies 2003, 27). Å se på hvordan individer bruker diskursive ressurser og med hvilke effekter (Willig 2013, 117), har dermed være et relevant analyseverktøy.

Hvilke analytiske spørsmål åpner denne teoretiske tilnærmingen for?

Dorte Marie Søndergaard (2000, 74) mener at den mest direkte empiriske anvendelse er å undersøke diskursens inkluderende og ekskluderende prosesser. Dette kan for eksempel gjøres gjennom å stille spørsmål til empirien som: hvordan konstrueres ulike diskursive kategorier, som for eksempel kjønn? Og hva inkluderes og ekskluderes når kategorien mann eller kvinne tales til eksistens? (Søndergaard 2000, 74). Dette har også vært et relevant analytisk verktøy i min analyse av hvordan det skapes kjønnete posisjoner for barna i bloggene.

Bloggene jeg har studert rommer beskrivelser av barns atferd og fortolkninger av deres atferd. Søndergaard (2000, 76) fremhever hvordan forskeren i slike beskrivelser finner de konstituerende prosesser. Dette gjennom å søke etter de diskursive premissene som kommunikasjonen og handlingen foregår ut i fra; altså hva det fokuseres på, hvilke handlinger som blir forståelige og på hvilke måter, og hvordan noe tales frem som selvfølgelig. Slik vil en gjøre eksplisitt de konstituerende prosesser som forstås som «naturlige» innenfor gitte diskurser (Søndergaard 2000, 77). Å undersøke de kategorikonstituerende prosessene kan altså være et nyttig analytisk verktøy innenfor en diskursanalytisk metode.

Med en konstruksjonistisk og diskursiv tilnærming vil jeg ikke godta fortellingen om barna i bloggene som en sannhet, men ser de heller som uttrykk for ulike diskurser hvor ingenting er *naturlig* eller *normalt*. Fenomener som normalitet, fornuft og sannhet, mente Foucault at var historisk og kulturelle produkt som til ulike tider vil defineres annerledes (Schaanning 1993 I Berg Eriksen, 407). Når bloggerne da omtaler ulike fenomener som normale eller naturlige med den største selvfølgelighet, vil da det å rette et kritisk blikk innebære at en benevner noen diskurser i samfunnet bloggerne snakker innenfor og som da gjør disse begreper gyldige. Min analyse vil derav blant annet bestå av å undersøke og fortolke utsagn for å benevne ulike diskurser.

For å skape en empirisk anvendelse av disse teoretiske og metodologiske betraktninger har jeg utarbeidet noen mer tilpassete analytiske spørsmål til de ulike analysetemaer jeg har valgt.

Disse er:

- *Innenfor hvilke diskurser forstår og fortolker bloggerne barna sine?*
- *Hvilken subjektposisjon er tilgjengelig for barna?*
- *Hvordan posisjoneres barna som jenter og gutter, og hvordan gis disse posisjoner innhold?*

- *På hvilken måte er bloggerne i sine kjønnsposisjoneringer både brukere og skapere av en kjønnsdiskurs?*
- *Hvordan posisjoneres barna innenfor den kommersielle bloggdiskurs?*

Jeg tok imidlertid ikke nødvendigvis sikte på å *gjøre en diskursanalyse*, men jeg var inspirert av diskursteori og diskurspsykologi i analysen og i utarbeidelsen av de nevnte analytiske spørsmål da jeg mener disse åpnet for en fruktbar studie av hvordan barn fremstilles i tekstene.

For den delen av arbeidet som gjaldt å avgrense og benevne noen diskurser har jeg også lent meg på allerede eksisterende teorier og sekundær litteratur som presentert i kapittel tre. Innenfor et diskursteoretisk perspektiv er alle ord bærere av et kulturelt innhold. Begreper som barn, aktør, autonomi, normalitet og kjønn har vist seg å være relevante begreper for min analyse og ble derfor gjennomgått i kapittel tre for å vise hvordan jeg forstår dem som bærere av innhold innenfor ulike diskurser som vil vises til i kapittel fem og seks. Jeg er imidlertid bevisst på at ikke alt kan kalles diskurser, men hvis en, slik Foucault og Søndergaard skriver, avdekker noen selvfølgeligheter eller forståelsesrammer som en gruppe mennesker har felles, vil jeg argumentere for at disse kan tolkes som uttrykk for noe jeg kan benevne som ulike diskurser i samfunnet. En del av teorien presentert i teorikapittelet tok derfor sikte på å støtte opp under de diskursive avgrensninger jeg gjør.

Forskningsetiske refleksjoner

Ved gjennomføringen av prosjektet dukket det opp ulike etiske hensyn jeg som forsker måtte reflektere over slik at mitt prosjekt kunne gjennomføres uten at det fikk uforsvarlige konsekvenser for dem som inngår i det. Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) har vedtatt noen forskningsetiske retningslinjer som kan benyttes i den forbindelse.

Når det gjelder mitt forskningsprosjekt, har jeg samlet inn materiale fra blogger på internett. Å benytte internett til forskningsformål er imidlertid et relativt nytt fenomen. Høsten 2014, mens jeg arbeidet med utvalg og godkjenning fra personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), arbeidet NESH parallelt med å utarbeide nye retningslinjer for forskning på internett. Disse ble utgitt den 18. desember 2014 og det ble da et viktig supplement til de forrige. I de nye retningslinjer defineres det hvordan internettforskning blant annet innebærer; «forskning *på* Internett som fenomen, dets struktur og teknologi, samt forskning på produksjon, kommunikasjon og interaksjon *via* nettet (ved

bruk av sosiale medier, blogger etc.(...)» (NESH 2014, 4).¹⁰ Mitt forskningsprosjekt faller altså inn under denne definisjon. Det fremheves at internettforskning er underlagt de samme etiske retningslinjene som annen forskning, men at nettets egenart gjør at det oppstår enkelte spesielle hensyn forskeren bør være oppmerksom på. Dette vil det kort reflekteres rundt her.

Spesielle utfordringer og refleksjoner ved forskning på Internett

NESH fremhever hvordan informasjon som regnes som offentlig fritt kan benyttes til forskningsformål. Det er imidlertid vanskelig å skille klart mellom hva som kan regnes som privat og hva som kan regnes som offentlig informasjon på Internett (NESH 2014, 4). Én grunn til dette er at informasjon som er tilgjengelig for enhver på internett, kan være av svært privat karakter.

Når det gjelder blogger er disse offentlige og kan da i teorien benyttes, men innholdet på bloggene er imidlertid av det jeg vil anse som privat karakter da det omhandler både foreldrenes og barnas privatliv og personlighet. «For noen kan en personlig blogg være en offentlig arena, mens andre betrakter bloggen som offentlig tilgjengelig, men privat i innhold» (NESH 2014, 5). For å overholde de etiske retningslinjer, samt sikre både foreldrenes og barnas rett til personvern har jeg derfor anonymisert de bloggene jeg velger å bruke, samt navn på de omtalte i bloggen og bosted. NESH retningslinjer (2014, 8) fremhever hvordan anonymisering har til hensikt å beskytte den enkeltes personvern. Internettets karakter innebærer imidlertid en utfordring når det gjelder anonymisering, da det kan være mulig å spore de sitatene jeg benytter tilbake til den respektive blogg gjennom søkemotorer. Å sikre en full anonymisering er derfor vanskelig. Dette er en utfordring jeg har reflektert rundt både i samråd med veileder, samt under godkjennelsesprosessen hos NSD. NSD hadde liten erfaring med slike forskningsprosjekter, men vi ble enige om at selv om bloggene er offentlige og det de har lagt ut er allment tilgjengelig, innebærer imidlertid tekstene informasjon av en personsensitiv karakter. Derfor vurderte jeg, på bakgrunn av hensynet til bloggerne, samt ikke minst hensynet til barna, at for å kunne gjennomføre prosjektet på en så god forskningsetisk måte som mulig ville det være nødvendig både å anonymisere i så stor grad som mulig, samt også å informere bloggerne om prosjektet og at en full anonymisering ikke kan garanteres. I tillegg til å anonymisere så godt det lar seg gjøre, mente NSD at jeg også burde samle inn informert samtykke fra alle bloggene jeg ønsket å benytte.

¹⁰ <https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett.pdf> «Etske retningslinjer for forskning på internett. Utgitt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), desember 2014.» (19.12.2014)

Utvalgsstrategi - valg av blogger

Det finnes ulike utvalgsstrategier en kan benytte. Jeg har valgt å gjøre et strategisk utvalg, som innebærer å gjøre avveininger vurdert som vitenskapelig hensiktsmessige (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2010, 107). Utvalget er satt opp på bakgrunn av følgende fem kriterier:

1. Det første utvalgskriteriet er at bloggene som velges skal være såkalte *mammablogger*. Dette innebærer at det er en blogg skrevet av mødre, hvor familielivet er det primære tema for bloggen. Grunnen er at jeg ønsker å holde det eksplisitte fokus på barn og hvordan de fremstilles innenfor den konteksten der de inngår som en betydelig del av bloggvirksomheten. Med dette menes at det er foreldrerollen og barna som vil være i sentrum i de aller fleste blogginnlegg. Noen av bloggerne bruker også selve betegnelsen *mammablogg* eller *foreldreblogg* selv, mens andre ikke gjør det. Klare kriterier for hva jeg mener at en *mammablogg* er, blir derfor viktig.
2. I utvalget ønsket jeg også å ha variasjon i forhold til alder på bloggerne. Det er nemlig et stort spenn i alder på dem som driver *mammablogger* i dag. Det ble derfor viktig å sikre at både unge *mammabloggere*, det vil si i aldersgruppen 18-25 år var representert, og de i alderen 25-40 år.
3. Type *mammablogg* var også viktig. Selv om alle bloggene er *mammablogger*, har de imidlertid noe varierende fokus. Noen blogger omtales som *rosablogger*, og kritiseres gjerne for å skape en «perfekt» fasade, en slags *glansbildeblogg*, hvor glamorøse mødre med rene og pene hjem og barn er i fokus. Andre tar sterkt avstand fra denne romantiseringen og ønsker tvert i mot å vise de uglamorøse sidene ved morsrollen. I slike blogger er det gjerne et tilsvarende fokus på både rot, hverdagslivets mas og utfordringer. Å sikre at mitt utvalg var representert av blogger i begge ender av «skalaen» var viktig. Ikke fordi jeg fokuserer på disse forskjellene, men fordi de kunne tenkes å skape forskjellige fremstillinger av sine barn.
4. Jeg ville også at utvalget skulle være variert i forhold til popularitet. Fra de aller mest populære som kanskje kan sies å være trendsettere for andre, til de mer anonyme som kanskje blogger like mye for seg selv og nær familie som for samfunnet i stort.
5. Det siste kriteriet er at bloggene skal være aktive i dag. Det vil si at de regelmessig oppdaterer sine blogger.

Refleksjoner og utfordringer ved rekruttering av bloggene

Rekrutteringsprosessen begynte etter at jeg hadde fått godkjent min søknad fra NSD den 09.10.2014. I søknaden beskrev jeg prosjektet og dets formål, samt diskuterte ulike forskningsetiske hensyn, som blant annet utfordringene ved internettforskning som vist over, samt vurderinger i forhold til hvorvidt mitt prosjekt kan innebære noen form for negativ konsekvens for de involverte. En konsekvens som prosjektet kan tenkes å ha, er dersom bloggerne i etterkant føler seg misforstått eller i verste fall krenket. Det vil derfor være viktig at jeg tar hensyn til dette gjennom å ha «tykke beskrivelser», det vil si at jeg bevarer sitatet i sin opprinnelige form. Jeg vil også påpeke hvordan dette er mine tolkninger og er dermed ikke nødvendigvis sammenfallende med det bloggerne opprinnelig mente. Jeg er heller på ingen måte ute etter å bedømme bloggerne, og mine tolkninger må ikke forstås som noen fasit.

Det ble først konkludert med, fra NSDs side, at for å overholde de personvernetiske hensyn best mulig måtte jeg innhente en signert samtykkeerklæring for at jeg skulle kunne benytte bloggene. Jeg gjorde da et utvalg av 25 mammablogger etter utvalgskriteriene nevnt over, og sendte ut forespørsel via epost. Det viste seg imidlertid at det var vanskelig å komme i kontakt med de fleste. Hovedutfordringen handlet da om hvorvidt bloggene kunne benyttes uten å innhente samtykke, da en full anonymisering ikke kan garanteres og hvorvidt dette var forenelig med god forskningsetisk praksis. Derfor henvendte jeg meg igjen til NSD for å drøfte hvorvidt det var nødvendig å innhente samtykke, eller om det holdt å informere og da gi mulighet for såkalt passivt samtykke, altså at de kunne si ifra dersom de *ikke* ønsket at deres blogger skulle benyttes. Etter å ha sendt inn endringsskjema hvor jeg argumenterte for de ulike etiske og forskningsmessige hensyn rundt dette, fikk jeg godkjent at prosjektet kunne gjennomføres ved kun å sende ut informasjonsskriv og at mulighet for passivt samtykke var tilstrekkelig. I tillegg fikk jeg godkjent at jeg kunne benytte de bloggene som ikke hadde kontaktinformasjon og som det da var vanskelig å komme i kontakt med. Da begynte arbeidet med å gjøre et nytt utvalg, og jeg sendte ut informasjonsskriv til åtte bloggere jeg ikke hadde vært i kontakt med tidligere. Av disse fikk jeg svar fra seks som enten var utelukkende positive, eller som ønsket noe mer informasjon om prosjektet og etter dette samtykket også de til at deres blogger kunne benyttes. De gjenstående lyktes det meg ikke å få noen tilbakemelding fra. På bakgrunn av godkjennelsen fra NSD kunne jeg imidlertid også benytte disse, selv om jeg ikke fikk en direkte bekreftelse. Av disse totalt åtte bloggene gjorde jeg så et nytt utvalg basert på hvilke som best oppfylte kriteriene. Jeg tok slik høyde for at jeg nok

kunne ha «slakket litt på kravene» i forhold til det nye utvalget. Når jeg da satt igjen med et utvalg på åtte blogger, valgte jeg så ut de som best oppfylte de nevnte kriteriene for å sikre en variasjon i utvalget. Jeg satt da igjen med et utvalg av seks mammablogger som inneholdt en variasjon både i forhold til alder, type blogg samt popularitet, noe jeg var godt fornøyd med. Alle hadde også barna og familielivet som hovedtema på bloggen, som var det viktigste kriteriet. Av personvernsetiske hensyn er bloggene anonymisert og vil henvises til som henholdsvis Blogg A, B, C, D, E eller F.

Validitet og forskerens rolle

Innenfor kvalitativ forskning er forskerens rolle ikke å være vitne til eller en oppdager av noe, men forskeren har selv en aktiv rolle i konstruksjonen av sine funn (Kvale og Brinkmann 2010, 67-68). Ut fra dette blir det viktig å avklare min posisjon som forsker, da det sier noe om mine forforståelser som vil farge mine fokus i studien. Min forskerposisjon er preget av min utdanning som barnevernspedagog, noe som gjør at jeg er opptatt av barn og unges oppvekstvilkår, og forståelser av barn og barndom i den kultur jeg er en del av. Jeg er også en ung, etnisk norsk kvinne og jeg forstår og fortolker følgelig innenfor min egen kultur. Jeg er derav bevisst hvordan jeg nok ville ha rettet fokus mot andre fenomener dersom jeg stod utenfor kulturen, var mann, eller hadde en annen fagbakgrunn. Dette tydeliggjør viktigheten av å fremheve at funnene kun er en mulig forståelse og tolkning og er på ingen måte en fasit. Dette vil det også være viktig for meg å tydeliggjøre overfor bloggerne slik at de ikke opplever å føle seg mistolket eller krenket i etterkant av prosjektet. En diskursanalyse av en tekst er aldri ferdig og kan aldri fortelle sannheten om et fenomen for selve sannheten er ikke noe som er gjenfunnet, men heller konstruert gjennom språket (Willig 2013, 126). De analytiske resultater er følgelig skapt i et samarbeid mellom empirien og min tolkning av den. I kvalitativ forskning blir det da også viktig å la leseren bli kjent med den forskningsprosessen som har ledet frem til de aktuelle resultatene.

Tekstutvalg: hvordan gikk jeg frem i analysearbeidet?

Etter å ha fått godkjent mitt nye utvalg hadde jeg seks blogger å benytte. Jeg valgte da å gjøre enda et strategisk utvalg av tekst fra disse bloggene. At tekstutdragene er strategisk valgt vil si at jeg har valgt ut de blogginnleggene som omhandler barna og familielivet, altså det primære tema og det jeg ønsker å fokusere på, og har da valgt bort de innleggene som var mindre relevante for min problemstilling, som omhandler alt fra interiør, matlagning, mote og lignende. Det er imidlertid meget varierende hvor mye tekst hvert av blogginnleggene inneholder. Noen hadde bare et par setninger og mange bilder, mens andre inneholdt mer

tekst. For å sikre et mettet materiale fra alle bloggene hentet jeg derfor tekst fra inntil to år tilbake i tid. Starten av analyseprosessen begynte så med en koding av de ulike tekstutdragene. Jørgensen og Phillips (1999, 132) fremhever hvordan koding kan fungere godt som et første skritt i møte med store mengder datamateriale. Da jeg har valgt en empirinær tilnærming var jeg derfor åpen for å se etter mange ulike temaer for å belyse min problemstilling på best måte. Etter å ha gått igjennom alle tekstutdragene fra bloggene var det tre hovedtema som viste seg å være spesielt relevante ut fra hvordan barna fremstiltes. Disse temaene syntes også å være felles for alle bloggene, om enn i noe varierende grad. Selv om dette ikke var et kriterium, er det interessant, da det synes å være noen felles forståelser. Disse handlet om beskrivelser av utvikling og da spesielt fortellinger om det autonome og forhandlende barnet, fortellinger om kjønn og kjønnsposisjoneringer, samt barnas plass innenfor bloggernes kommersielle tekster. Etter å ha valgt disse analytiske temaene ble disse grunnlaget for en videre analyse. I denne analysen ble det viktig å koble inn relevant teori som presentert i kapittel tre for å kunne belyse temaene. Det vil være både empiriske og teoretiske drøftinger underveis i presentasjonen av de analytiske resultater, samt at det vil være en avsluttende diskusjon i hvert av resultatkapitlene. I de følgende kapitler vil nå de tre analytiske tema presenteres og drøftes.

Kapittel 5: Analytiske resultater – Det autonome barnet

Bloggerne i mitt utvalg har, slik jeg oppfatter det, på ulike måter forsøkt å la barnas stemme, følelser og utvikling få komme til uttrykk og dette blir gitt en stor plass i bloggene. Dette ser en enten gjennom detaljerte beskrivelser og fortolkninger av barna som deler av ulike hverdagsfortellinger, eller i egne innlegg viet til å beskrive barna, og oppdatere leserne på deres utvikling og personlighet. Måten barna beskrives og fortolkes på av sine foreldre eller slik de siteres direkte på bloggen, kan gi uttrykk for hvordan bloggerne ønsker å fremheve sine barn som aktivt samhandlende autonome subjekter. Med et diskurspsykologisk blikk vil en søke etter de kulturelt tilgjengelige diskurser der barn posisjoneres på bestemte måter (Davies og Harré 1990, 46-47). Som beskrevet i kapittel tre vil barndom og barns utvikling ha ulikt meningsinnhold ut ifra hvilken kultur og tid en befinner seg i. Innenfor nyere utviklingspsykologisk teori har en begynt å anerkjenne ideen om at barn er født med en kompetanse til interaksjon med foreldrene og omgivelsene, noe som er avgjørende for deres utvikling. Den ideelle voksen i den vestlige verden kan betegnes som en selvforsynt eller autonom person. Selvstendighet og oppnåelse av personlige mål står i sentrum for hvordan vi bedømmer en persons suksess. Dette kjenner vi igjen som sentrale forståelser innenfor

individualiseringsdiskursen som beskrevet i kapittel tre. Ikke-vestlige land kan derimot sies å ha et mer kollektivistisk samfunns- og individsyn. Selvdefinisjon handler i slike kulturer mer om grad av forpliktelser og sosiale relasjoner (Harter 1999, 283). Marianne Skytte (2010, 67-68) og Tamis-Le Monda mfl. (2008, 188) beskriver hvordan skillet mellom de individualistiske og kollektivistiske livssyn i henhold til forståelser av barn og barneoppdragelse handler om et ulikt fokus hos foreldrene enten gjennom at oppdragelsen preges av å støtte barnas utvikling mot selvstendighet og individualitet fra de er små, eller at familien som helhet står i sentrum, hvor oppdragelsen rettes mot at barna skal verdsette familien. Det må imidlertid understrekes hvordan begge disse fenomener kan eksisterer samtidig i varierende grad hos de fleste foreldre og i de fleste kulturer (Tamis-Le Monda mfl. 2008, 188).

Psykologiske utviklingsteorier kan i seg selv fungere som faglige diskurser som skaper bestemte forståelser av barn, og blir tydelig gjennom slik «alle» kjenner disse forståelsesrammene. Måten bloggerne snakker om og forstår sine barn og deres utvikling på, kan slik tolkes som uttrykk for den rolle slik kunnskap har i vårt samfunn. Fra et diskursteoretisk perspektiv vil en ta utgangspunkt i at det er den rådende barndomsdiskursen i det samfunnet en lever i som vil prege vår forståelse av barn (Jørgensen og Phillips 1999, 28). Å studere barndomsdiskurser blir dermed viktig da de kan sies å utgjøre konteksten for bloggernes fortellinger. Vi kan ikke fortelle en hvilken som helst fortelling om oss selv og våre barn, men vi forteller ut i fra de diskurser som tilbys. De analytiske spørsmålene som er belyst i dette kapitlet er da følgende: *Innenfor hvilken diskurs forstår og fortolker bloggerne sine barn? Hvilken subjektposisjon er tilgjengelig for barna innenfor denne?* Innenfor en diskurs om barn vil noen handlinger og tenkemåter forstås som mer «selvfølgelige» enn andre. Slik Søndergaard (2000, 77) fremhever, kan en undersøkelse av det som tales frem som «selvfølgelig», være nyttig for å analysere hvilke diskurser bloggeren tolker, forstår og skriver innenfor. I det følgende vil jeg, med utgangspunkt i empirien, drøfte hvordan bloggerne skriver innenfor det jeg har valgt å betegne som en *autonomidiskurs*.

Det autonome barnet som det «normale» barnet: Utviklingsfortellinger

I et blogginnlegg fra en ferietur står det: «Det er viktig å la henne få være med på å bestemme hva vi skal finne på mens vi er på ferie» (Blogg A). Det utdypes imidlertid ikke noe nærmere hvorfor dette er så viktig; det kan dermed forstås mer som en *presupposisjon*, nemlig en underforstått forutsetning i teksten (Hågvar 2007, 92-94). Yngve Benestad Hågvar (2007, 92-94) forklarer hvordan det som er underforstått på denne måten, gir viktige signaler om hva

som tas for gitt innen den aktuelle diskursen. Det fremstilles som en selvfølge at dette er viktig, noe leserne nok da vil være enig i. Dette er en forståelse som gjenspeiler den endringen som har foregått i synet på barn og barndom som beskrevet i teorikapittelet, hvor dagens forståelse av barn er at de er autonome aktører en skal samhandle med (Kjørholt 2010, 12). Med denne setningen uttrykker altså bloggeren at hun deler den felles diskursive forståelsen av at barn bør samhandles med og bør få være med på å bestemme.

I beskrivelser av alle typer samhandlingssituasjoner som tannpuss, måltider, påkledning, levering i barnehage, turer og aktiviteter får en som leser et inntrykk av at barna forstås som autonome subjekter gjennom slik foreldrene legger opp til at de skal få ta del i beslutningene og slik de samhandles med. Mange av tekstene om barna bærer preg av et slags *selvstendighetsideal*, noe jeg har forstått som kjernen i det jeg har benevnt som en *autonomidiskurs*, som kommer til uttrykk slik vi forstår, fortolker og beskriver våre barn. En blogger som skriver om datterens utvikling fremhever: «Hun har blitt så stor og selvstendig» (Blogg A). Selv om barnet det refereres til her kun er tre år gammel, så trekkes det at hun er blitt så selvstendig, frem som noe positivt ved hennes utvikling.

De siste månedene har du blitt veldig opptatt av å være selvstendig. Du ønsker å bestemme hva du skal ha på deg, hva du skal spise(...)Men jeg klager ikke, selv om det kan være litt slitsomt når vi har dårlig tid på morgenen. For det betyr bare at du utvikler deg som du skal (Blogg F).

Det bloggeren her skriver viser også hvordan hun oppfatter barnets utvikling i tråd med idealer om å være selvstendig, danne egne meninger og gi uttrykk for egne behov. Dersom barnet både vil kle på seg selv og bestemme hva han/hun skal spise, så er dette noe det oppmuntres til og som det legges til rette for i oppdragelsen. Bloggeren påpeker at hun ikke klager. Selv om dette kan være slitsomt så godtas det og oppmuntres det allikevel til på grunn av at det oppfattes som en naturlig del av barnas «normale» utvikling. Harter (1999, 283) påpeker hvordan vi i den vestlige verden forstår utviklingen av selvet i lys av fenomener som autonomi, selvstendighet, individualisme og egenart. Foreldrenes rolle blir da å sikre at deres oppdragelsesstil støtter opp under dette. Slik moren her fremhever at hun godtar barnets ønske om selvstendighet, selv om det kan være krevende, viser hvordan hun har en oppdragelsesstil som står i samsvar med dette. Slik definerer hun også seg selv som en adekvat mor i tråd med den rådende samfunnsdiskurs og det som kanskje kan sies å være dagens idealer for barneoppdragelse.

De siste dagene har [Kristine] plutselig blitt veldig opptatt av hva hun skal ha på seg. Finner jeg frem noe, kan du være sikker på at hun kaster det rett tilbake i skuffen igjen, og så drar ut noe nytt etter eget ønske. Det hun finner er ikke alltid det mest praktiske å gå med i barnehagen, så foreløpig må jeg skjære gjennom. Heldigvis gir hun seg uten de altfor store protestene. Foreløpig. Jeg trodde virkelig ikke at dette skulle begynne så tidlig, jenta er jo ikke to år engang! Dette kan bli moro (Blogg D).

Også denne bloggeren viser hvordan hun forventer at barnet vil komme til å ønske å få bestemme over flere ting selv som en naturlig del av hennes utvikling. I fortellingen her kommer dette til syne slik mor skriver: «jeg trodde virkelig ikke dette skulle begynne så tidlig, jenta er jo ikke to år engang!» Selv om mor tydeligvis har forventet denne utviklingen, så synes hun at dette var i tidligste laget. Det er imidlertid ikke noe negativt eller beklagende over at datteren på knappe to år allerede er så bestemt, tvert i mot. I og med at hun velger å fortelle om dette i bloggen, kan det tyde på at dette er noe hun er stolt over, noe som definerer hennes barn som «normalt» og kanskje til og med «modent for alderen». Hun presenterer også seg selv som en adekvat forelder som legger til rette for og støtter opp under denne utviklingen. Jenta skal allerede nå få lov til å bestemme, men innenfor rimelighetens grenser, og mor må derfor «skjære gjennom» noen ganger. Her viser bloggeren også at hun er i stand til å håndtere denne utviklingen, hun skaper en balanse mellom å støtte barnets selvstendighetsutvikling, og samtidig passe på at hun beskytter barnet gjennom å «skjære igjennom» slik at barnet får en god nok bekleddning. Det virker også som at bloggeren er forberedt på at jentas ønsker om å være selvstendig vil bli sterkere i fremtiden som en del av hennes utvikling: «heldigvis gir hun seg uten de altfor store protestene. «Foreløpig». Slik hun ironisk skriver «Dette kan bli moro» kan hinte om hvordan hun ser for seg at barnets selvstendighetsutvikling vil arte seg og at hun stålsetter seg for alle fremtidens forhandlingssituasjoner.

Alle bloggerne i mitt utvalg påpeker hvordan barnas økende autonomi henger sammen med barnas «normale» utvikling. Som nevnt er dette en forståelse som har dekning i, og bør tolkes på bakgrunn av utviklingspsykologiens teorier som jeg mener har en tydelig innvirkning på denne diskursen og som vitenskap spiller den en viktig rolle i vårt samfunn. Som beskrevet i kapittel tre kan psykoanalytikere som Stern og Eriksson fremheves som sentrale bidragsytere innenfor utviklingspsykologien og forståelsen av barn som aktører i eget liv med relasjonell kompetanse fra fødselen av og med en økende selvstendighetsutvikling som et viktig behov. Hos Eriksson ble dette koblet til en fase fra ett- til treårsalder hvor barnet opplever en økt forventning fra foreldrene, samtidig som det har et ønske om å teste grenser (Hansen 2006, 175 og Nielsen og Binder 2006, 101). Bowlbys tilknytningsteori kan også fremheves. Den

anser utviklingen av en trygg tilknytning som en forutsetning for barnets utvikling av autonomi. Dette er avgjørende for at barnet, med støtte fra omsorgspersonene, skal våge å utforske verden på egenhånd og ha en videre «normal» utvikling (Smith 2006, 150-167). Når bloggerne gir uttrykk for at de oppfatter deres barns selvstendighet som et tegn på barnas «normale» utvikling, kan dette forstås på bakgrunn av at de er influert av nettopp denne tilgjengelige kunnskapen. Slik kan denne vitenskap sees som en bærende søyle innenfor autonomidiskursen. Det at bloggerne ofte fremhever ulike sekvenser fra hverdagen som tydeliggjør nettopp denne selvstendighetsutviklingen og hvordan de håndterer denne, kan dermed forstås som en måte å fortelle at deres barn er «normale» på, innenfor dagens barndomsdiskurs.

Dette kommer blant annet til uttrykk slik en av bloggerne tolker barnet sitt: «Ellers så er han som halvannetåringer flest. Elsker følelsen av å ha egne meninger og ønsker (...)Vogn er ut. Gå alene er in. (...)Mates av mamma, uavhengig om det er suppe eller brødskiver er ut, spise alt alene er in» (Blogg E). Her påpeker bloggeren hvordan det at hennes halvannet år gamle sønn har egne meninger og vil klare ting på egenhånd gjør at han er «som halvannetåringer flest». Barnet plasseres altså innenfor et «normalt» fellesskap av barn i den alderen, hvor utvikling av selvstendighet er sentralt.

En annen blogger som forteller om sin tre år gamle datters utvikling, skriver: «Nå snakker hun som en foss, og slutter aldri (...)Hun er blitt en selvstendig liten frøken som vil klare seg selv. Jeg har opplevd henne fra å ikke kunne løfte hodet sitt, til å ha sin egen unike flotte personlighet» (Blogg A). Her fremheves også hvordan jentas selvstendighet og opptatthet av å klare seg selv er en positiv del av hennes utvikling. Slik det legges vekt på at datteren har utviklet «sin egen unike flotte personlighet», kan det forstås på bakgrunn av vårt samfunns individualiseringsideal, noe jeg vil komme nærmere tilbake til. Bloggeren forteller også om hvordan datteren på tre år snakker som en foss. Dette kan forstås som et uttrykk for at hennes datter har en aldersadekvat utvikling. Jeg har altså sett hvordan barnas utvikling gjerne evalueres på bakgrunn av utviklingsteoriers forståelsesrammer innenfor autonomidiskursen. Til nå har jeg fokusert på hvordan bloggerne trekker frem barnas økende grad av selvstendighet som et tegn på dette, men et annet aspekt ved dette er nettopp forståelsen av *aldersadekvathet*.

Det aldersadekvate barnet, evalueringer av barns utvikling i tråd med aldersadekvathet:

Utviklingspsykologi relateres ofte til alder da det omhandler hvordan mennesker forandres gjennom livet. Alder har både et biologisk, et sosialt og en kulturell side (Gulbrandsen 2006, 22). Gulbrandsen påpeker hvordan våre forestillinger om alder fungerer normativt. Når en snakker om hva for eksempel en femåring skal være i stand til å klare, bidrar det til å «skape» femåringer på bestemte måter (Gulbrandsen 2006, 22).

Flere av mammabloggerne gir noe som kan forstås som en slags «evaluering» av barnas utvikling og tre av bloggerne i mitt utvalg gir leserne månedlige eller årlige oppdateringer vedrørende dette. Der beskrives hvordan barnas personlighet har endret seg, hvordan de vokser opp, lærer nye ting og i det hele tatt utvikler seg.

Synes jeg har kommet meg ganske bra på et år. Nå kan jeg gå, jeg kan nesten løpe og jeg kan si mamma og pappa. Og så tror jeg at jeg sier bok. Har sånn grei styring på å drikke fra tutekopp og klarer helt fint å tømme noen kjøkkenskap på veldig kort tid. (...) Så jeg synes jeg er klar for å bli en ettåring (Blogg B).

Denne bloggeren forteller årlig om barnets utvikling gjennom å legge sin stemme til barnet. Her forteller hun om hvordan barnet det siste året har utviklet seg både motorisk og språklig. Slik hun skriver «jeg synes jeg er klar for å bli en ettåring» tyder på hvordan hun mener at barnets utvikling er forenelig med det ettåringer normalt skal klare i denne alderen. Barnet kan både gå, si enkeltord, klarer å drikke selv og er opptatt av å utforske omgivelsene. Vigdis Bunkholdt (1994, 81) beskriver barns motoriske utvikling og gir noen cirka-aldersangivelser. Barnet begynner gjerne å gå fra rundt 8 måneders alder og når barn er ett år vil de normalt kunne gå. Når tennene kommer i 7 måneders alder vil babyen kunne gripe en kopp og mellom et og to års alder vil barnet kunne drikke av kopp selv. De beskrivelsene bloggeren gir av sin ett år gamle sønn kan altså slik forstås som en fortelling om sønnens «normale» aldersadekvate utvikling.

En annen blogger benytter nettopp en slags aldersadekvat «fasit» for å evaluere datterens utvikling:

Når barnet er elleve måneder skal det kunne: Sette seg ned fra stående stilling: Ja, det har hun kunnet ganske lenge, Krabbe opp på lave ting: Det har hun også gjort lenge. Uttrykke seg mer verbalt og vise at det forstår mange ord: Hun forstår noen ord, men vil ikke si at det er mange enda. Fra hennes side er det kun babling enda, men hun har begynt å herme etter noen lyder (Blogg D).

Her er det tydelig hvordan bloggeren evaluerer datterens utvikling og aldersadekvathet gjennom å sammenligne henne med en slags «fasit» for hva barn på 11 måneder skal kunne.

På noen punkter får en følelsen av at barnet er modent for alderen slik hun skriver «ja, det har hun kunnet lenge». På siste punkt har derimot ikke datteren kommet like langt som «fasiten» etterlyser. Mor opplever at barnet ikke klarer å uttrykke seg verbalt, da de lyder eller ord som barnet forsøker å lage, oppfattes som babbling, men også her er hun på vei i «riktig» retning. Det presenteres imidlertid ikke noen kilde for hvor mor har hentet denne «fasiten», men et googlesøk ledet meg til en side kalt familieprat.no, en nettside for foreldre hvor kunnskap om barns både fysiske og psykiske utvikling deles og diskuteres. Kildehenvisningen for denne *fasiten* oppgis å være «familieprat» sin egen mobilapplikasjon kalt *Den store babyguiden*, utviklet i samarbeid med en professor i pediatri. Dette viser hvordan det ikke bare er nærliggende for foreldre i dag å søke kunnskap om deres barns utvikling gjennom Internett, men også hvor lett tilgjengelig slik kunnskap er. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til.

Når bloggerne skriver om hva deres barn klarer og hvordan dette er «normalt» for blant annet halvannetåringer og 3 åringer kan da dette også, slik Guldbransen (2006, 22) påpeker, bli en normgivende praksis. Bloggernes fortellinger er med på å skape forventninger til denne utviklingen hos leserne og bidrar slik til å bekrefte en forståelse av hva som er «normalt» i de ulike alderne. Bloggerne forteller slik altså ikke bare om hvordan deres 1,2,3 åringer *er*, men også hvordan barn i denne alderen *bør* være.

Et eksempel er slik denne bloggeren fortolker barnets atferd: «Når man har vokst seg så stor som meg så er det jo endel man vil bestemme selv» (Blogg B). Her legger bloggeren sin stemme til barnet på to år. Når bloggeren uttrykker dette på den mest selvfølgelige måte, bør dette forstås på bakgrunn av en «tatt for gitt» forståelse av at dette er normalt for barn på to år. Slik kan setningen godtas av publikum fordi hun her rett og slett påpeker noe av det mest *normale* ved barns utvikling.

Utviklingspsykologien som «fasit»:

Et annet uttrykk for den sentrale rollen utviklingspsykologiske teorier har innenfor autonomidiskursen ser en gjennom bloggernes mer generelle evaluering av sine barn:

Dette er veldig ulikt lillegutt, han pleier jo å sovne som en stein når jeg legger han ned i vognen, så det er tydelig at noe er på ferde. Og et lite søk på Google bekreftet mistankene mine. Vi er midt i et utviklingsprang! Jeg hadde helt glemt disse periodene fra da eldstemann var liten, men nå husker jeg at hun også var plaget med dem fra tid til annen. [Per] er 8 uker nå, så det vil si at vi er midt i det andre utviklingspranget. (...) jeg synes det hjelper bare å ha en merkelapp på det, og å vite at det er noe helt naturlig som jeg faktisk ikke kan gjøre noe med. (...) her er et par linker (Blogg D).

Når mor her reagerer på sønnens atferd, er hennes første instinkt å undersøke dette gjennom å søke på Google.no. Slik hun skriver at dette søket bekreftet mistankene hennes, viser det hvordan vi støtter oss til en viss type kunnskap, som også i dag er lett tilgjengelig på Internett. Hun forstår sønnens atferd på bakgrunn av teori om utviklingsprang. Når bloggeren sammenligner teorien med sønnens atferd, og når disse beskrivelsene samt guttens alder samsvarer, mener hun altså å ha funnet «bevis» for at sønnen på 8 uker må være midt i det andre utviklingspranget. Slik bloggeren forteller at hun finner ro og trøst i denne «merkelappen», viser det igjen hvordan vi setter vår lit til slik kunnskap fordi det gir noen indikasjoner på hva som er normalt eller naturlig og hva ikke. Å vite at dette er noe helt naturlig forsikrer altså mor. Bloggerens bruk av internett som den mest nærliggende kilde for svar og beroligelse støtter også opp under funnene fra Plantin og Danebacks (2009, 9) studie som viste at majoriteten av dagens foreldre søker etter både informasjon og sosial støtte på internett. Hovedgrunnene til denne utviklingen relateres ofte til internetts økte tilgjengelighet for informasjon, samt som kommunikasjonsmedium med andre foreldre. Plantin og Daneback (2009, 10) fant at dagens foreldre opplever mindre støtte fra egne foreldre, familie og venner og som en konsekvens oppsøkes Internett for både informasjon og samhandling. Dette viste også undersøkelsene gjort av Internettselskapet Yahoo.com (2005 referert i Plantin og Daneback 2009, 4). O'Connor og Madge (2004) fant også at Internett på mange måter har erstattet hvordan en før henvendte seg til sin egen mor for råd og tips. Skard (1965, 35) påpekte tendensen til at foreldre heller søkte svar gjennom populærpsykologien, enn gjennom familie og venner allerede i 1965. Når bloggeren avslutter innlegget med å vise til noen linker hvor det står om temaet, blir hun også en formidler av denne kunnskapen til andre foreldre som kanskje opplever noe av det samme med sine barn. Slik bidrar bloggeren til å bekrefte denne kunnskapens aktualitet som en *ekspertkilde* i samfunnet samt Internetts rolle som formidler av slik kunnskap.

En annen blogger viser også til en forståelse av hvordan det for dagens foreldre er nærliggende å søke svar og kunnskap om barnas atferd og utvikling på internett og gjennom vitenskapelig kunnskap:

Man saumfarer alle mammanettstedene, googler alle artikler med tips og råd til småbarnsforeldre og leser bok på bok om barnets utvikling og om barneoppdragelse. Men like fordømt vil ikke babyen sove (...) Da dukker det uunngåelige spørsmålet opp: Hva gjør jeg feil? Da han ble eldre, kom hans voldsomme vilje veldig tydelig frem. Uansett hvilke eksperttips vi fulgte, var det en evig kamp for å komme gjennom de daglige rutinene. Jeg satt time etter time på nettet og lette etter fasiten. (...) Jeg prøvde alt! Og for hvert råd jeg fulgte som ikke virket, følte jeg meg mer og mer

elendig. Hvorfor reagerte ikke barnet mitt slik det skulle? Hva var det jeg gjorde feil? (Blogg C).

For å få hjelp og råd med sitt barn forteller altså bloggeren hvordan hun søkte etter en *fasit*, ikke hos venner eller familie, men gjennom nettsteder og vitenskapelig kunnskap i bøker og artikler. Når hun ikke finner «riktig fasit» for sitt barn, eller barnet ikke reagerer som han *skal* i forhold til denne, blir det da nærliggende for henne å rette blikket mot seg selv som mor. Når hun ikke mestret sønnens utvikling i tråd med *fasiten*, føler hun seg altså som en dårlig mor. Bloggeren reflekterer videre over hvilken nytte slik vitenskapelig kunnskap egentlig har for seg og sine barn i hverdagen, ironisk nok med støtte fra en pedagogisk artikkel hun har funnet, skrevet av professor Stein Erik Ulvund;

Han mener vi bør gi blanke i alle ekspertene og heller la barnets temperament bestemme hvordan vi oppdrar det. Livet mitt ble mye enklere da jeg oppdaget at barna mine har sin helt unike personlighet. Jeg kan selvfølgelig påvirke noe. Men de er som de er, og min påvirkning er begrenset. Nå vet jeg at det ikke er jeg som gjør noe feil. De bare er sånn. Og i stedet for å bruke tid og energi på å lese meg opp og klandre meg selv fordi jeg ikke får til det alle andre tilsynelatende får til, så bruker jeg heller energien min på å finne løsninger som gjør det enklest mulig for meg å leve med to små, veldig irriterende morgenfugler. Ingen eksperter vet hva som er best for deg og dine barn. Det vet du best selv (Blogg C).

Her forkaster hun altså *ekspertkunnskapen*, og ved at utfordringene tillegges barnas *unike personlighet*, så fjernes «feilen» fra henne som mor. Dette fører igjen til lettelse og et enklere liv mener bloggeren. Når utfordringene tillegges barnas temperament, blir det lettere å håndtere enn om det var hun som mor som ikke oppdro dem riktig. Når hun skriver at hennes påvirkning er begrenset, kan dette tyde på hvordan hun har en forståelse av barnas utvikling som noe som i hovedsak kommer innenfra barna selv «det er bare sånn». Derfor kan hun også forkaste den tidligere *ekspertkunnskapen* ved å legitimere sin erfaringsmessige kunnskap som mor, som den som best kjenner sine barn og som vet best. Slik gjør hun på mange måter det motsatte av bloggeren i eksempelet over som satte sin lit fullt og helt til denne kunnskap og også «anbefalte» denne til sine lesere. Siden Skards (1965) bidrag til å popularisere barndomspsykologien har slik kunnskap fått en stadig større rolle som bidragsyter i forståelsen av barn i vårt samfunn. Dette blir tydelig slik alle bloggerne både kjenner til og søker svar herfra. Bloggerne her viser begge de tendenser Skard (1965, 45) nevner, de både søker en fasit og de lar seg skremme av den. Men at slik kunnskap ligger til grunn for deres ulike forståelser og fortolkninger av sine barn, ser en tydelige uttrykk for:

I dag er gutten min fire år, og maken til flott fireåring skal du lete lenge etter. (Helt objektivt sett, selvfølgelig). (...) Han er trygg både på seg selv, på oss foreldre og på

de andre barna og de ansatte i barnehagen. Han har en velutviklet empati og bryr seg virkelig om menneskene rundt seg. Med andre ord, en helt normal, flott fireåring (Blogg C).

Når bloggeren her forteller om sønnen, trekker hun frem hvordan han er trygg på seg selv og har en velutviklet empati og skriver at dette altså gjør ham til en *normal* fireåring. Dette kan tolkes som at hun er opptatt av å forstå sin sønn i lys av hva som er normalt for barn i den alderen. Hva som imidlertid er å forstå som normalt eller ikke normalt innenfor denne diskursen svarer egentlig den samme bloggeren på selv slik hun forteller om sønnen som femåring;

Min lille store femåring er full av energi og temperament. Som de fleste femåringer egentlig. Men jeg mistenker at min lille mann har litt mer energi og litt mer temperament enn gjennomsnittet. Nei, han har ingen diagnose. Han er en helt vanlig fem år gammel gutt. Men han er eksplosiv (...) (Blogg C).

Her fremhever hun igjen hvordan sønnen er som de fleste femåringer og at han er normal. Når hun skriver at «nei, han har ingen diagnose, han er en helt *vanlig* fem år gammel gutt», viser dette til en forståelse av at det å være unormal forbindes med å ha en diagnose. Det at han ikke har en diagnose, forsikrer dermed om at han er normal, eller *vanlig*. Selv om han er litt mer eksplosiv, er han altså ikke så eksplosiv at det er forenelig med en diagnose. Normalitet knyttes slik igjen opp i mot det utviklingspsykologiske rammeverk. Selv om bloggeren i tidligere innlegg tar avstand fra *ekspertkunnskap*, er det allikevel denne kunnskap hun lener seg på, slik hun forstår sin sønn som normal eller ikke normal i forhold til diagnoser. Dette kan forstås som et uttrykk for hvordan en diskurs preger oss både bevisst og ubevisst. Den gir føringer for hvordan vi forstår oss selv og andre. Måten den «sitter i oss» på som en kilde til forståelse, kommer blant annet til uttrykk gjennom slike refleksjoner.

Hvordan posisjoneres barna innenfor autonomidiskursen?

Som nevnt i kapittel fire eksisterer subjektposisjoner som deler av diskurser. I de ulike fortellinger om barna og familielivet kommer det tydelig frem hvordan samspeillet og oppdragelsen er preget av en gjennomgående forståelse av barna som autonome aktører som en kan og bør samhandle med. Ved å påpeke barnets rolle som aktiv forhandler i familien slik det fremheves hvordan barnet får være med på å bestemme i ulike situasjoner og slik barnas selvstendighetsutvikling blir gitt en så tydelig plass i bloggene, mener jeg at posisjoneres barna som «forhandlingspartnere».

Barnet som «forhandlingspartner»

I bloggene gis det flere eksempler på barnets forhandlingsrolle slik det fremgår av beskrivelsene av barna i hverdagen: «Det nytter ikke å si til treåringen at pepperkakehuset skal pyntes med nonstop og seigmenn når barnet har bestemt seg for at årets pepperkakehus skal være et fotballhus. Den kampen tok jeg ikke i år» (Blogg C). Dette kan vitne om at barnet har en tydelig medbestemmende rolle i hjemmet. Hvordan ulike aktiviteter skal gjøres, som for eksempel å pynte et pepperkakehus, har barnet fått bestemme og å skulle komme med innvendinger til dette blir derfor en «kamp». Mors preferanser i forhold til pepperkakehuspyntingen må derfor vike. Når mor skriver at «den kampen tok jeg ikke i år» kan dette imidlertid tolkes på flere måter. Det tyder for det første på en samværsform i familien preget av at barna, helt ned til tre års alder, skal få være med på å bestemme, og at ulike ting i hverdagen derfor vil bli gjenstand for diskusjon og forhandling. Det skisseres også her et bilde av et barn med sterke preferanser, noe som kan forstås som positivt sett i forhold til autonomidiskursen. Det at mor ikke tar kampen *i år* kan imidlertid også tolkes på bakgrunn av barnets alder og utviklingsmessige nivå. Kanskje mener mor her at når barnet er blitt et år eldre vil barnet bedre skjønne hvordan pepperkakehus *egentlig* bør pyntes. Men på grunn av barnets alder så ser ikke mor det som hensiktsmessig å forsøke å få barnet til å forstå dette nå. Derfor får barnet altså bestemme hvordan huset skal se ut i år, men når barnet blir eldre blir dette en «kamp» det blir lettere å ta, da barnet kan delta med større forståelse.

Sagberg og Steinsholt (2003, 82) beskriver hvordan forhandlinger i dag er en vanlig del av hverdagens samspill i mange familier, og at dette inngår som en del av oppdragelsen av barn langt ned i skolealder. I flere av bloggene beskrives imidlertid dette som en vanlig samhandlingsform selv med barn i barnehagealder:

"Nei", sier treåringen bastant og legger armene i kors. Han ser opp i taket mens han rytmisk snur hodet fra den ene siden til den andre. "Hva om du får is, sjokolade, slikkepinne, også kjører vi toget en gang til", sier jeg entusiastisk mens jeg klapper i hendene. "Nei", sier Lillemann. "Jeg vil ikke ha is. *Vil* ikke ha sjokolade. *Vil* ikke kjøre tog. *Slutt* nå, mamma!" (Blogg C)

Her ser vi enda et eksempel på barnets forhandlende rolle i familien og hvordan en slik forhandlingssituasjon kan se ut. Barnet har her fått for seg noe han har lyst til å gjøre, men som mor vil ha ham fra. Mor går derfor inn i en forhandling med barnet hvor hun foreslår en rekke andre ting som alternativ og/eller kompensasjon for det gutten egentlig vil. Barnet fremstår her som svært viljesterk noe som kan tyde på at det legges opp til å stimulere barnets egen vilje og rett til å forhandle som en del av oppdragelsen. Barnet har her bestemt seg og

ingenting kan være kompensasjon nok i forhold til dette han vil, så her kan mor like godt gi seg med det samme: «*Slutt* nå, mamma!». Det at barnet her så tydelig protesterer blir ikke omtalt som verken skambelagt eller tegn på dårlig oppdragelse. Tvert i mot kan det tolkes i positive termer som et tegn på at barnet er aldersadekvat. Som treåring har han en egen stemme og kan gi uttrykk for egne behov og forhandle om disse. Ser en denne situasjonen på bakgrunn av et kollektivistisk livssyn, eller dersom en bare går noen tiår tilbake i tid, kan en se for seg at dersom et barn oppførte seg slik ville det oppfattes et særdeles ulydig og dårlig oppdratt barn. Det at mor tvert i mot fremhever denne situasjonen gjennom å fortelle om dette i bloggen, kan tolkes som at det protesterende og forhandlende barnet i dag nærmest blir å forstå som det «riktige barnet», og er slik et tydelig uttrykk for den diskurs barnet posisjonerer innenfor.

Som nevnt er det altså flere gjennomgående beskrivelser i alle bloggene som vitner om et familiesamspill preget av et medbestemmende og aktivt forhandlende barn. Jeg vil trekke frem enda en fortelling som eksempel på dette:

“Mamma, du låva!!! Æ sku få bestæmm på denne turen!!!” Argumenter om at det var ørlite grann vanskelig å dra med hele gjengen gjennom ei elv, en urskog og ei steinur falt på stengrunn. Tårer og vræl. Et kompromiss ble inngått. (...) Dog ikke et kompromiss som ble godtatt uten videre og ei heller med smil om munn (Blogg B).

Her har det altså vært lagt opp til at barnet skulle få være med på å bestemme i hverdagen og en får inntrykk av at dette er noe barnet gjerne vil og som oppleves som positivt for barnet. Når barnet da av ulike grunner ikke får lov til å bestemme i den grad hun/han har sett for seg, oppstår det vanskeligheter. Her ser en imidlertid at i stedet for å kjeft på eller irettesette barnet som ikke hører på foreldrene, slik situasjonen kanskje ville sett ut for noen tiår siden, så legges det heller opp til å løse konflikten gjennom å inngå et kompromiss med barnet. Sagberg og Steinsholt (2003, 86) og Gullestad (1996, 226) fremhever hvordan den sosiale interaksjonen i familien de siste år ser ut til å ha beveget seg fra å være basert på lydighet til å baseres på forhandling. Barn blir oppfordret til å uttrykke egne meninger og til å diskutere og forhandle. Barnet i dette eksempelet møtes på halvveien. Bloggeren fremhever både sin egen og barnets aktive forhandlerrolle. Når det inngås et kompromiss, forteller samtidig bloggeren indirekte om seg selv som en mor som gikk inn med noen premisser i forhandlingen, slik at barnet skulle få oppleve å bestemme noe. Mor har altså en oppdragerstil som støtter opp under barnets forhandlingsrolle. Dette ser en også dersom en tolker fortellingen på bakgrunn av barnets utviklingsmessige nivå. Det at mors argumenter faller på stengrunn, kan vitne om at her er det snakk om et barn som ikke er i stand til å skjønne hva hans/hennes ønsker

innebærer og kan dermed, på grunn av barnets alder, ikke få bestemme alt, men mor fremhever da hvordan det er viktig at situasjonen løses gjennom et kompromiss.

Slik det til nå har fremgått av mine analytiske resultat, kan det forhandlende barnet oppfattes som «det riktige barnet». Som vist over og sett gjennom utallige blogginnlegg, er det mangfoldige fortellinger om protesterende, utprøvende og forhandlende barn i alle slags situasjoner. Det var imidlertid nesten ingen fortellinger om det rolige og stille barnet som kanskje før ble forbundet med det «veloppdragne» barnet. Det betyr ikke at de ikke finnes, men når fortellingene om disse utelates fra bloggene kan dette tolkes som uttrykk for hvordan en innenfor en autonomidiskurs forbinder det «riktige» barnet, med det utprøvende og forhandlende barnet. Dette gir også noen signaler om den samfunnsutviklingen som har foregått i synet på barn de siste tiår og hvorledes diskurser om barn skapes, bekreftes og reproduseres.

Fortolkninger av autonomidiskursen i bloggene

Som vi har sett fremhever altså bloggerne hvordan en viktig del av barnas utvikling handler om at de er i ferd med å bli selvstendige individer. Dette fremheves både gjennom ulike hverdagsfortellinger, samt i egne fortellinger viet barnas utvikling. Bloggerne viser på ulike måter hvordan de er opptatt av barnas «normale» utvikling. Dette kommer til syne, enten det er ved å påpeke hvordan de allerede fra halvannet års alder er selvstendige, ved å beskrive deres utvikling i tråd med de utviklingspsykologiske aldersnormer, eller gjennom en direkte evaluering av barna ut fra en slags «fasit». Ulike teorier innenfor utviklingspsykologien kan dermed sies å ha en innvirkning på den rådende barndomsdiskurs som preges av ideene om utvikling av selvstendighet, en diskurs jeg har kalt *autonomidiskursen*. På bakgrunn av bloggernes fortellinger om sine barn mener jeg at dette kan sies å være en diskurs som preger vår tids forståelse av barn og barndom. Autonomidiskursen kan da også som nevnt tolkes som et uttrykk for den rollen utviklingspsykologien som vitenskap har i vårt samfunn, på bakgrunn av de felles «selvfølgelige» forståelser bloggerne viser og hvordan dette får konsekvenser for hvordan de forstår og snakker om sine barn og deres utvikling.

Bloggerne viser også en holdning til vitenskapelig kunnskap som en «ekspertkilde» det er nærliggende for dem som foreldre å oppsøke for råd om sine barn. Slik enkelte beskriver at de søker denne kunnskap gjennom Internett, i bøker eller artikler, støtter det opp under funnene til Plantin og Daneback (2009, 10) om at det er nærliggende for dagens foreldre å søke råd og

støtte gjennom Internett heller enn hos naboer, familie eller venner slik det var vanlig før. Denne tendens beskrev også Skard allerede i 1960.

Den forståelse autonomidiskursen innebærer for fremstillingen av barna vil nå drøftes nærmere.

Ved å ha beskrevet hvilken diskurs jeg mener bloggerne forstår og fortolker sine barn innenfor, åpner dette for et diskursivt blikk i forståelsen av bloggernes fortellinger om barna. Når de beskriver barna sine på bestemte måter tar de i bruk de forståelser som er gitte og naturlige innenfor en diskurs. Slike beskrivelser kan da forstås som kulturelle redskaper de tar i bruk for å beskrive barna sine som «aldersadekvate» eller «normale» innenfor autonomidiskursen. Når bloggerne taler innenfor autonomidiskursen, blir beskrivelsene av barna som subjekt med egne meninger og en økende grad av selvstendighet og medbestemmelse i eget liv den normative og kulturelt aksepterte fremstillingen. Bruners (1990, 35) begrep *folkepsykologi* kan relateres til dette. Utviklingspsykologien blir å forstå som en slags «sunn fornuft» i et samfunn og er en forståelse jeg mener alle bloggerne i mitt utvalg viser til. Bruner mente at vi lærer oss vår kulturs folkepsykologi, samtidig som vi lærer å bruke språket og at det er et system vi trekker på i forståelsen av oss selv og andre for å organisere våre erfaringer og vår kunnskap (Bruner 1990, 35). Dette kan sies å samsvare med diskursbegrepet, hvor språket er organisert i bestemte mønstre som blir avgjørende for hvordan vi forstår og hvordan vi kan snakke om oss selv og verden (Jørgensen og Phillips 1999, 9).

Den kunnskapen utviklingspsykologien bringer med seg, kan sees som en viktig søyle i vårt moderne samfunn og forstås som den etablerte kunnskap innenfor autonomidiskursen som vi trekker på i forståelsen av oss selv og andre. Bruner (1990) mener imidlertid, i likhet med Foucault, at vi ikke vil gjenkjenne denne kunnskapen som kulturelle ideer, men heller ta den for gitt som «naturlig». «Gjeldende utviklingspsykologiske forståelser inngår i folkepsykologien slik de blir selvfølgelige og utbredte måter å forstå fenomener på» (Ulvik 2007, 65). Folkepsykologien kan slik sammenlignes med hvordan vi lever innenfor bestemte diskurser og den kunnskap som er tilgjengelig innenfor de ulike samfunn, tilegner vi oss som den selvfølgelige, den naturlige og «tatt for gitte». En kan forstå bloggernes fokus på *normalitet* med den underforståtte forutsetning at det da altså må finnes noe som er normalt for barn og noe som ikke er det, altså en slags *universell sannhet* om barns utvikling og atferd. Innenfor et sosialkonstruksjonistisk perspektiv er ingenting naturlig i seg selv, men innenfor

autonomidiskursen blir enkelte fenomener godtatt som mer eller mindre normale. Diskursen tilbyr noen *briller* når det kommer til forståelsen av normalitet hos barn. Påvirket av utviklingspsykologiens teorier hvor en går ut i fra at det finnes en normal utvikling som barn av ulike årsaker kan avvike fra (Broberg, Almqvist og Tjus 2006, 29), kan da bloggerne beskrive noe som mer normalt, eller naturlig enn noe annet. Når bloggerne er opptatt av å plassere barna innenfor et «normalt» fellesskap med barn i samme alder gjennom å betegne dem som «vanlige», «normale», eller som «barn flest» blir dette en gyldig beskrivelse innenfor en autonomidiskurs. Slik Bruner (1990, 35) påpeker, er folkepsykologien til stede i oss helt fra vi lærer å bruke språket. Å komme utenom slike forståelser blir da umulig, slik Foucault også påpeker at vi er fanget i diskursens orden (Foucault 1971/1999, 8).

Menneskers handlemåter er innenfor en konstruksjonistisk perspektiv både et produkt av diskurser, men også bekreftende og reproduserende for diskursene. Slik kan en forstå hvordan bloggernes fortellinger om sine barn ikke bare er uttrykk for en *autonomidiskurs*, men at de også er med på å bekrefte denne diskursen. Når bloggerne beskriver sine barns økende grad av selvstendighet, bekrefter de en diskursiv forståelse av at dette er en del av barns *normale utvikling*, men de bidrar kanskje også til å reproducere denne gjeldende diskursen. Bloggerne bidrar til å skape forventninger til leserne om hva som er «normalt» for barn i ulike aldersgrupper. Lesere med barn vil da kanskje sammenligne egne barn i tråd med denne «sannheten». Bloggernes tale om barn som selvstendige individer og den «selvfølgelighet» dette uttrykkes med kan da både være bekreftende og reproduserende for forståelsen av det autonome barnet som det «riktige» barnet.

Samtidig påpeker flere av bloggerne hvordan deres barn også er *unike*, altså positivt forskjellig fra andre barn. De er slik opptatt av både å fremstille sine barn som «normale», men samtidig blir det å skille seg ut på en positiv måte også et viktig definerende element å fremheve ved barnas personlighet. Dette kan forstås på bakgrunn av det jeg tidligere har beskrevet som samfunnets individualiseringsdiskurs. Innenfor en individualiseringsdiskurs vil det som nevnt være individet og dets suksess som står i sentrum (Harter 1999, 284). Du må derfor skille deg ut på en unik og positivt egenartet måte. Det er altså en frykt for å falle utenfor det «normale», noe en kan se slik en av bloggerne påpeker, «nei han har ingen diagnose, han er helt normal», men samtidig må du også skille deg ut på en «unik» og annerledes måte. Å fremstille barnet som et selvstendig og unikt individ viser tydelig det individualistiske livssynets ideal om egen vinning og selvrealisering. «Det unike barnet betyr at barn individualiseres» (Brusdal 2004, 6). Slik bloggerne er opptatt av å definere sine barn

som normale, men også som unike, kan da forstås som et uttrykk for hvordan autonomidiskursen er en sentral del av en større individualiseringsdiskurs i samfunnet. Å utvikle en *normal* selvstendig og *unik* personlighet er dermed et oppdragelsesmål som preger holdningen til barnet alt fra barnet er noen knappe år. Å utvikles til å bli selvstendig *og* unik kan slik forstås som den godtatte fremstillingen innenfor disse diskursene.

Forhandlingsbarnet

Innenfor autonomidiskursen kan altså fortellinger om det selvstendige og medbestemmende barnet forstås som den kulturelt aksepterte fremstillingen. Å se og beskrive barn som forhandlingspartnere er en moderne konstruksjon, en konsekvens av det endrede synet på barn som aktører i eget liv, som handlende subjekter som det må samhandles med. En autonomidiskurs, der barn ses på som autonome, forhandlende og medbestemmende i eget liv kan altså, på bakgrunn av den beskrivelsen som kommer frem i bloggene, forstås som en rådende barndomsdiskurs i Norge i dag. Barn posisjoneres så innenfor denne som *forhandlingspartnere*.

Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling har jeg altså funnet at barna i bloggene forstås på bakgrunn av det jeg beskriver som en autonomidiskurs, som en gjeldende barndomsdiskurs i dagens samfunn, hvor barna fremstilles som autonome subjekter med en medbestemmende og forhandlende rolle i familien og eget liv.

Kapittel 6: Det kjønnede barnet- fremstillinger av gutter og jenter i bloggene

I dette kapittelet skal vi se på hvordan bloggerne posisjonere sine barn som jenter og gutter. I likhet med alder, som er omtalt tidligere, har kjønn også både en biologisk og en sosial og kulturell betydning. Ved fødsel plasseres barnet i en av to kjønnede kategorier og fra da av møtes de av kjønnede forventninger i et samfunn der kjønn er et sentralt organiserende prinsipp (Guldbrandsen 2006, 22). Ulvik (2005, 38) påpeker hvordan kjønn og alder fungerer som grunnleggende sosiale kategorier, som ubevisst gir retning til egne og andres fortolkninger. Som beskrevet i kapittel tre kan en forstå kjønn og kjønnede forskjeller på ulike vis. Ulvik (1999, 327-328) skisserer to forståelsesrammer, en essensialistisk og en konstruksjonistisk. Med et sosialkonstruksjonistisk perspektiv vil jeg forstå fortellingene om barnas kjønn som konstruksjoner innenfor en diskurs. Slik Davies (2003, 17) påpeker, vil vi som delaktige i samfunnet overta kunnskapen om kjønn i den form den er blitt konstruert. Når barn lærer seg samfunnets diskursive praksiser, lærer de seg å posisjonere seg som gutter eller

jenter på «riktig» måte. Å posisjonere seg som mann eller kvinne skjer altså gjennom de diskursive praksiser og gjennom de posisjoner som er tilgjengelige innenfor rammen av disse (Davies 2003, 27). Innenfor poststrukturalistisk teori vil en altså forstå at det å posisjonere seg selv eller andre som for eksempel jente, innebærer at en tar i bruk den tilgjengelige posisjon jente, med de redskap denne innebærer i samfunnet (Davies 2003, 28).

Innenfor dette perspektiv har jeg sett på hvordan barna i bloggene vil posisjoneres eller posisjonere seg som henholdsvis gutt eller jente i forhold til de betydninger disse kategorier har innenfor en rådende kjønnsdiskurs i samfunnet. Det analytiske fokus vil derfor rettes mot å se nærmere på de ulike måter bloggerne beskriver og slik posisjonerer sine barn i forhold til deres kjønn og hvordan dette gir uttrykk for, og er med på å bekrefte en gjeldende kjønnsdiskurs i samfunnet. Jeg har valgt å stille følgende analytiske spørsmål for å studere dette: *Hvordan posisjoneres barna som jenter og gutter, og hvordan gis disse posisjoner innhold? På hvilken måte er bloggerne i sine kjønnsposisjoneringer både brukere og skapere av en kjønnsdiskurs?*

Å posisjonere seg og å bli posisjonert «Hulken er for gutter, prinsesser er for jenter»
Et interessant tema som dukket opp under arbeidet med bloggene var altså hvordan de alle var svært bevisste på og opptatt av å på ulike måter kjønnsdifferensiere sine barn. En diskursiv tilnærming til kjønn forstår som nevnt ulike betydninger av kjønn som noe som er under kontinuerlig produksjon og forhandling i samfunnet og skapes og reproduseres gjennom måten vi forstår og tillegger de ulike kjønn betydning og mening (Davies 2003, 27). Jeg har sett uttrykk for noe jeg vil kalle en kjønnsstereotypisk diskurs med noen bestemte posisjoner for jenter og gutter. Måten gutter og jenter beskrives som henholdsvis «prinsesser» eller «bilentusiaster» viser til noen forståelser av hva vi forbinder kjønn med i dag og hvordan denne forståelsen opprettholdes gjennom både foreldre, barn og det større samfunn, slik de posisjonerer seg i forhold til disse forståelsesrammene.

«Her begynner noen ting å falle på plass, men ikke alt. Jentene arver en del, men [sønnen] er det verre med. Første gutten og alt vi har av dresser og sko er rosa eller veldig jentete» (Blogg E). Her påpeker bloggeren hvordan det i dag er et tydelig skille mellom hva som oppfattes som gutteklær og jenteklær. Jenteklær er blant annet gjerne rosa, og det er tydelig at det blir feil å påkle sønnen i slike jenteklær. Her ser en et første uttrykk for det jeg har valgt å kalle en kjønnsstereotypisk diskurs i samfunnet som legger føringer for hva vi oppfatter som «riktige» og «gale» handlinger, klær, leker osv. for de ulike kjønn. De gjeldende forståelser innenfor

diskursen implementeres så i samfunnets markedsinstitusjoner og i oss selv, og vi er da med på å bekrefte de gjeldende kjønnsforståelser av, for eksempel at rosa er en jentefarge.

En av bloggerne gir noen uttrykk for hvordan hun handler innenfor en kjønnsstereotypisk diskurs slik hun på ulike måter fremhever hvordan hennes datter får innpass i kjønnskategorien jente.

Det er kommet masse stæsj til 2 årsdagen hennes som er i begynnelsen av november. Temaet er så klart rosa (...) Plutselig fikk jeg bestemt meg for hvilken farge vi skal ha på [Kristines] rom! Det skal males i fargen Lille Prinsesse, en fin og dus lyserosa farge (...) det skal bli et skikkelig jenterom med masse moro for [Kristine]. (...) I går kom [Kristines] nye sko i posten! Søte og lyserosa. Hihi, hun syntes det var så stas å prøve dem på. (...) [Kristine] har stabbet rundt i sin fine, rosa Reimadress. Hun minner meg litt om en søt, rosa cupcake :) (Blogg D).

Helt fra datteren ble født har altså hennes kjønn vært avgjørende for hvordan miljøet rundt henne organiseres. Bursdagstemaet er «så klart rosa», rommet hennes skal bli et «skikkelig jenterom» og males derfor i en lyserosa farge, og klærne hun kles opp i, har *en* bestemt gjennomgående farge. Å benytte fargen rosa kan altså forstås som en viktig *posisjonskomponent* for å tydeliggjøre datterens kjønn innenfor en kjønnsstereotyp diskurs.

«Jente-jenta»

I beskrivelsene og fortellingene av barnet i en annen blogg kommer det spesielt tydelig frem hvordan kjønn brukes som et sentralt definerende element for hennes identitet. Dette ser en blant annet gjennom måten datterens «jentete» personlighet fremheves på i de ulike innleggene. «Antrekket [Sara] har på seg i dag, er en av mine favoritter. [Sara] er fornøyd hver eneste dag hun får lov til å gå med skjørt, haha. En skikkelig jente-jente uten tvil!»(Blogg A). Det at datteren er glad i å gå med skjørt, tolkes her som et tegn på datterens utvilsomme «jentete» personlighet. Å posisjonere seg selv eller andre som jente innebærer at en tar i bruk den tilgjengelige posisjon jente, med de redskap denne innebærer i samfunnet og er da også med på å skape og opprettholde denne sosiale ordningen, skriver Davies (2003, 28). Når bloggeren skriver at hun er en skikkelig *jente-jente* som person fordi hun liker å bruke skjørt, kan dette forstås som at bekrefter den diskursive betydningen skjørt har for jenter. Beskrivelsene av datterens «jentete» personlighet presenteres gjerne også i sammenheng med fortellinger om hvordan hun oppfører seg *kjønnsadekvat*. Søndergaard (2000, 96) skriver at der en forstår kropp og identitet som sammenhengende fenomener, er det snakk om innpass i en konvensjonell kjønnsdiskurs. Dette ser en blant annet gjennom innlegget under:

Til å være så liten, så er hun utrolig flink til å sitte i ro helt til neglelakken har tørket! Hun er en skikkelig jente-jente som person, og det merker dere nok veldig gjennom bloggen også. Godt å se at [Sara] har sin egen personlighet, samtidig som hun har de standard jente ønskene. Hun elsker rosa, og alt som minner om diamanter og glitter! Passer bra til min lille skatt! (Blogg A)

Her beskrives datteren igjen som en «skikkelig jente-jente som person». Denne kjønnsposisjonen blir så gitt mening gjennom datterens kjønnsadekvate handlinger, nemlig det at hun sitter i ro til neglelakken er tørket og derav er opptatt av å få fine negler. Det fremheves også hvordan det er bra at datteren har sin egen personlighet samtidig som hun har «de standard jente ønskene». Hennes personlighet settes her i forbindelse med en kjønnnet identitet og en del av hennes personlighet er at hun har «de standard jente ønskene». Disse mener bloggeren handler om å være opptatt av rosa, diamanter og glitter. Hun posisjoneres altså i kjønnskategorien jente med bakgrunn i at hun elsker rosa, diamanter og glitter, og er opptatt av å pynte seg.

Bloggeren henvender seg her også til leserne når hun skriver at denne *jentete* personligheten nok er noe en merker godt gjennom bloggen. Med mor som forfatter av bloggen, kan dette forstås som at mor her bekrefter hvordan hun er opptatt av nettopp å få frem jentas «jentete» personlighet og at hun bevisst forsøker å posisjonere datteren i denne kjønnskategorien. Bloggeren tar imidlertid avstand fra dette selv når hun begrunner den kjønnede posisjonen med datterens identitet. En får inntrykk av at det er en essens ved datteren som er «jentete». De aller fleste beskrivelsene og tolkningene av datteren i denne bloggen knytter hennes personlighet opp mot kjønnsposisjonen jente. Som vist i teorikapittelet beskriver Ulvik (1999, 327) hvordan den essensialistiske forståelsen av kjønn er den mest vanlige, hvor kjønn forstås som iboende, statiske egenskaper ved mennesker med manns- eller kvinnekropp; menn *er* slik og kvinner *er* slik (Ulvik 1999, 327). Denne forståelsen har jeg funnet tydelige uttrykk for i måten bloggerne omtaler barnas kjønnede «identitet».

Hovedkomponenten i kjønnskategorien fremheves altså som jentas personlighet, det er hennes personlige identitet som «jentete» som gjør henne slik. Saras personlighet utgjør en enhet, en essens, som gir henne en stabil «jentethet». Ved slike beskrivelser mener Søndergaard (2000, 96) altså at det er snakk om en konvensjonell kategorisering.

«Min lille jåledukke hadde funnet frem neglelakkene mine, og var godt i gang med manikyren når jeg kom inn på badet i 08.00 tiden i dag» (Blogg A). Bloggeren beskriver og fortolker her datterens aktiviteter på morgenkvisten gjennom et tydelig kjønnnet og voksent perspektiv slik hun benevner det datteren driver med som «manikyrr». Hadde en spurt barnet selv hva hun

drev med hadde det kanskje vært mer nærliggende for en treåring å si at hun maler neglene, leker med mammas neglelaker o.l. Her fremstilles det imidlertid som at hun vet hva hun driver med, nemlig manikyr, en typisk voksen, feminin aktivitet. Den kjønns spesifikke atferden som presenteres styrkes så gjennom betegnelsen «jåledukke». Barnet omtales ofte i bloggen med betegnelser som «jentete», «jålete», «prinsesse» eller «diva».

«Alle prinsesser vil ha et strutteskjørt! I alle fall i dette huset! (...) [Sara] har allerede fire tutu-skjørt, men nå har hun fått seg enda ett! [Sara] elsker disse skjørtene, og vil alltid ha de på seg, hver eneste dag. (...) Et must i alle prinsessers klesskap!» (Blogg A). Her knyttes igjen det at datteren elsker strutteskjørt og gjerne vil bruke dem hver dag, til hennes identitet som jente, eller i dette tilfellet prinsesse.

Dette er beskrivelser som kan forstås som posisjonskomponenter, og slik mor her fortolker barnets aktiviteter i tråd med kjønn, mener jeg altså at posisjonerer barnet som «jentete» innenfor en stereotyp kjønnsdiskurs. Davies (2003, 27) beskriver hvordan barn lærer seg samfunnets diskursive praksiser, og dette innebærer at de lærer seg å posisjonere seg som gutter eller jenter på «riktig» måte. Å like rosa og prinsesser og å gå med skjørt blir da tydelige posisjonskomponenter for «riktige» jenter innenfor denne diskurs.

Når det fortelles om jentenes handlinger og lek har jeg funnet at disse også ofte fremheves mot det en forbinder som typisk kvinnelig: «Du er skikkelig kreativ, og elsker å lage ting (...) du lager ofte smykker, hårpynt og armbånd, bilder, kort og kroner. Du klipper og limer, farger og glitrer. (...) Du elsker å lage smykker. (...) Omsorgsfull er du også» (Blogg F). I tillegg til å påpeke jentas kreative evner, kobles også omsorgsaspektet inn som en positiv egenskap. I en annen blogg gjøres dette omsorgsaspektet spesielt tydelig;

[Sara] fikk lov til å ha med dukkevognen sin på tur, og det syns hun er så stas. Hun elsker å dulle med dukkene sine. Jeg merker at hun tar virkelig storesøster-rollen på alvor, og øver på bleieskift og bytting av klær på dukkene hele dagen. Det er nok ikke lenge til hun insisterer på å hjelpe med å skifte bleie på lillebror heller (Blogg A).

Når bloggeren her fremhever datterens omsorgsfulle side forstås dette som positive sider ved henne som jente, og knytter seg opp mot et tradisjonelt kvinnelig kjønnsrollemønster. Innenfor den stereotype kjønnsdiskurs vil det altså være en kjønnsbasert forventning om at kvinner skal ta seg av barn og derfor er det de som er mest opptatt av dukker og omsorgsaspektet som barn. Slik jentas omsorgsegenskaper presenteres, tyder det nettopp på en forståelse av at det er en *naturlig* essens ved henne som jente å være omsorgsfull.

«Gutte-gutten»

På tilsvarende vis som det beskrives at jentenes «jentethet» og preferanser om skjørt, rosa og å yte omsorg kommer innenifra, beskrives det hos enkelte blogger også hvordan guttenes «guttethet» og preferanser mot biler er tilsvarende essensialistisk.

SÆRLIG!!! De som sier at kjønn og identitet ikke er innpodet med gener kan gå å legge seg. For [Ola] har i løpet av sine to år her i verden gjort mine forsøk på fremme feminine sider ytterst vanskelig. (...) gutten sto i fanget mitt og så ut vinduet og så og så og så og så. BILER!!!! BRMRNRMRMNMMM var det aller første forståelige ord (Blogg B).

Bloggeren mener her at hun, på bakgrunn av sine erfaring med sin sønn, kan påstå at gutter har en medfødt preferanse mot det vi forbinder med «guttete» ting, nemlig biler. Hun konkluderer her på mange måter med at gener spiller en avgjørende rolle, slik hun ser at hennes sønns «guttethet» kommer innenifra. Her mener jeg vi ser et uttrykk for en essensialistisk forståelse av sønnens kjønnsidentitet. En essensforståelse skriver Ulvik (1999, 328), innebærer at kjønnsidentitet forstås som ferdig og uforanderlig. Når bloggeren skriver at hun har forsøkt å fremme feminine sider, men har måttet gi opp, kan dette forstås som et uttrykk for hvordan essensen «vinner». Den er så sterk at det ikke nytter å utfordre den. Slik bekreftes kjønn som en essens. Det at han liker biler blir da noe helt naturlig for gutter og gjør ham til en typisk gutt for det er bare slik gutter *er*. Dette reflekterer bloggeren videre rundt:

[Ola] fasineres allerede av store lastebiler. Jeg TROR ikke at jeg peker mer på store lastebiler til ham enn jeg gjorde med jentene, men mulig jeg gjør det ubevisst? Men at lekesamlingen nå inneholder ca 400% flere biler enn tidligere innrømmer jeg og skjemmes stort av det. (...) I sommer da vi var hos oldemor og oldefar sprang jentene rundt og plukket blomster og syklet og var i fjæra.. [Ola] så på traktorer.. (Blogg B).

Slik bloggeren her skriver hvordan hun ikke tror at hun peker mer på biler til sønnen, tegner et bilde av at sønnens fasinasjon av lastebiler er en følge av en essens ved ham som gutt. Hun gir imidlertid uttrykk for at marked nok kanskje også spiller en rolle, slik hun skjemmes over at lekesamlingen nå inneholder «400% flere biler». Slik hun forteller om barnas aktiviteter hos oldeforeldrene hvor hun fremhever at sønnen bare så på traktorer, gjør ham også spesielt «guttete» sammenlignet med sine søstre.

Var i Trondheim i høst. Er veldig glad vi bor på landet for [Ola] holdt på å få nakken av ledd, Bil, bil, bil, bil, BUSS!!!! BUSS!!!! Lykkelig liten krabat i Trondheims gater(...)I morgen er det Lucia. Enda godt det er de ansatte i barnehagen som skal forsøke å kle på [Ola] hvit kjortel og glitter, lykke til [barnehageansatte]!! Lykke til. Om to av dere holder og en kler på går det kanskje, men jeg forstår godt om han ikke er å se i det Luciatoget altså» (Blogg B).

Her ser en igjen hvordan guttens interesse for biler blir en posisjonskomponent for «gutte kategorien». Slik kjortel og glitter imidlertid ekskluderes fra denne kategorien, begrunnes også med hans personlighet. Som *typisk* gutt liker han ikke kjortel og glitter, men biler og buss derimot elsker han.

I likhet med hvordan jentas lek med dukker i eksempelet ovenfor ble tolket som tegn på hennes omsorgsfulle støresøsterrolle, blir guttens motvilje mot å ha på seg kjortel og glitter nettopp et tegn på hans «guttethet». Andre elementer som ekskluderes fra gutte kategorien er også baking og pynting;

Tid for årets pepperkakebaking. (...) Jo,jo....Jentene var jo ivrige som alltid. Baking, pynting, kjevle, melis. Kan det bli bedre...Jeg rakk akkurat å knipse et bilde før [Ola] hev kjevlen i gulvet. Så spiste han litt deig og så var han ferdig. Pynting da tenkte jeg. Der inngår i det minste nonstop. Det må da fange interessen til gutten. Jeg tenkte på julen da [søsteren] var like gammel og satt og sirlig dyppet kaker i smeltet sjokolade før hun pent la dem på et fat, og pyntet pepperkakene sine med nonstop uten å spise en eneste en...Vel, [Ola] grafset til seg en neve nonstop som han spiste før han høyt og tydelig erklærte at han var FÆRDI!!!! (...)Så sprang han. (...) Og etterpå lå han på gulvet ved siden av oss og lekte med legobilen han fikk i adventskalenderen den dagen (Blogg B)

Det at gutten ikke interesserer seg for å bake og pynte presenteres ikke som beklagelig, men begrunnes igjen med hans kjønn, og da er det ikke rart at han heller vil leke med bil enn å bake, på samme måte som det blir mer naturlig for hans søstre å interessere seg for baking. Slik dette fremheves i bloggen, forstås det mer som et «tegn» eller «bevis» på at han er en «vanlig» gutt. Her kan en også se et skille mellom kjønn og utviklingsforståelser. Det fortelles om storesøster, som på samme alder hadde motorisk kompetanse til å pynte kakene pent, i tillegg til tålmodighet og selvdisciplin. Sønnen skildres imidlertid på et ganske annet utviklingsnivå sammenlignet med søsteren. Det er imidlertid ikke noen kommentarer eller refleksjoner rundt sønnens tydelig mer umodne atferd, men dette tillegges kanskje heller hans kjønn. Da blir det hverken merkelig eller kritikkverdigg, men kanskje å forstå som normalt for gutter å være mer umodne sammenlignet med jenter. Det fremheves jo heller ikke som spesielt avansert for alderen når søsteren gjorde det. Slik kan det tydes som et uttrykk for en utviklingsmessig forståelse av at jenter og gutter utvikles i ulike tempo.

Som nevnt posisjonerer også barn seg selv som gutt eller jente på «riktig» måte når de lærer seg samfunnets diskursive praksiser. Dette blir tydelig i sitatet under;

Da vi skulle be inn til bursdagsfest før jul, var beskjeden klinkende klar fra snart fireåringen: Ingen jenter! Hvorfor ikke? spurte jeg. Fordi han skulle ha Hulken-

bursdag med Hulken-kake. Og jentene likte ikke Hulken. De likte bare prinsesser, og det var så utrolig teit (Blogg C).

Her vises hvordan barnet selv er svært bevisst om hvordan jenter og gutter er forskjellige og liker forskjellige ting. Som barnet her påpeker, liker jenter prinsesser, noe som gutter da også for øvrig synes er «utrolig teit», mens gutter liker Hulken. Her kommer igjen det tydelige skille mellom «riktige» jente- og gutteting frem. Ting som klær, handlinger og valg av aktiviteter blir nøkkelfaktorer som barna tar i bruk for å posisjonere seg som gutt eller jente (Davies 2003, 13).

En annen fortelling viser også hvordan barn selv blir bevisst på hvordan klær fungerer som posisjonskomponenter og hvordan det er viktig å differensiere seg som enten jente eller gutt;

Nææææih! Villikke. Villikke. Villikke!» Lillesnuppa på to og et halvt løper over stuegulvet med armene veivende over hodet. «Nei! Nei! Neineinei!» Pokker for en sterk venstream, tenker jeg forskrekket før jeg plukker opp den blå hettejakka fra gulvet. Den kule, blå hettejakka med en smilende Lynet McQueen på brystet. Lillesnuppa begynner visst å bli stor. Fram til nå har hun helt ukritisk tatt til takke med arveklær etter storebroren. Blå og grønn stripete ytterjakke, blått ullundertøy, sokker med Batman på og t-skjorter, bukser og gensere i blått, brunt og grønt. Gjerne med Spiderman og Hulken på. Kler du barna i arveklær av "feil" kjønn? (Blogg C).

Jenta på kun to år presenteres her som svært bevisst på hvordan det er en forskjell mellom «gutteklær» og «jenteklær». Mor fortolker her datterens motvilje mot å bruke genseren med at hun er blitt så stor at hun er blitt bevisst slike kjønnsforskjeller og å bruke gutteklær blir da feil.

Selv om mange av fortellingene over gir uttrykk for en essensialitisk forståelse av kjønn og at preferanser mot henholdsvis biler eller skjørt presenteres som en naturlig essens, så vil det innenfor et konstruksjonistisk perspektiv være viktig å påpeke hvordan hva som oppfattes som feminint og maskulint, guttete og jentete, stadig vil forhandles og utfordres. To av bloggerne er inne på dette, den ene når hun viser til hvordan kjønn kommer til uttrykk og forhandles i samfunnet gjennom film og marked; «Jeg synes det er så fantastisk bra at Elsa i Frost filmen ikke har en rosa kjole, men lyseblå. Det gjør noe med barnas tanker om «jente- og guttefarger» (Blogg A). Her setter bloggeren ord på hvordan hun mener at nettopp slike «jente- og guttefarger» bør utfordres. I dette tilfelle mener hun at når prinsessen i en barnefilm har en lyseblå, og ikke en rosa kjole, så utfordrer dette altså forståelsen av at jenter/prinsesser bør bruke rosa. Når prinsessen her bruker blått så mener bloggeren at dette da åpner for at denne fargen også lettere kan «aksepteres» for jenter.

En annen blogger viser også at hun kjenner til at det er en likestillingsdiskurs i samfunnet, noe jeg vil komme nærmere tilbake til.

Nå har jeg jo i det siste lest flere enn flest innlegg om at man må bli flinkere til å kle gutter i rosa og sånt, men den dagen [Harald] sender [Ola] i barnehagen med en rosa sutt med navnet [Ola] med hjerter rundt... Den dagen kommer nok ikke om så helvete fryser til is (Blogg B).

Her viser bloggeren at hun kjenner diskusjonen om at en bør utfordre jente- og guttefarger, men det virker imidlertid ikke som at hun har noen tro på dette i praksis, og hindringen ligger her hos mannen. Her kommer en igjen tilbake til essensforståelsen; en får inntrykk av at det er noe som ligger så dypt forankret i mannen at det blir utenkelig og kanskje også unaturlig for ham å sende sønnen med rosa smokk i barnehagen. Dette er interessant da jeg mener det viser hvordan en kjønnsstereotyp diskurs i aller høyeste grad er til stede, selv i et samfunn der likestilling er et ideal.

Hvordan kan disse kjønnsposisjoneringene forstås?

Kjønn som essens

Slik kjønn forstås som en essens ved barna i bloggene i mitt utvalg, viser det hvordan dette er en nærliggende forståelsesramme for mange. Selv i et samfunn der fokuset på likestilling er så sterkt, viser bloggerne hvordan det finnes en grunnleggende forståelse av at gutter og jenters forskjellighet innebærer noe naturlig, en essens som kommer innenifra. Dette kan forstås som et uttrykk for hvordan det finnes en kjønnsstereotyp diskurs i samfunnet. Barna læres opp i, og differensieres ut i fra sine ulike kjønn helt fra de er født. Slik bloggerne her kjønnsposisjonerer sine barn, viser det hvilken rolle slike diskurser spiller for hvordan vi oppfatter oss selv og andre som «riktig» kvinne eller mann. Bloggerne peker på at det ikke bare er nærliggende for jenter å like rosa, skjørt og dukker, men at dette er *naturlig* for jenter å tiltrekkes av, og at det tilsvarende er *naturlig* for gutter å være opptatt av biler og traktorer. Dette beskrives og forstås som en del av deres medfødte identitet, og rosa på gutter blir da nærmest unaturlig.

Kjønn som essens i et diskursivt perspektiv

Gjennom et sosialkonstruksjonistisk og diskursivt perspektiv vil en som nevnt ikke godta at noe forklares som naturlig og en går bort i fra en essensforståelse. På samme måte som det ikke finnes en universell sannhet om hva barn og barndom er, finnes det heller ikke en naturlig iboende essens som gjør at jenter liker rosa og gutter blått. Begge deler forstås

imidlertid som uttrykk for de diskurser vi er underlagt og deres makt som forståelsesrammer i samfunnet.

Bloggernes beskrivelser av kjønn som essens kan dermed forstås som et uttrykk for hvordan kjønnsdiskursen er «innleiret i oss». «(...) når en diskurs blir en dominerende regim för vårt tänkande och handlande är de lika självklara som om de vore givna allmängiltiga naturlagar» (Taguchi 2004, 82). Ulike diskurser preger altså hvem vi oppfatter oss selv og andre som, men som deltakere i en diskurs er vi ikke nødvendigvis bevisst denne diskursive makten, men forstår de tilgjengelige tenkemåter som naturlige og selvsagte. Når kjønnsforskjeller, slik vi har sett, forstås som naturlige forklarer det også hvorfor det forstås som unaturlig å prøve å utfordre de «iboende kjønn» hos både voksne og barn. Når en blogger beskriver at hun har måttet gi opp å fremme feminine sider hos sønnen, eller hvordan mannen ikke var troendes til å sende sønnen i barnehagen med rosa smokk om så helvete frøs til is, viser dette nettopp hvordan en kjønnsstereotyp diskurs er blitt det dominerende regime for våre tanker og handlinger.

Inspirert av diskurspsykologien som analysefokus, vil et sentralt spørsmål være hvordan individer bruker diskursive ressurser og med hvilke effekter (Willig 2013, 117). Innenfor en kjønnsstereotyp diskurs har jeg vist hvordan bloggerne (og barna) bruker ulike posisjonskomponenter for å posisjonere eller posisjoneres på «riktig» måte. Farger og ting som rosa, blått, prinsesse eller hulken blir da å forstå som de diskursive ressurser en benytter for å posisjonere barna som henholdsvis jenter eller gutter innenfor en kjønnsstereotyp diskurs.

Som beskrevet utgjør diskurser fundamentet for vår forståelse og vi kan dermed ikke komme utenfor diskursene, men vi er samtidig heller ikke helt fanget i dem (Bratberg 2014, 17). For, som nevnt i kapittel fire, kan vi både være med på å bekrefte og reproducere diskursene.

Diskursene implementeres også gjennom samfunnets institusjoner. Innenfor en kjønnsstereotyp diskurs er særlig markedet med på å bekrefte og reproducere denne. Går en i lekebutikker eller i barneavdelingene i klesbutikker kan en se hvordan de nærmest utelukkende er delt opp etter kjønn. Noen butikker har egne «rosa-avdelinger» hvor alt til jenter er samlet, og tilsvarende «blå-avdelinger» til gutter. Skal en kjøpe en gave til et ufødt barn i en av disse butikkene uten å vite kjønn, vil en raskt møte på utfordringer. Dette illustrerer tydelig hvordan kjønn benyttes som et sentralt organiserende og differensierende prinsipp, samt hvordan den kjønnsstereotype diskurs er innleiret i samfunnets institusjoner og

legger føringer for oss som kvinner, menn, barn og forbrukere. Som voksen skal en være svært bevisst for å klare å utfordre slike kjønnskillere i samfunnet, og dersom en oppfatter disse som uttrykk for noe essensielt blir en da lett med på, både å bekrefte, men også reproducere disse skillene. Som barn i et slikt miljø lærer en da å plassere seg i den «riktige» avdeling. Slik vil vi posisjonere oss etter de tilgjengelige kulturelle redskaper og disse blir så utslagsgivende for hva som oppfattes som «riktig» jente- og gutteting.

Søndergaard (2000, 64) skriver at *identitet* kan forstås som en sosial kategori som du posisjoneres inn i, og identiteter kan følgelig konstrueres gjennom ekskludering av den binære andre. Jentene posisjoneres her som jenter gjennom at de tilkobles de meninger og betydninger denne kategori har innenfor en kjønnsstereotyp diskurs. Som vi har sett skjer dette blant annet gjennom kjønnede artefakter som skjørt, rosa, glitter og pynt, samt gjennom kvinnelige handlinger som å være omsorgsfull, kreativ, opptatt av baking og pynting. Tilsvarende kobles det «guttete» opp mot maskuline leker som biler, busser, Hulken og gjennom i det hele tatt å ekskluderes fra alt som forbindes med det andre kjønn. I sine beskrivelser mener jeg altså at bloggerne både blir brukere og skapere av den kjønnsstereotype diskursen. Enkelte bloggere skriver imidlertid, i en viss forstand, også fra seg ansvaret for at de er med på å bekrefte kjønnsdiskursen gjennom sin kjønnsstereotype oppdragelse når denne begrunnes med barnas identitet. Som en av bloggerne skriver, har hun forsøkt å *fremme feminine sider*, og en annen skriver at hun synes det er bra at jente- og guttefarger utfordres, men allikevel kan de ikke selv stå opp mot denne tendensen, da det nærmest blir å forstå som å gå imot barnas eller de voksnes natur. Slik ender de imidlertid heller opp med å reproducere diskursen gjennom at de aktualiserer dens selvfølghet i samfunnet som en del av menneskers identitet.

Kapittel 7: Kommersielle fremstillinger av barna i bloggene

De tidligere analytiske resultater er tolket på bakgrunn av hvordan bloggerne taler innenfor ulike (overordnede) diskurser i samfunnet. Det er imidlertid også et gjennomgående tema i bloggene som kan forstås som en mer spesifikk bloggdiskurs. Denne omhandler *det kommersielle aspektet*, nemlig hvordan mange av innleggene i bloggene har å gjøre med kjøp og salg. Store deler av bloggene vies plass til reklame gjennom såkalte sponsete annonseinlegg hvor bloggeren får tilsendt produkter og betaling for å omtale eller anbefale ulike produkt. Som redegjort for i kapittel to, er det gjort en del forskning rundt nettopp dette kommersielle aspektet ved blogger (Helgesen 2004, Gunelius 2011, Retteberg 2014, Fu og

Chen 2012, Thompson 2007 og Mutum og Ghazali 2013). Jeg har på bakgrunn av denne forskning, og slik jeg har sett at et kommersielt samarbeid spiller en større eller mindre rolle i alle bloggene i mitt utvalg, valgt å kalle dette for en *kommersiell bloggdiskurs*. I og med at oppgavens formål er å fokusere på fremstillinger av barn, vil det imidlertid falle utenfor oppgavens rammer å ta for seg de ulike markedsøkonomiske aspekter ved denne bloggdiskurs. Her knytter jeg heller an til den tidligere forskning rundt dette. Derimot ønsker jeg å se nærmere på hvordan barna posisjoneres innenfor denne diskurs.

Et interessant aspekt ved den kommersielle diskursen i mammablogger, som skiller dem fra andre personlige blogger når det gjelder dette, gjelder jo nettopp posisjoneringen av barna. Det er ikke bare foreldrene som forbrukere som anbefaler ulike produkter, men også barna beskrives det at både tester og anbefaler ulike produkter. Gjennom å påpeke hvordan barna «elsker» dette produktet, enten det er klær, utstyr, mat, spill eller aktiviteter, eller gjennom at barna brukes som «reklameplakater» hvor de blir avbildet mens de smilende viser frem alt fra klær til vaskemiddel, mener jeg at posisjonerer barna som forbrukere og markedsførere.

Som omtalt i kapittel tre, er det en sammenheng mellom det å forstå barn som forbrukere og synet på barn som kompetente aktører. En forståelse av barn som selvstendige individer som kan gjøre seg opp sine egne meninger og uttrykke sine egne behov, slik det er vist i analysekapittel fem, ligger altså til grunn.

I Norge finnes det juridiske retningslinjer for markedsføring rettet mot barn (Markedsføringsloven, kapittel 4), men hva med barn som markedsførere? Å benytte barn i markedsføring har vært gjort i årevis og daglig ser man barn i reklamer på tv eller som modeller for ulike kleskampanjer. Da er det imidlertid snakk om et mer avklart profesjonelt forhold hvor barna gjerne jobber som skuespillere eller modeller og er ansatt gjennom en kontrakt og får betalt. Barn som benyttes på lignende måter i blogger, fremstilles imidlertid i sin private sfære og er nok ikke en gang klar over at bildene som tas av dem, vil brukes på denne måten. Da jeg ikke har funnet noe forskning knyttet til akkurat denne problemstillingen, synes jeg derfor det vil være interessant å se nærmere på *hvordan barna posisjoneres* innenfor en kommersiell bloggdiskurs.

Barna som forbrukere og markedsførere: fra familiebilde til reklameplakat

En av bloggene i mitt utvalg har en egen kategori på bloggen som heter «[Saras] outfit of the day». Her stilles datteren i barnehagealder opp i ulike positurer og viser frem antrekket hun har på seg. Ved første øyekast kan dette forstås som et søtt bilde av datteren på tur eller på

lekeplassen, men ser en lengre ned på siden, oppdager man hvordan det under nesten hvert av disse innleggene finnes linker eller informasjon om hvor man kan få kjøpt klærne hun har på seg. Slik får bildet en helt annen betydning og det blir nærliggende å sammenligne bilde med en reklameplakat hvor datteren brukes som modell for disse klærne. Tekstene under er tilknyttet slike bilder og er hentet fra «Dagens antrekk» kategorien til blogg A:

«Det flotte antrekket [Sara] har på seg i dag er fra [babystore.no](#). Kjempestilig i svart og grått. På hjemmesiden deres kan du finne mine favoritter i en egen kategori (...) ellers kan dere klikke direkte inn på link til klærne [Sara] har på seg: Skoene, Tights, genser, pannebånd»

«[Sara] var helt nydelig i flotte klær. Den stilige outfiten [Sara] har på seg i dag er fra [babystore.no](#). Dere kan klikke dere direkte inn her»

«Et av mine favoritt antrekk på [Sara] i dag. (...) Buksene, skoene og solhatten kan fås kjøpt på alle Capone Kids butikker. Sko fra Toms, buksen er fra Levis, skjørten er fra Gant og solhatten er også fra Gant» (Blogg A).

Her ser en hvordan bloggeren benytter barnet som «modell» for å markedsføre både klærne og merkene. Datteren er *flott*, *nydelig* eller *kjempestilig* i de ulike antrekkene, og bildene viser en smilende liten jente som poserer i ulike stillinger. Et annet interessant aspekt er hvordan jeg mener at barnet også posisjoneres som markedsfører;

Nydelige [Sara] i stilig outfit fra [Babystore](#) i dag! Tights'en [Sara] har på seg i dag er fra MarMar Copenhagen, er min favoritt. Den er så myk og deilig. Skoene er fra Armani, og er kjempe gode og varme! [Sara] elsker disse skoene. Genseren [Sara] har på seg er fra «As We Grow». Dere kan finne mer av mine favoritter til både [Sara] og [Stefan] på [babystore](#) sin egen nettside (Blogg A).

Her brukes ikke bare barnet som «modell», men når det påpekes at datteren elsker skoene, blir hun også en forbruker som aktivt er med i markedsføringen av skoene. Dette er noe jeg har funnet i svært mange av de sponsete blogginnleggene og det gjelder alt fra klær, utstyr, husholdningsartikler og mat til kino og ferieturer. I innleggene vist over er det kommersielle aspektet spesielt tydelig slik teksten kobles direkte opp mot produktnavn og linker. At innleggene i bloggen er en del av et markedsføringssamarbeid kommer imidlertid ikke alltid like tydelig frem:

Hun har gledet seg i mange dager til å se denne filmen. [Sara] storkoste seg på kino, og syns filmen var kjempegøy! Hun levde seg helt inn i filmen, og lo høyt flere ganger. En skikkelig kinosuksess for [Sara]. Hun har aldri sett Svampebob på barnetv før, men syns denne filmen var fantastisk likevel! (...)for å finne kinopogrammet til din hjemby, kan du klikke deg inn [her](#) (Blogg A).

Gjennom å påpeke hvordan datteren storkoste seg, synes filmen var kjempegøy, lo høyt flere ganger osv. blir barnet en forbruker som kan anbefale denne filmen til andre barn og foreldre. Dette kan imidlertid forstås som en mer diskret form for markedsføring. Det eneste som gjør at en som leser kan forstå at dette er reklame, og ikke bare en fortelling om en hyggelig kinotur, er gjennom den siste setningen hvor bloggeren viser til hvor en kan få kjøpt billetter samt at det øverst i høyre hjørnet står «sponset». Dette er bloggere blitt pålagt å skrive for å tydeliggjøre at det er et reklameinnlegg (Forbrukerombudet 2012).

Produktene behøver imidlertid ikke å være rettet mot barn som forbrukere. Jeg har funnet at selv når det gjelder produkter i hovedsak ment for voksenforbrukeren, blir barna markedsførere for i bloggene:

Blenda Sensitive flytende er perfekt for alle småbarnsfamilier, og blir fort en favoritt i hverdagen. Nå er det kommet en ny mindre flaske, som er enda mer effektiv, men har fremdeles like mange vask! Denne mindre flasken likte [Sara] kjempegodt. Hun elsker å hjelpe til med klesvasken, og nå klarer hun å holde den lille flasken selv! (Blogg A)

Her ser en hvordan barnet også posisjoneres som forbruker av vaskemiddel; hun likte den lille flasken kjempegodt og elsker å hjelpe til med klesvasken, noe som blir mye lettere når hun kan holde flasken selv. Hun gjøres slik til en liten «voksenforbruker». I dette «reklameinnlegget» kan fokuset også sies å rettes mot barnets kjønn, slik det fremheves som positivt at datteren er så opptatt av og glad i å hjelpe til med klesvasken. Som omtalt tidligere kan bloggerne forstås som at gir uttrykk for en essensialistisk og kjønnsstereotyp forståelse av sine barn. Dette kan en også se her, hvor det blir nærliggende å tolke klesvask som en kjønnnet virksomhet. Innenfor en kjønnsstereotyp ramme kan dette forstås i forhold til at hun er en jente som skal bli en dame, og damer må jo kunne vaske klær. Her kan en imidlertid også se en kobling til autonomidiskursen. At det trekkes frem som positivt at datteren liker å hjelpe til med klesvasken kan forstås som at datteren er i ferd med å utvikle sin autonomi. Slik barnet i de ulike innleggene over liker, elsker og jubler over de ulike produktene, mener jeg fremstiller henne nettopp som en aktiv forbruker, et selvstendig individ som har egne preferanser og som kan gi uttrykk for disse.

Når det gjelder den kommersielle diskursen i de bloggene jeg har analysert, har jeg imidlertid funnet en variasjon i forhold til i hvor stor grad bloggene preges av kommersielle samarbeid, altså hvor mange slike forbindelser bloggene har og hvor ofte de skriver om disse. I blogg A, som innleggene over er hentet fra, er både det kommersielle aspektet og barnets plass innenfor dette svært tydelig og omfattende og jeg vil våge å påstå at dette preger store deler av

bloggen. Denne bloggen var imidlertid den mest «kommersielle» i mitt utvalg og mye av det som stod om klær, aktiviteter, ferier og annet utstyr hadde en kommersiell bakgrunn. Sponsete blogginnlegg dukket opp rundt to til tre ganger i uken i denne bloggen, mens de andre bloggene var mer «diskré» når det gjaldt det kommersielle, og hadde kanskje bare et eller to sponsete innlegg i måneden. Men også i de bloggene hvor de kommersielle innleggene ikke var like hyppige, fant jeg en lignende fremstilling av barna:

For noen dager tilbake fikk [Kasper] en spennende leke fra BR leker sin nye og KJEMPE FINE BR wood serie. Nærmere sagt et aktivitetstannhjul med fargerike dyr som snurrer tannhjulene. Øynene til [Kasper] gikk nesten i spinn, han syntes det var så spennende og ble sittende lenge og flytte på hjulene og snurre. (...) Siden jeg har et samarbeid med BR leker så får jeg dele ut en herlig gyngest til en verdi av 449,- fra den nye BR wood serien. For å delta så må dere klikke dere inn her (...) Lykke til!
(Blogg E)

Her har vi et barn som enda ikke er gammelt nok til å uttrykke seg verbalt, men når bloggeren beskriver at øynene nesten gikk i spinn, og hvordan han ble sittende lenge å leke, tegnes et tydelig bilde av at denne leken falt i smak. Slik kan hun altså anbefale denne leken eller serien av slike leker.

[Kristine] har lenge ønsket seg en bil, og hun ble helt i hundre da vi var så heldige å få en elektrisk motorsykkle fra Jollyroom.no for et par uker siden. Motorsykkelen er av merket Alex´s Garage, og denne falt virkelig i smak hos [Kristine], hun har brukt den hver eneste dag siden hun fikk den (...) Sykkelen passer for barn over tre år, og holder en fart på litt over to kilometer i timen. (...) Jollyroom.no har tilbud på denne tøffe motorsykkelen nå. [Ta en titt her!](#) (Blogg D).

Her ser en også hvordan denne «leken» blir anbefalt på bakgrunn av datterens store entusiasme over den. Dersom en ser tilbake på analysen av de kjønnede fortellingene i bloggene, så en hvordan det å like biler og motorsykler var en artefakt med maskuline assosiasjoner. Det finnes imidlertid ingen kjønnede kommentarer her ved at denne jenta har så lyst på en bil og at hun stortrives med motorsykkelen. Bloggeren kunne ha kommentert hvordan det er positivt at hun som jente liker å leke med biler, og ville da ha endt opp med å bekrefte forståelsen av at det er et skille mellom «riktige» jente- og gutteleker, men når dette ikke kommenteres overhodet, mener jeg at bloggeren ikke er med på å opprettholde den stereotype kjønnsdiskursen. Heller kan hun sies å utfordre denne, slik hun her viser foreldre at det er greit å kjøpe motorsykkle til døtrene sine.

Fortolkninger av «forbrukerbarnet»

Er bloggene, slik de fremstiller sine barn innenfor den kommersielle diskursen med på å øke fokuset på barn som forbrukere i samfunnet og den kommersialiserte barndom? Dette er barn og familier leseren er blitt kjent med igjennom de mange personlige fortellingene i bloggene. Som tidligere vist fremstilles barna som autonome individer som har en tydelig vilje og egne ønsker. Disse ønsker fremheves ofte i de ulike fortellingene enten det er i dagligdagse sammenhenger, eller som en del av kommersielle samarbeid. Innenfor sistnevnte kan imidlertid barnas preferanser forstås, ikke bare som uttrykk for deres autonomi, men som et «middel» for aktivt å markedsføre ulike produkter. Slik mener jeg at barna også posisjoneres som aktivt velgende forbrukere innenfor den kommersielle bloggdiskursen. Å benytte barn i reklame er som nevnt ikke et nytt fenomen, men når det private og profesjonelle tilsløres slik det gjøres i bloggene, så blir bruken av nettopp barna kanskje særlig effektiv. Barna har ingen kontrakt som ligger til grunn for å uttale at de «elsker» eller anbefaler de ulike produkt. Mest sannsynlig vet de nok ikke om dette, og når det da påpekes hvordan de elsker de ulike ting blir da dette kanskje mer troverdig. Det kunne ha vært spennende å se nærmere på de ulike etiske utfordringer ved en slik posisjonering, men dette faller imidlertid her utenfor oppgavens rammer. Det kan derimot være en oppfordring til videre forskning.

Brusdal (2004, 7) mener vi kan snakke om en kommersialisert barndom. Dagens barn og unge utgjør en stadig større målgruppe for et voksende kommersielt marked (Brusdal 2004, 9). Å se barn som forbrukere er altså et fenomen av nyere dato, som ikke bare fordrer et syn på barn som kompetente autonome subjekt, men også at det finnes et marked og en kjøpelyst hos både barn og foreldre. Brusdal (2004, 17) påpeker hvordan det er foreldrene som på ulike måter bidrar til å øke kjøpelysten hos barna. Når mammablogger, som gjerne når ut til et stort publikum av andre foreldre, blir brukt som markedsføringskanal kan dette forstås som at kan være med på både å øke kjøpelysten hos leserne, og dessuten forsterke det kommersielle markedet rettet mot barn og unge. Slik er det ikke vanskelig å se hvordan mammablogger blir «a marketers dream» (Thompson 2007). Bruken av barna til nettopp dette kan også forsterke forståelsen av barn som forbrukere i samfunnet, der lykke og moro kobles til forbruksvarer.

Kapittel 8: Avsluttende refleksjoner

Mammablogger – et blikk på dagens barndomsdiskurser

I denne oppgaven har jeg tatt for meg fremstillinger av barn i et utvalg av dagens norske mammablogger. Hensikten har vært, gjennom en diskursiv og sosialkonstruksjonistisk tilnærming, å se nærmere på hvordan barn fremstilles i mammablogger og hvordan slike fremstillinger kan forstås som uttrykk for ulike diskurser om barn og barndom som preger dagens samfunn. Jeg vil her forsøke å sette mine resultater inn i en større samfunnsmessig sammenheng. Jeg vil i den forbindelse se på hvilke implikasjoner de diskurser jeg har nevnt kan sies å ha for forståelser av barn og barndom i dag, samt noen framover-rettede refleksjoner. Det vil først drøftes noen implikasjoner av det jeg har valgt å kalle en autonomidiskurs;

Autonomidiskursen-mot en mer ansvarsfull barndom?

Å forstå barn som autonome subjekt er som nevnt en sosial konstruksjon av nyere dato. Inspirert av diskursteori forstås ikke fortellingene om barna i bloggene som en universell sannhet om barn, men med fokus på hvordan språket bærer med seg en meningsramme for hva som er talbart og tenkbart til en hver tid og på et hvert sted, forstås de heller som uttrykk for en dagsaktuell diskurs. En diskurs der utvikling av selvstendighet og fenomener som; autonomi, forhandling og unikhhet blir konstruerende for betydningen av barndom. Hva innebærer så denne autonomidiskursen for forståelsen av barn og barndom i dag?

Synet på barn som kompetente aktører har medført ulike konsekvenser i samfunnet. På det juridiske plan har synet manifestert seg gjennom barnekonvensjonen og barnevernloven og medfører derav konsekvenser for dem som arbeider for og med barn. Anerkjennelsen av barn som autonome aktører blir da også utslagsgivende for utviklingen av barnepolitiske tiltak. Eksempler på institusjonelle konsekvenser en slik diskurs har medført er utarbeidelse av mål i forhold til å la barn få bli hørt, og medvirke i eget liv, både hjemme, på skolen og innenfor instanser som barnevernet og andre organisasjoner som arbeider med barn. Blant annet står det i barnehageloven at barna skal gis rett til å medvirke i barnehagens daglige virksomhet. «Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet» (Lov om barnehager av 01.01.2006, Barnehageloven § 3). Slik min analyse viser, knytter dagens forståelse av barn og barndom an til aspekter som selvstendighet, autonomi og forhandling. Det er altså ikke bare på det politiske plan, men også i befolkningen generelt at det kan se ut til at synet på barn som autonome aktører har fått fotfeste. Sagberg og Steinholt (2003, 86) bekrefter hvordan den sosiale interaksjonen i familien ser ut til å baseres på

forhandling fremfor lydighet og underkastelse slik barn i dag blir oppfordret til å uttrykke egne meninger og til å diskutere og forhandle disse.

Innenfor barndomssosiologien har de ulike forståelser av barn som enten «being» eller «becoming», representert tilsynelatende motsetningsfulle forståelser av hva det betyr å være barn. «Becoming» forståelsen har vært kritisert for å se på barn som inkompetente i forhold til voksne, og har fokusert på hva barnet skal bli, heller enn å fokusere på hva barnet er her og nå. «Being»-forståelsen bidro slik med en ny forståelse av barns kompetanse som individer og av barndommens verdi her og nå (Jenks 1996; James mfl. 1998). Synet på barn som kompetente aktører har slik bidratt til å styrke denne forståelsen og barn ses følgelig som aktive i konstruksjonen av eget liv og som kompetente fremfor hjelpeløse.

Kjørholt (2010, 19-20) drøfter hvordan synet på barn som autonome aktører har ført til at en også har begynt å snakke om barn som *medborgere*. Hun beskriver hvordan det å anerkjenne barn som medborgere handler om respekt for barns likeverd og deres rett til å bli inkludert i samfunnet som kompetente bidragsytere. Et slikt syn har imidlertid også fått kritikk da aspekter som omsorg og avhengighet ikke er inkludert som sentrale begreper. Dette kan føre til at barn blir ansvarliggjort og voksne fritas sitt ansvar for å oppfylle barns rettigheter (Kjørholt 2010, 19-20). Skiftet i synet på barn fra «hjelpeløse og ukompetente» til autonome aktører aktualiserer da spørsmål som: Hva bør barn ha rett til? I hvilken grad bør barn inkluderes og få medvirke og hva er den voksnes ansvar? Hvordan skal hensynet til beskyttelse vektes i forhold til retten til deltakelse?

Synet på barn som autonome aktører har altså ikke bare bidratt til å styrke en «being»-forståelse, altså en forståelse av at barn må få være barn med den egenverdi dette har, men det har også bidratt til en ny konstruksjon i forhold til hva det å være barn betyr i dag. Det kan sies å ha gitt barn og barndom en ny mening, en ny betydning i forhold til tidligere. En følge av dette kan forstås som at barn også i større grad innlemmes i den voksne verden enn tidligere. Barnet ses ikke lenger som hjelpeløst og inkompetent, men tvert i mot som en kompetent aktør og gis derfor rettigheter for å støtte opp under dette. Barnet skal ikke bare høres, men også inkluderes på en *likeverdig* måte. Er følgelig skillene mellom hva barn og voksne kan og skal, blitt mer utydelige? Gis barn for mye ansvar? Slippes de for tidlig ut av barndommen som en «lykkes hage», eller har bare denne «hage» fått en ny betydning som trekker opp nye linjer i forståelsen av barn og voksne? Det faller utenfor denne oppgavens rammer å belyse slike spørsmål videre, men de reiser, i tråd med mine resultater, noen

tankekors ut fra hvordan diskursen om barn og barndom har blitt og vil endres videre. For med en forståelse av barn og barndom som sosiale konstruksjoner og uttrykk for dagsaktuelle diskurser ligger det nettopp en forståelse av at disse forståelser kan og vil endres videre. Allerede i 1982 skrev Postman boken *The Disappearance of Childhood*, hvor han argumenterer for det han mente var ulike tegn på at *barndommen* var i ferd med å dø ut ved at barna i stadig større grad overtar de voksnes verden. Dette mener han blant annet å se uttrykk for i mat, kles- og underholdningsvaner (Postman 1982, 142-152). Jeg vil tørre å si meg enig i at Postman her var inne på noe som kan sies å være en konsekvens av utviklingen i synet på barn og barndom, nemlig ved at barn kanskje i større grad en tidligere innlemmes i de voksnes verden. Dette *kan* altså forstås som *en* tendens som det kan være spennende å forske videre på. Jeg vil imidlertid ikke gå så langt som Postman og si at barndommen er i ferd med å dø ut, men at denne har fått en ny betydning vil jeg påstå.

Det må imidlertid påpekes hvordan det, i tillegg til å være bred enighet rundt synet og anerkjennelsen av barn som autonome aktører, også er et hovedsyn og prinsipp i barnekonvensjonen at barn fortsatt må forstås som både fysisk og mentalt umodne og derav i behov for spesielle vernetiltak og særskilt omsorg (Kjørholt 2010, 16). Skillet mellom å se barn som «being» eller «becoming» er slik lite fruktbart, men bør kanskje heller ses som komplementære syn. Barn er både autonome individ som bør få medvirke i eget liv på en mer anerkjennende og likeverdig måte enn før, men barn er også umodne og sårbare i forhold til voksne og trenger derfor både omsorg og beskyttelse i forhold til de deler av voksenlivet det ikke er klar for enda. Hvor grensen går for beskyttelse versus deltakelse blir da opp til den enkelte forelder, barnehagelærer, barnevernspedagog osv. å vurdere. Dette er en balanse bloggerne også viste at de var bevisste med sin oppdragerstil. De både støtter autonomiutviklingen, samtidig som de viser at de tar ansvaret for omsorg og beskyttelse av barnet i tråd med dets modenhet. Spesielt i en fortelling ble dette tydelig, hvor bloggeren skriver at hun godtar og oppmuntrer barnets selvstendighetsutvikling, samtidig er barnet bare to år så foreløpig må mor «skjære igjennom».

Det foregår mye både på det barnefaglige plan som vil påvirke diskursen om barn og barndom i tiden som kommer. Om vi vil se en ytterligere forskyvning i forhold til tidligere tider, med barn som små voksne, vil imidlertid kun fremtiden vise. Men at barn- og barndommens betydning er i forhandling i dagens samfunn, er imidlertid tydelig.

Forbrukerbarnet – den kommersialiserte barndom:

En annen sentral fremstilling jeg rettet fokus mot var hvordan barna ble posisjonert i forhold til det kommersielle aspektet i bloggen. Dette forstod jeg som en fremstilling av barna som forbrukere slik de ble gjort til markedsførere for de ulike produkter.

Som diskutert over har forståelsen av det autonome barnet kommet som et resultat av en utvikling i synet på barn og barndom. En anerkjennelse av barn som autonome aktører åpner også, som vist, for en forståelse av barn som forbrukere, noe som også kan sies å være et tegn på hvordan barn innlemmes mer i de «voksnes» verden. I en masteroppgave tar Elin Borg for seg fremstillinger av barn i Hennes og Mauritz reklamekataloger fra 1987-2004. Hun fant at barn fremstilles stadig mer voksent (Borg 2006, 91). Hun skriver at forskjellene mellom barneklær og voksenklær har sunket gjennom en 17 årsperiode, hvor det i 2004 er en betydelig større andel barn kledd i voksent design enn tidligere (Borg 2006, 71). Postman (1982, 150-154) diskuterte også hvordan han mente skillene mellom barn og voksne var i ferd med å forsvinne slik stadig yngre barn ble forbrukere, og han mente at barna da dros raskere inn i en voksen kultur enn tidligere. Som Brusdal skriver kan en i dag snakke om en kommersialisering av barndommen der dagens barn og unge utgjør en stadig større målgruppe for et voksende kommersielt marked (Brusdal 2004, 9). *Forbrukerbarnet* er altså et fenomen av nyere dato, som fordrer et syn på barn som kompetente aktører, men også at det finnes et marked og en kjøpelyst hos både barn og foreldre. I bloggene ble barna ikke bare koblet mot produkter og leker rettet spesielt mot barn, men også produkter for voksenforbrukeren ble barna markedsførere av. Bruken av barn på denne måten i bloggene kan, som vist, forstås som effektiv markedsføring, men stiller også spørsmål av en mer etisk karakter i forhold til den «profesjonelle» bruken av «private» barnebilder. Dette er et interessant tema jeg kun fikk antydning i denne oppgaven, men som jeg imidlertid mener kan og bør utgjøre en problemstilling for videre bloggforskning.

Kjønnsstereotype oppdragelser i et likestillingssamfunn

Mine analytiske resultater har vist hvordan jeg mener at bloggerne både bekrefter og reproducerer en kjønnsstereotyp diskurs i samfunnet slik de posisjonerer barna som jenter eller gutter gjennom de ulike posisjonskomponenter. Enkelte mener også at deres barns preferanser mot henholdsvis skjørt eller biler, er uttrykk for en naturlig iboende kjønnsessens. En slik forståelse av kjønn er altså tolket som uttrykk for at det eksisterer en kjønnsstereotyp diskurs i samfunnet, et resultat som skriver seg inn i en meget dagsaktuell samfunnsdebatt. Både innen akademias forskningsmiljøer samt i media og samfunnet generelt har debatten

rundt arv og miljø, biologi eller kultur, rast i en årrekke. Å begi seg inn i denne debatten har imidlertid falt utenfor denne oppgavens rammer, hvor jeg heller har fokusert på hvordan kjønn konstrueres i en gitt tid og i et gitt samfunn. Hva slike konstruksjoner kan være uttrykk for og hvilke implikasjoner disse kan tenkes å ha for samfunnet, vil nå drøftes avslutningsvis.

Den kjønnsstereotype diskurs jeg har benevnt kan forstås i opposisjon til en annen diskurs i samfunnet, nemlig en likestillingsdiskurs. Den kjønnsstereotype diskursen kan sies å ha blitt kraftig utfordret av likestillingsdiskursen de siste tiår. I regjeringens midtveisrapport for handlingsplanen for likestilling mellom kjønnene er blant annet et av målene å motvirke kjønnsstereotyper (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 2013). Skillene mellom menn og kvinner har følgelig blitt mindre da de ikke automatisk innebærer konsekvenser for rettigheter eller valg av yrke. Det finnes imidlertid fremdeles tydelige uttrykk for hvordan den kjønnsstereotype diskurs preger oss og den vil slik, så lenge den fortsatt eksisterer, utfordre likestillingsdiskursen ved blant annet å gi føringer for yrkesvalg, vaner, holdninger osv. (Kanestrøm 2012).

Helene Aarseth (2011, 11) påpeker det jeg mener er et uttrykk for hvordan den kjønnsstereotype diskurs fortsatt «sitter i oss» og preger likestillingsdiskursens ideal i samfunnet. Hun mener at kvinners økte yrkesdeltakelse i dag ikke ser ut til å innebære en automatisk omlegging av det hun omtaler som de indre motivasjonene som driver de kvinnelige og mannlige livsprosjektene. En økning i kvinners yrkesdeltakelse er derfor ikke ensbetydende med at arbeidsdelingen mellom kjønnene forsvinner. Grunnen er at den kjønnskomplementære arbeidsdelingen som kjenner seg kjernetegner kjernefamilien, representerer noe langt mer enn et praktisk arrangement, skriver Aarseth (2011, 10). Aarseth fant i sin studie at de fleste kvinner i dag fortsatt er opptatt av temaer som barneoppdragelse, matlagning, interiør osv. og mener dette kan vitne om hvordan den kvinnelige kjønnsrollen fortsatt sitter dypt forankret i oss, og gjør likedelingen vanskelig i praksis (Aarseth 2011, 54-55).

Innenfor likestillingsdiskursen forsøkes altså skillene mellom menn og kvinner å utjevnes. Selv om dette har utfordret de stereotype kjønnsrollene har det imidlertid ikke, slik Aarseth påpeker, fjernet deres fundament. Norge havnet i 2013 på tredjeplass over mest likestilte land i verden (Schwab mfl. 2013), og slik kan en si at likestillingsdiskursen langt på vei har «seiret». Imidlertid er en kjønnsstereotyp diskurs fremdeles tilstede i samfunnet og preger våre tankesett. Slik en av bloggerne skriver det, vil nok ikke hennes mann, om så «helvete fryser til is» sende sin sønn i barnehagen med rosa smokk. Riktignok kan det at mannen følger

i barnehagen, ses som et uttrykk for likestillingsdiskursens prosjekt, men de kjønnsstereotype forståelsene er allikevel i høyeste grad tilstede. Jeg mener en kan se et skille mellom politikk og marked når det kommer til disse motstridende diskurser i Norge. Lekebutikker er som nevnt kjønnsinndelt som aldri før og en kan si at disse både bekrefter og reproducerer sistnevnte diskurs betydning i samfunnet. Samtidig har vi politiske tiltak som vil forsøke å skape likestilling gjennom å utjevne kjønnskillene og begrep som *kjønnsdiskriminering* blir da virkningsfullt.

Et tydelig eksempel som understreker dette er noen debatter som har rast i media den siste tiden. Da Eurosko lanserte en reklamekampanje med teksten «gutter vil ha sko de kan leke i, jenter vil ha pene og jentete sko» skapte dette kraftige reaksjoner i sosiale medier, hvor flere småbarnsforeldre uttalte at de ville boikotte skobutikken etter denne kjønnsstereotype kampanjen¹¹. Reklameombudsmannen i Sverige dømte også reklamen som kjønnsdiskriminerende¹², et begrep jeg altså mener det er nærliggende å tolke på bakgrunn av likestillingsdiskursen slik det gir stereotype kjønnsforskjeller en negativ klang. Eurosko på sin side forsvarte seg ved å fjerne kampanjen og uttalte «Vi har *ikke* et ønske om å oppfordre til tradisjonelle kjønnsrollemønstre»¹³. Dette viser hvordan vi har tatt inn over oss likestillingsdiskursens ideal og ønsker dermed å utfordre de kjønnsstereotype forståelser. Barnekladbutikken *Name It* ble også kritisert etter at de solgte blå babybodyer til gutter med skriften «adm.direktør» og rosa til jenter hvor det stod «hjerteknuser». Her forsvarer imidlertid klærne ved å peke på at de møter kundenes ønsker «Foreldre vil ikke ha kjønnsnøytrale klær(...)Det er kun de som er gravide og ikke vet kjønn ennå, som handler kjønnsnøytralt» (Nilsen 2014). Dette er altså et uttrykk som bekrefter den kjønnsstereotype diskursen og som også sammenfaller med mine funn. Borgs studie av barn i H&M kataloger fra 1987-2004, fant også at kjønnsforskjeller synes å ha økt opp i mot 2004. «Uttrykket i katalogen kan se ut til å ha gått tilbake til de gamle kjønnsidealene om de snille passive jentene og de tøffe aktive guttene. Dette til tross for overordnede mål om å gjøre jenter tøffere og gutter mykere, både ved feministers kamp og gjennom statlige tiltak» (Borg 2006, 86).

Mine resultater viste også slike kjønnsstereotype beskrivelser av blant annet den «jentete» jenta som elsker skjørt og gutten som *naturlig* likte biler. I de kjønnsstereotype fremstillingene i bloggene kan en imidlertid også se hvordan likestillingsdiskursen er til stede;

¹¹ <http://www.tv2.no/a/6741128> (15.04.2015)

¹² <http://reklamombudsmannen.org/uttalande/eurosko-barnskor> (15.04.2015).

¹³ <http://www.tv2.no/a/6741128> (15.04.2015)

«bra at jente- og guttefarger utfordres», «jeg har forsøkt å fremme feminine sider», «man bør kle gutter i rosa». Det stopper imidlertid med refleksjonene, da kjønnsessensen overtar. Når de kjønnsstereotype oppdragelsesformer begrunnes med biologi kan de altså forsvares. Når det er noe iboende, er det jo da utenfor enkeltmenneskets hender. Da kan også forskjellene anerkjennes som noe normalt, slik det fremstilles som at som gutt *såklart* ikke liker glitter eller baking. Eller som jente har hun jo de «standard jente ønskene». Slik både bekrefte og opprettholdes da den kjønnsstereotype diskurs i samfunnet.

Implikasjoner videre

Stereotype fremstillinger av kjønn kan altså bidra til å opprettholde de kjønnsstereotype forestillinger om hva som er *guttete* og *jentete*, og hvorfor det er slik. Å bli bevisst den diskurs vi lever under og som vi slik bidrar til å bekrefte eller også reprodusere blir viktig i forhold til hvilken betydning kjønn vil gis i fremtiden. Dette inngår som vist i barns utviklingsbetingelser, og får påvirkning for hvordan de kan skape seg selv som gutter og jenter. Som vi har sett kan det i dag se ut til å være ganske trange kjønnede subjektposisjoner som tilbys barna. Det er imidlertid viktig å påpeke at barndommen nok er mer likestilt enn slik det fremstilles her. Det er ikke en sannhet om barndommen i dagens samfunn jeg har sett, men en diskurs som er gjeldende til en viss grad. De fremstillingene jeg har sett er nok kanskje mer kjønnsstereotype enn slik barndommen praktiseres i dagens samfunn. For eksempel har antall jente-fotballag i alderen 6-13 år fordoblet seg de siste ti år i Rogaland, og flere fotballklubber har begynt med egne rekrutteringsdager for jenter (Fisketjøn 2013)¹⁴. Dette kan igjen vitne om likestillingsdiskursens mål. Det er altså flere ting som skjer parallelt innenfor likestillingsdiskursen og kjønnsdiskursen og som vil få innvirkning på fremtidens forståelser og forhandlinger av kjønn.

I Sverige er det kjønnsnøytrale pronomen «hen», nettopp innført, noe som har ført til store debatter¹⁵. Kjønnsforsker Janne Bromseth forklarer at hun tror grunnen til at dette pronomen har ført til en så opphetet debatt er at en blir oppfordret til å se verden med nye øyne. Ordet bryter med det vanliggjorte og plutselig må folk ta stilling til noe som ble oppfattet som «helt naturlig» (Mühleisen 2012).¹⁶ Denne «helt naturlige» forståelsen er også, som vist, til stede her til lands. Hvor åpne vi er for en slik betegnelse i Norge vil da fremtiden vise.

¹⁴ <http://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/kvinner/Na-skal-enda-flere-jenter-pa-banen-399374.snd> (01.05.2015.)

¹⁵ <http://www.dn.no/nyheter/utenriks/2015/04/11/0852/hen-tas-inn-i-det-svenske-sprket> (24.04.2015)

¹⁶ http://www.academia.edu/1560902/Han_hun_eller_hen (25.4.2015).

Avslutning

Dette prosjektet startet med en interesse for å studere et relativt nytt og dagsaktuelt fenomen, nemlig *mammablogger*. Jeg har valgt analysematerialet fordi jeg forstår bloggene som en kilde både til utforskning av et nytt og aktuelt samfunnsfenomen, men også som en utforskning av dagens forståelser av barn og barndom. Det vil være relevant for barnevernspedagogen å ha kunnskap om de dagsaktuelle barndomsdiskurser og hvordan disse skaper ulike «normale» forestillinger om barn og barndom. Med problemstillingen: *På hvilke måter fremstilles barn i mammablogger?* Valgte jeg så ut tre temaer som var fremtredende i mitt utvalg av seks norske mammablogger. Temaene både avgrenset oppgavens fokus, og utgjorde grunnlaget for en nærmere analyse for å besvare min problemstilling. En sosialkonstruksjonistisk forankring lot meg studere barn og barndom som kulturelt og sosialt skapte fenomener. Fortellingene ble derav tolket som uttrykk for moderne barndomskonstruksjoner.

Å benytte et diskurs-inspirert blikk i analysen av temaene viste seg å være fruktbart for å kunne benevne en barndomsdiskurs der utvikling av selvstendighet er sentralt. Innenfor denne har jeg så kunnet analysere og forstå fremstillingene av barna som autonome aktører og forhandlende, unike individ som det aksepterte og gyldige ideal for dagens barndom og oppdragelse. Utviklingspsykologien var her den etablerte kunnskap som lot bloggerne omtale noen utviklingsforståelser som mer gyldige, eller «normale» og selvfølgelige enn andre. Diskurspsykologien åpnet også for å se hvordan bloggerne posisjonerte barna innenfor ulike diskurser og hvordan disse fikk konsekvenser, blant annet for hvordan vi forstår og posisjonerer oss som «riktige» gutter eller jenter. Det tredje tema omhandlet hvordan fortellingene om barna i bloggene ble en del av et profesjonelt kommersielt samarbeid. Med et diskursinspirert blikk ble de kommersielle sider ved bloggene benevnt som en kommersiell bloggdiskurs, og innenfor denne mener jeg at beskrivelsene av barna posisjonerte dem som forbrukere og markedsførere. Dette ble avslutningsvis drøftet som et tegn på hvordan barndommen kommersialiseres og hvordan barn innlemmes i den «voksne» verden.

Når det gjelder oppgavens gyldighet, eller validitet, har jeg forsøkt å gjøre analysene transparente i den forstand at de er godt underbygget med sitater fra den analyserte teksten, hvor jeg beskriver hva jeg forstår, og videre hvilke diskurser jeg tolker forståelsene innenfor. På denne måten kan leseren selv vurdere analysene og resultatene.

Når jeg har tolket fremstillingene av barna er det inspirert av et diskursivt og sosialkonstruksjonistisk perspektiv. Jeg kunne imidlertid ha valgt andre temaer, eller teoretiske og metodiske innfallsvinkler, noe som da ville ha påvirket fortolkningene og mine resultater. Andre forskere ville også analysert frem andre diskurser, enn de jeg har sett. Det må igjen påpekes hvordan dette er mine tolkninger og de representerer på ingen måte en sannhet om de fenomener jeg omtaler, men heller et forståelsestilbud i tråd med det diskursive rammeverk. Oppgavens gyldighet må derfor ses i sammenheng med dette. Jeg står imidlertid inne for de fortolkningene jeg har gjort, og mener at jeg har besvart problemstillingen ved å analysere de utvalgte tema.

Forslag til videre forskning

Under arbeidet med analysen dukket det imidlertid opp flere ulike innfallsvinkler og spørsmål det kunne vært spennende å følge opp. Disse falt imidlertid utenfor denne oppgavens rammer, men de bør allikevel trekkes frem i håp om at disse kan utgjøre spennende temaer for videre forskning. Blant annet kan det være interessant å rette fokus mot de etiske utfordringer ved den «profesjonelle» bruken av barna som markedsførere og forbrukere. Hvordan vil barn- og barndoms betydning fortsette å utvikles og forhandles og hvilke konsekvenser vil dette få for barn og unges oppvekstbetingelser? Hvilke konsekvenser har en kjønnsstereotyp diskurs for hvordan barndommen praktiseres i Norge i dag? Kan en se noen tendenser ved at likestillingsdiskursen påvirker barnas kjønnsposisjoner, handlinger og valg?

Litteraturliste

- Aarseth, Helene. 2011. *Moderne familieliv. Den likestilte familiens motivasjonsformer*. Cappelen Damm Akademisk.
- Althusser, Louis. 1971. *Ideology and ideological state apparatuses*. I *Lenin and Philosophy and other Essays*. London: New left Books. Referert I Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips. 1999. *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, Samfundslitteratur
- Angeltveit, Ida Elisabeth Mjøs. 2015. *Fjerner reklame etter forbrukerstorm på nett* <http://www.tv2.no/a/6741128> (15.04.2015)
- Aracic, Irena og Emelie Bergqvist Lundros. 2012. *Foreldreskap i blogger, en kritisk diskursanalys*. Bacheloroppgave i media- og kommunikasjonsvitenskap. Ørebro Universitet.
- Ariès, Phillippe. *Barndommens historie*. 1960/1980. Oslo: Gyldendal Norsk forlag.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. 2013. *Likestilling 2014 – Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene*. Midtveisrapport. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Bergstrøm, Gøran og Kristina Boréus. 2012. *Textens mening och makt, Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Blogg.no (21.11.2014).
- Blogglisten.no (21.11.2014).
- Borg, Elin. 2006. *Barn i reklame, en beskrivelse av barnemoten og den visuelle fremstillingen av barn i H&M-katalogen de siste tiår*. Masteroppgave i sosiologi. Universitetet I Oslo.
- Bortree, Denise S. 2005. «Presentation of Self on the Web. An Ethnographic Study of Teenage Girls' Weblogs», *Education, Communication & Information*, 5(1):25-39.
- Brandon T. McDaniel, Sarah M. Coyne, Erin K. Holmes. 2012. «New Mothers and Media Use: Associations Between Blogging, Social Networking, and Maternal Well-Being». *Maternal and Child Health Journal* 16:1509–1517.
- Bratberg, Øivind. 2014. *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

- Bruner, Jerome. 1990. *Acts of meaning*. Harvard: University Press.
- Broberg, Anders, Kjerstin Almquist og Tomas Tjus. 2006. *Klinisk barnpsykologi – utvikling på avveier*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Brusdal, Ragnhild. 2004. *Kommersiell oppvekst, noen tanker omkring kommersialiseringen og dens konsekvenser*. Forskningsrapport 4. Oslo: Statens institutt for forbruksforskning.
- Bunkholdt, Vigdis. 1994. *Utviklingspsykologi*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Burr, Vivien. 1995. *An Introduction to Social Constructionism*. London: Sage. Referert i Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips. 1999. *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, Samfundslitteratur.
- Cameron, Deborah. 1997. «Theoretical debates in feminist linguistics, questions of sex and gender». I *Gender and Discourse*, red. Ruth Wodak. 1997. London: SAGE Publications.
- Christiansen, Øivin. 2012. «Hvorfor har barnevernet problemer med å se og behandle barn som aktører?» *Norges barnevern*. 1(2):17-30.
- Cunningham, Hugh. 1996. *Barn og barndom, fra middelalder til moderne tid*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Dagens Næringsliv. 2015. «Hen» tas inn i det svenske språket. <http://www.dn.no/nyheter/utenriks/2015/04/11/0852/hen-tas-inn-i-det-svenske-sprket> (24.04.2015)
- Davies, Bronwyn og Rom Harré. 1990. Positioning: The Discursive Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*. 20:43–63.
- Davies, Bronwyn. 2003. *Hur flickor och pojkar gör kön*. Oversatt av Christer Wallentin. Stockholm: Liber AB. Opprinnelig publisert som *Frogs and snails and feminist tales, preschool children and gender*. (University of California: Hampton Press, 2003).

- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. 2014. *Etiske retningslinjer for forskning på internett*.
<https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett.pdf> (19.12.2014).
- Dencik, Lars og Per Schultz Jørgensen. 1999. Referert i Ulvik, Oddbjørg Skjær. 2007. *Seinmoderne fosterfamilier. En kulturpsykologisk studie av barn og voksnes fortellinger*. Oslo: Unipub.
- Eisenlauer, Volker og Christian R. Hoffmann. 2010. «Once upon a blog, Storytelling in weblogs». I *Narrative revisited: telling a story in the age of new media*, red. Christian R. Hoffmann. Amsterdam: John Benjamins.
- Ericsson, Kjersti. 2009. *Samfunnets stebarn*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksson, L. (2009). «Den virtuelle kroppen. Presentationer av jaget i svenska dagboksbloggar». *Sociologisk forskning*. 46(4):47-60.
- Fisketjøn, Lars. 2013. *Nå skal enda flere jenter på banen*
<http://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/kvinner/Na-skal-enda-flere-jenter-pa-banen-399374.snd> (01.05.2015).
- FNs konvensjon om barns rettigheter av 20.november.1989. (Barnekonvensjonen-BK).
- Forbrukerombudet. 2012. Mye dårlig merket reklame på blogger.
<http://www.forbrukerombudet.no/2012/03/11042171.0> (25.03.2015).
- Foucault, Michel. 1999. *Diskursens orden*. Oversatt av Espen Schaanning. Oslo: Spartacus Forlag. Opprinnelig utgitt som *L'ordre du discours* (Francine Fruchaud og Denys Foucault, 1971).
- Fu, Jen- Ruei og Jessica Chen. 2012 «An Investigation of Factors that Influence Blog Advertising Effectiveness». *Business Source Complete* 10(3):194-203.
- Giddens, Anthony. 1989. *Sociology*. Oxford: Blackwell/Polity.
- Grønvold, Sara Eline. 2012. *Foreldre som krenker egne barns personvern på sosiale medier: Nyter barn i Norge et tilstrekkelig godt vern?* Masteroppgave i juss. Universitetet i Oslo.

- Gullestad, Marianne. 1996. *Hverdagsfilosofer: verdier, selvforståelse og samfunnssyn i det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gullestad, Marianne. 2002. Referert i Ulvik, Oddbjørg Skjær. 2007. *Seinmoderne fosterfamilier. En kulturpsykologisk studie av barn og voksnes fortellinger*. Oslo: Unipub.
- Gulbrandsen, Liv Mette. 2006. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. 3. Opplag 2009. Oslo. Universitetsforlaget.
- Gunelius, Susan. 2011. *30 - Minute Social Media Marketing*. New York: Mcgraw Hill.
- Hansen, Bjørg Røed. 2006. «Daniel Sterns utviklingsmodell». I Gulbrandsen, Liv Mette. 2006. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. 3. Opplag 2009. Oslo. Universitetsforlaget.
- Harter, Susan. 1999. *The construction of the self. A developmental perspective*. New York: The Guilford Press.
- Helgesen, Thorolf. 2004. *Markedskommunikasjon: Prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning*. 6.utgave. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Holter, Harriet. 1970. *Sex roles and social structure*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Huff, Cynthia A. 1996. «Textual boundaries: Space in Nineteenth-century women's manuscript dairies». I *Inscribing the Daily: Critical Essays on Women's Diaries*, red. Suzanne L. Bunkers og Cynthia A. Huff. Amherst: University of Massachusetts Press.
- Høstmark Nielsen, Geir og Per-Einar Binder. 2006. «Den klassiske psykoanalysens grunnbegreper: Normalutvikling og psykopatologi hos barn og unge». I Gulbrandsen, Liv Mette. 2006. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. 3. Opplag 2009. Oslo. Universitetsforlaget.
- Hågvar Benestad, Yngve. 2007. *Å forstå avisa. Innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- James, Allison, Chris Jenks og Alan Prout. 1998. *Theorizing Childhood*. Cambridge: Polity Press.

- Järvinen, Margaretha og Nanna Mik-Meyer (red). 2005. *Kvalitative metoder i et interaksjonistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter*. København: Hans Reitzels forlag.
- Jenks, Chris. 1996. *Childhood*. Routledge: London.
- Johannesen, Asbjørn, Per Arne Tufte og Line Christoffersen. 2010. *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 4. utgave. Oslo: Abstrakt forlag.
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips. 1999. *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, Samfundslitteratur.
- Kanestrøm, Jorunn. 2012. *Stereotypier om kjønn blomstrer*.
<http://forskning.no/barn-og-ungdom-kjonn-og-samfunn-likestilling/2012/04/stereotypier-om-kjonn-blomstrer> (20.03.2015).
- Karlsen, Gunhild. 2013. *En kvalitativ analyse av husmorbloggeres selvpresentasjon og identitetskonstruksjon*. Masteroppgave i sosiologi. Universitetet i Oslo.
- Kjørholt, Anne Trine. 2010. *Barn som samfunnsborgere – til barnets beste?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvale Steinar og Svend Brinkmann. 2009. *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lopez, L K. (2009). «The radical act of `mommy blogging´: redefining motherhood through the blogosphere». *New Media Society*, 11(5):729-747.
- Lov av 01.01.2006. *Lov om barnehager* (barnehageloven).
- Lov av 9. januar 2009. nr. 2. *Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv.* (markedsføringsloven).
- Lövheim, Mia. 2011. «Personal and popular. The case of young swedish female topbloggers». *Nordicom Review*, 32:3-16.
- Madge, Claire og Henrietta O'Connor. 2006. «Parenting gone wired: Empowerment of new mothers on the internet?» *Social and Cultural Georaphy*, 7(2):199-220.
- Mutum, Dilip S og Ezlika M. Ghazali. 2013. «Personal blog marketing». I *Marketing in the Cyber Era: Strategies and Emerging Trends*, red. Ali Ghorbani. IGI Global.

Mühleisen, Wencke. 2012. *Han, hun eller hen? - Trenger vi et tredje kjønnspronomen? Hva taler for? Hva imot?*

http://www.academia.edu/1560902/Han_hun_eller_hen (25.4.2015).

Nilsen, Helle. 2014. *Finn fem feil.*

<http://www.side2.no/aktuelt/--finn-fem-feil/3743185.html> (25.03.2015).

NRK. 2011. *Advarer mot «mammablogging».*

<http://www.nrk.no/kultur/advarer-mot-mammablogging-1.7486781> (12.03.2014)

O'Connor, Henrietta og Clare Madge (2004) «My mum's thirty years out of date».

Community, Work & Family, 7:351-369

Plantin, Lars, and Kristian Daneback. 2009. «Parenthood, information and support on the internet. A literature review of research on parents and professionals online». *BMC Family Practice* 10(1):34.

Postman, Neil. 1984. *Den tapte barndommen*. Oversatt av Kari Risvik og Kjell Risvik. Oslo: Gyldendal Norske Forlag. Opprinnelig publisert som *The disappearance of childhood*. (Knopf Doubleday Publishing Group, 1984).

Reklamombudsmannen. 2015.

<http://reklamombudsmannen.org/uttalande/eurosko-barnskor> (15.04.2015).

Rettberg, Jill Walker. 2014. *Blogging, digital media and society series*. Polity Press. Cambridge.

Sagberg, Sturla og Kjetil Steinsholt. 2003. *Barnet, konstruksjoner av barn og barndom*. Oslo: Universitetsforlaget.

Schaanning, Espen. 1993. Michel Foucault. I *Vestens tenkere*, red. Trond Berg Eriksen. Oslo: Aschehoug. Bind 3.

Scheidt, Louis Ann. 2006. «Adolescent Diary Weblogs an the unseen audience». I *Digital generations, children, young people and new media*, red. David Buckingham og Rebekah Willet. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Schwab, Klaus, Börge Brende, Saadia Zahidi, Yasmina Bekhouche, Annabel Guinault, Amey Soo, Ricardo Hausmann, Laura D. Tyson. 2013. *The Global Gender Gap Report 2013*. Sveits: World Economic Forum.
- Serfaty, Viviane (2004). «Online Diaries: Towards a Structural Approach». *Journal of American Studies*, 38:457-471.
- Silversten, Jill. 2013. *Foreldreskap i bloggar en kritisk diskursanalys*. Bacheloroppgave i sosiologi. Eskilstuna Væsterås: Mårlardalens Høgskola.
- Skard, Åse Gruda. 1965. *Barnet i samfunnet; artiklar i utval*. Oslo: Samlaget.
- Skytte, Marianne. 2008. *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Smith, Lars. 2006. «Bowlbys teori om barnets bånd og empiriske studier av tilknytning». I Gulbrandsen, Liv Mette. 2006. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. 3. opplag 2009. Oslo. Universitetsforlaget.
- Stern, Susannah. 2008. «Producing Sites, Exploring Identities: Youth Online Authorship» I *Youth, Identity and Digital media*, red. David Buckingham. The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation Series on Digital Media and Learning. Cambridge, MA: The MIT Press. 2008. 95-118.
- Søndergaard, Dorte Marie. 2000. «Destabiliserende diskursanalyse: veje ind i poststrukturalistisk inspireret empirisk forskning». I *Kjønn og fortolkende metode, metodiske muligheter i kvalitativ forskning*, red. Hanne Haavind. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tamis-LeMonda, Catherine S. Niobe Way, Diane Hughes, Ronit Kahana Kalman, Erika Y. Niwa. 2008. «Parents' goals for children: The dynamic coexistence of individualism and collectivism in cultures and individuals». *Social Development* 17:183-209.
- Taguchi, Hillevi Lenz. 2004. *In på bara benet, en introduktion till feministisk poststrukturalism*. Stockholm: HLS Forlag.
- Thompson, Stephanie. 2007. «Mommy Blogs: A Marketers Dream». *Advertising Age* 78:9.
- Thuen, Harald og Hilchen Sommerschild. 1997. *Foreldre til barns beste. Om barneoppdragelse før og nå*. Oslo: Pedagogisk forum.

- Ulvik. 1999. «Etikk, makt og kjønn i psykologers profesjonelle relasjoner». I *Psykoterapeiveiledning*, red. Sissel Reichelt og Michael Helge Rønnestad. Oslo: Tano Aschehoug.
- Ulvik, Oddbjørg Skjær. 2005. «Barn som relasjonspartnere: Diskurser om det kulturelt adekvate barnet». *Kvinder, køn og forskning*. 3:31-40.
- Ulvik, Oddbjørg Skjær. 2007. *Seinmoderne fosterfamilier. En kulturpsykologisk studie av barn og voksnes fortellinger*. Oslo: Unipub.
- Ulvik, Oddbjørg Skjær. 2009. «Barns rett til deltakelse – teoretiske og praktiske utfordringer i profesjonelle hjelperes samarbeid med barn». *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*. 12:1148-1154.
- VG.2014. *Så mye tjener toppbloggerne*.
<http://www.vg.no/forbruker/skatten-2013/vgskatt-saa-mye-tjener-toppbloggerne/a/23316785/> (25.03.2015).
- Widerberg, Karin. 2011. *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. 3. opplag. Oslo: Universitetsforlaget.
- Willig, Carla. 2013. *Introducing qualitative research in psychology*. Maidenhead: McGraw Hill Open University Press.
- Webb, Lynne M. og Brittany S. Lee. 2011. «Mommy Blogs: The centrality of Community in the performance of online maternity». I *Motherhood online: How online communities shape modern motherhood*, red. Michelle Moravec. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Yahoo! 2005. «Search marketing launches "Life Series" to explore relationships between major life events and internet search habits». *Yahoo media relations 2005*
<http://www.businesswire.com/news/home/20051011006277/en/Yahoo!-Search-Marketing-Launches-Life-Series-Explore#.VUcVMJWJ4g> (10.03.2015). Referert i Plantin, Lars, and Kristian Daneback. 2009. «Parenthood, information and support on the internet. A literature review of research on parents and professionals online». *BMC Family Practice* 10(1):34.

Vedlegg 1 av 3

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

NSD
Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS
Postboks 1047 Blindern
N-0316 Oslo
Tlf: +47 22 82 21 17
Fax: +47 22 86 50 59
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Orgnr: 969 321 884

Oddbjørg Skjær Ulvik
Institutt for sosialfag Høgskolen i Oslo og Akershus
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 07.10.2014

Vår ref: 39685 / 3 / B

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 04.09.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

39685	<i>Barndom på nett – en kvalitativ analyse av mammabloggeres fremstilling av egne barn på internett</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Oddbjørg Skjær Ulvik</i>
Student	<i>Helene Sinding-Larsen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.05.2015, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Inga Brautaset

Kontaktperson: Inga Brautaset tlf: 55 58 26 35

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Helene Sinding-Larsen helenesindinglarsen@gmail.com

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Arkivgjennomgang: 2014/10/20

OSLO: NSD, Universitetsforlaget, Postboks 1047 Blindern, 0316 Oslo. Tlf: +47 22 82 21 17. nsd@nsd.uib.no
 AKERSHUS: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 4901 Tonshovd. Tlf: +47 78 96 15 17. kjone.sandstevik@ntnu.no
 TRONDHEIM: NSD, Universitetet i Trondheim, 7007 Trondheim. Tlf: +47 73 52 43 00. nsd@eksport.uio.no

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Oddbjørg Skjær Ulvik
Institutt for sosialfag
Høgskolen i Oslo og Akershus
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 12.12.2014

Vår ref: 39685/5/MSS/LR

Deres dato:

Deres ref:

BEKREFTELSE PÅ ENDRING

Vi viser til endringsmelding mottatt 18.11.2014 for prosjektet;

39685

Barndom på nett – en kvalitativ analyse av mammabloggeres fremstilling av egne barn på internett

Student har i sin endringsmelding redegjort godt for behovet for et unntak fra samtykkekravet i forbindelse med bruk av mamma-blogger i sitt prosjekt. Student har tatt kontakt med et utvalg bloggere og gitt informasjon om prosjektet. Det har vist seg vanskelig å få tilbakemelding, og student har ingen mulighet til å avgjøre om manglende tilbakemelding kan forstås som et uttrykt ønske om ikke å bli innlemmet i studien, eller om de ikke har tatt stilling til henvendelsen, eventuelt aldri mottatt den.

Det fremgår av endringsmeldingen at student ikke vil benytte de bloggene hvor det allerede er sendt ut informasjon og forespørsel og hvor hun ikke har mottatt noen tilbakemelding. Det gjøres et nytt utvalg blant relevante blogger og det vil sendes informasjon om prosjektet og bruken av bloggen.

Informasjonsskrivet er kurant, men vi ber om at det opplyses om at en kan reservere seg ved å kontakte student, samt at følgende formulering fjernes: «som forsker står en i hovedsak fritt til å benytte seg av det som er skrevet og lagt ut offentlig».

Personvernulempen for de bloggerne som innlemmes reduseres ved at materialet som benyttes i selve masteroppgaven anonymiseres så langt det lar seg gjøre. Da det skal benyttes enkelte tekstutdrag som vil være søkbare i søkemotorer på nett, opplyses det om at en likevel ikke kan garantere at bloggen kan gjenkjennes.

Ombudet bemerker at de forskningsetiske refleksjonene rundt endringen er gode. Med tanke på et unntak fra samtykkekravet legges det til grunn jf. endringsmeldingen, at det som nevnt over ikke benyttes blogger hvor det allerede er sendt ut forespørsel og hvor det ikke er mottatt respons eller eventuelt et uttrykt ønske om ikke å innlemmes i studien.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TROMSØ: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svanva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, HSL, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 61 53. solvi.anderssen@uit.no

Ombudet er videre av den oppfatning at student kan benytte blogger hvor kontaktinformasjon ikke er tilgjengelig. Vi hjemler unntaket fra informasjonsplikten i personopplysningsloven § 20 b), da varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig.

Vi legger til grunn at prosjektopplegget for øvrig er uendret.

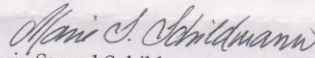
Personvernombudet vil ved prosjektslutt, 15.05.2015, rette en henvendelse vedrørende status for behandling av personopplysninger.

Ta gjerne kontakt dersom noe er uklart.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Marie Strand Schildmann

Kopi: Helene Sinding-Larsen, Kingos gt 16, 0457 OSLO

Informasjonsskriv vedrørende pågående masteroppgave

”Masteroppgave i sosialfag”

Jeg er i ferd med å ta en mastergrad i sosialfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og er i den forbindelse i gang med et spennende prosjekt hvor jeg i min avhandling vil studere norske mammablogger. Jeg har gjort et utvalg av noen mammablogger, med de kriterier at bloggen i hovedsak skal dreie seg om barn, familie og hverdagsliv. Og det er i den forbindelse at jeg har valgt ut din blogg som en av dem jeg ønsker å benytte under mitt forskningsprosjekt, og som en av de første av sitt slag vil dette bli et svært spennende prosjekt.

Jeg vil kun benytte noen utdrag av teksten på bloggen for en nærmere diskursanalyse av barndomskonstruksjoner i dag i forhold til før. Det er jo nettopp her at blogger gir et unikt innblikk da det er en helt ny og spennende arena i vår tid. Jeg vil kun se på noe tekst, og ikke ha med bilder. Både navnet på bloggen samt personopplysninger som kan finnes i tekstene som navn og bosted, vil selvfølgelig anonymiseres.

Din blogg vil altså ikke kunne gjenkjennes i oppgaven, men grunnet at jeg vil benytte noen tekstutdrag fra din blogg, kan en allikevel kunne søke seg frem til hvilken blogg det dreier seg om. Derfor kan ikke en fullt ut anonymisering garanteres. Av forskningsetiske hensyn ønsker jeg å gjøre mitt prosjekt til kjenne for deg gjennom å informere deg om masteroppgaven. Jeg håper du ikke har noe imot at din blogg benyttes til dette formål?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2015. Masteroppgaven vil da publiseres hos Høgskolen i Oslo og Akershus. Det vil da selvfølgelig bli mulig å få den tilsendt oppgaven dersom det er ønskelig, og jeg håper at det vil bli spennende lesning. All tekst jeg har samlet inn underveis i prosjektet vil også slettes ved oppgavens ferdigstilling.

Dersom du har spørsmål eller innvendinger om studien, ta gjerne kontakt med meg, Helene Sinding-Larsen. Epost: helenesindinglarsen@gmail.com

Studien er godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.